

T.C
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
Fransız Dili Eğitimi Bilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE'DE BATI DİLLERİNİN EĞİTİMİ
Cumhuriyet Dönemi

Ecevit BEKLER

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Uğur YÖNTEN

DİYARBAKIR
Temmuz-2008

ÖZET

Bu araştırmanın genel amacı; Türkiye’de Cumhuriyet öncesi batı dilleri eğitiminin kullanılmasına neden olan sebepleri ve Cumhuriyet Dönemi boyunca bu dillerin gelişimini, yabancı dil eğitiminde sınırlayıcı etkenleri, yabancı dilin eğitim ve kültür hayatımız üzerindeki etkilerini temel kaynaklar ışığında betimlemektir. Bu genel amaca bağlı olarak Türkiye’de batı dilleri eğitiminin tarihsel perspektifi, buna bağlı olarak günümüz Türkiye’inde batı dilleri eğitiminde destekleyici, sınırlayıcı dinamikler, batı dilleri eğitiminde eğitim kademeleri itibariyle güncel program dokusu, kullanılan önemli öğretim strateji ve yöntemler ve nihayet batı dilleri eğitiminin eğitsel, kültürel sonuçları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen bilgiler literatür taraması yoluyla elde edilmiş ve yorumlanmış, tarihsel araştırma yöntemi kullanılmış, araştırma konusuyla ilgili olarak farklı kurumlardan bilgi alınarak değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda konuyla ilgili olarak şu bulgulara ulaşılmıştır:

Ülkemizde yapılan yabancı dil eğitimi bütünüyle ihtiyaçlardan kaynaklanmaktadır. Ülkemizde yabancı dil öğretimiyle gelişmiş ülkelerdeki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip etmek, ekonomi, sanayi, turizm gibi alanlarda daha iyiye gitmek amaçlanmaktadır. Yabancı dil eğitimi Cumhuriyet Döneminden itibaren genel olarak Fransızca, İngilizce ve Almanca dillerinin eğitimi şeklinde devam etmiştir ve bu batılı dillerin günümüzdeki etkileri halen devam etmektedir. Ülkemizde batılı dillerin eğitimi yapılırken bu dillerden Türkçe’ye birçok kelime girişi olduğu ve Türkçe’yi etkilediği görülmektedir. Cumhuriyet Döneminin başında Türkçe’de yer alan yabancı kelime sayısı az iken günümüzde bu sayı artış göstermiştir. Türkçe’ye yabancı dillerden kelime girişine karşı yeterince önlem alınmadığı, ilköğretim ve ortaöğretimde okuyan öğrencilere yönelik olarak çıkarılan yabancı dil kitaplarının yeterli ilgiyi çekmediği, yabancı dil öğretmenleri tarafından uygulanan metotların yeterince etkili olmadığı sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Batı dilleri, Yabancı dille eğitim, Yabancı dil öğretimi

ABSTRACT

The general aim of this research is; to define the reasons which caused the Western languages to be used in Turkey before the Republic Era and the development of them during the Republic Era, restrictive factors in foreign language education, the effects of foreign language education on our education and cultural life under the light of basic sources. Related to this general aim, historical perspective of Western languages education in Turkey, supportive and restrictive dynamics in Western languages education in present day Turkey in connection with that, current curriculum in Western languages education in different levels, important strategies and methods used for teaching, and finally educational and cultural consequences of Western languages education have been shown.

The information in this study has been obtained through literature survey and interpreted, historical research method has been used, information related to the subject has been obtained from different institutions and evaluated.

At the end of the research, these kinds of findings have been reached:

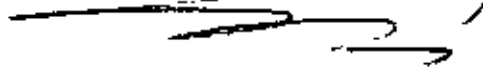
Foreign language education conducted in our country is completely a result of the needs. The aim of foreign language teaching in our country is to follow the scientific and technological developments in developed countries, to improve in areas of economy, industry, tourism, etc. Foreign language education has generally continued in French, English, and German since the foundation of the Republican Era and the effects of those Western languages are still continuing. Since the start of the foreign language education in Turkey, a lot of words from Western languages have entered into Turkish and affected it. While the number of foreign origin words was small in the beginning of the Republican Era, the number has increased up to now. That enough precaution has not been taken against entrance of foreign words into Turkish, the foreign language books published for the primary and secondary education students are not interesting enough, the methods applied by foreign language teachers are not effective enough are the results reached in this study.

Key Words: Western languages, Education in foreign languages, Teaching foreign languages

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu çalışma jürimiz tarafından Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı / Fransız Dili ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

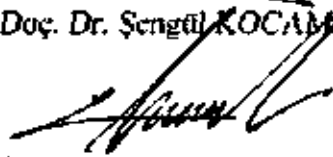
Başkan : Prof. Dr. Mehmet Sıraç DİKAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Uğur YÖNTEN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Şengül KOCAMAN

ONAYLI

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

.....

Prof. Dr. Emrullah GÜNEY
Enstitü Müdürü
(Mühür)

ÖNSÖZ

Ülkemizde yabancı dil eğitiminin geçmişi çok eskilere dayanmaktadır. “Türkiye’de Batı Dillerinin Eğitimi / Cumhuriyet Dönemi” başlıklı bu çalışmamda yabancı dil eğitiminde tarihsel derinliklere inerek neden-sonuç ilişkisi içerisinde olayları ve bu olayların gelişimini irdelemeye ve yorumlamaya çalıştım. Türkiye’de eğitimi verilen başlıca yabancı dillerin ülkemize girişini, tarihsel süreçte gelişimlerini, bu dillerin Türkçe’ye etkilerini, yabancı dil eğitimindeki aksaklıklarını ortaya koymayı, dil gelişiminde köşe taşı durumundaki olayların analizini yapmayı ve böylece ülkemizde gerçekleştirilen yabancı dil eğitime katkıda bulunmayı istedim. Türkçe’de kullandığımız farklı dillere ait kelimelerin neden ve nasıl geldiğini sunmaya çalıştığım bu çalışmada özellikle günümüzde etkisini devam ettiren İngilizce, Almanca ve Fransızca üzerinde durdum.

Tezin hazırlanması sırasında bilgi ve deneyimleri ile desteğini esirgemeyen, alçak gönüllülüğü ve bilgisiyle yardımcı olan danışman hocam ve Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Fransız Dili ve Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı sayın **Yrd. Doç. Dr. Uğur YÖNTEN**’e, her konuda desteğini esirgemeyen, kişiliği, bilimselliği ve yöneticiliği ile son derece takdir ettiğim sayın hocam Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölüm Başkanı ve Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı **Prof. Dr. Mehmet Sıraç İNAN**’a, yorum ve eleştirilerinden dolayı Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı sayın **Prof. Dr. Hasan AKGÜNDÜZ**’e, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Fransız Dili ve Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyelerinden **Yrd. Doç. Dr. Şengül KOCAMAN**’a ve tez çalışmamda benden desteğini esirgemeyen, bana moral veren ve hep yanımda olan **Arş. Gör. Fatma MATPAN**’a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ecevit BEKLER
İngilizce Okutmanı

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
ONAY	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1
Konunun Sunumu	1
Amaç	12
Önem	13
Varsayımlar	14
Sınırlılıklar	14
Tanımlar	15
Yöntem.....	15
1. TÜRK EĞİTİM TARİHİNDE FARKLI DİLLERİN EĞİTİMİ VE ETKİLERİ	
1.1. Dilin İnsan Varoluşundaki Vizyonu ve Farklı Dillerin Eğitimi	16
1.2. Cumhuriyet Öncesi Eğitsel Modernleşme ve Batı Dillerinin Eğitimi	18
2. TÜRKİYE’DE BATI DİLLERİNİN EĞİTİMİ / Cumhuriyet Dönemi	
2.1. Türkiye’de Batı Dilleri Eğitiminin Doğurucu ve Sınırlayıcı Nedenleri.....	33
2.1.1.Tevhid-i Tedrisat’ın Yabancı Dil Öğrenimi Açısından Önemi	33
2.1.2. Bilim ve Teknik Dili Olarak Yabancı Dil.....	34
2.1.3. KPDS Dil Tazminatı / ÜDS.....	35
2.1.4. Socrates / Yaşam Boyu Öğrenme.....	36
2.1.5. Yabancı Dilde Gazete, Dergi.....	38
2.1.6. İnternet.....	38
2.1.7. Turizm.....	39
2.1.8. Matbaanın Geç Gelmesi.....	40
2.1.9. Ders Kitaplarının Güncellenememesi.....	42
2.1.10. Öğretmen İhtiyacının Farklı Alanlardan Karşılanması.....	46

2.2. Türkiye’de Batı Dilleri Eğitiminin Güncel Profili.....	47
2.2.1. Farklı Eğitim Kademelerinde Batı Dilleri Eğitimi	47
2.2.1.1. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Veren Başlıca Liseler.....	59
2.2.1.2. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Veren Üniversiteler ve Yabancı Dil Bölümleri.....	63
2.2.2. Batı Dilleri Eğitiminde Güncel Yöntemler	73
2.3. Türkiye’de Batı Dilleri Eğitiminin Etkileri.....	75
2.3.1. Fransızca’dan Türkçe’ye Giren Başlıca Kelimeler.....	77
2.3.2. İngilizce’den Türkçe’ye Giren Başlıca Kelimeler.....	92
2.3.3. Almanca’dan Türkçe’ye Giren Başlıca Kelimeler.....	95
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	96
BİBLİYOGRAFYA	107
TABLoların LİSTESİ	113
ÖZGEÇMİŞ	114
TUTANAK	

KISALTMALAR

- AB** : Avrupa Birliği
F : Fen Bilimleri
GEÖK : Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu
IELTS : International English Language Testing System
KPDS : Kamu Personeli Dil Sınavı
KPSS : Kamu personeli Seçme Sınavı
Llp : Lifelong Learning Programme
M.E.B : Milli Eğitim Bakanlığı
ODTÜ : Orta Doğu Teknik Üniversitesi
ÖSYM : Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
S : Sosyal Bilimler
Sos. : Sosyal Bilimler
TED : Türk Eğitim Derneği
TM : Türkçe-Matematik
TOEFL : Test of English as a Foreign Language
ÜDS : Üniversiteler Arası Dil Sınavı
Ünv. : Üniversite
YD : Yabancı Dil
YÖK : Yükseköğretim Kurumu

GİRİŞ

Konunun Sunumu

Dil, insanoğlunun var oluşundan beri diğer bireylerle anlaşmada kullandığı bir araç vazifesi görmüştür. “Dil insanlar arası iletişimin doğrudan aracıdır. Kullandığı araç gereç, insanın istek, duygu ve düşünceleriyle yaşam biçimi olan kültürünün zenginliklerini yansıtan sözcükler ve dil kalıplarıdır. İçimizdeki sessiz konuşmayı sese çevirmeden önce, uygun sözcükleri seçmek ve onları başkalarının anlayabilecekleri anlam ve biçim kalıplarına dökmek zorunda kalırız. İşte bu tür seçim ve düzenlemeler dil kullanımı dediğimiz bir niteliktir ve konuşma topluluğu içinde yaşayan bireylerin birbirleriyle anlaşmalarını sağlar.” (Tosun, 2005). Dilbilimcilere göre dünyamızda yaklaşık altı bin dil mevcuttur ama bu dillerin çok büyük bölümü dünyada az sayıda insan tarafından kullanılmaktadır. Bir başka deyişle dünya nüfusunun büyük bölümü belirli dilleri kullanmaktadır.

Dilin insan varoluşundaki önemi nedir? Bu soruya şöyle cevap verebiliriz; “Dil ile düşünce arasında ayrılmaz bir bağ bulunmaktadır. Bunlardan birinin eksik olması kavramların oluşmamasına neden olacaktır. Dil; canlıların doğa ile çevresindeki diğer canlılarla kurduğu iletişim, ilişkiler ve gereksinim duyduğu tepkilerin bir bütünüdür.” (Çankaya, 2007). Dolayısıyla, insanoğlu tarafından duygu ve düşünceler dil dediğimiz belirli ses ve biçim özelliklerine sahip kelimelerle ifade edilir. Farklı diller demek, duygu ve düşüncelerin farklı ses ve biçim özellikleri kullanılarak ifade edilmesidir.

Düşüncelerimizi ne kadar iyi anlatabilirsek dili o kadar iyi kullanabildiğimiz bir gerçektir. Başkalarının duygu ve düşüncelerini anlayabilmemiz demek, dili kullanabilmemizle ilgilidir. Etkili iletişimin yolu da dili iyi kullanabilmekle mümkündür.

Dünyadaki dillerin gelişimine baktığımızda bu dillerin ortaya çıktığı dönem ile günümüzdeki hali arasında birtakım farklılıklar olduğunu görürüz. “Dil, geçmişten gelir ve geleceğe aktarılır. Geçmişten günümüze gelinceye kadar ses, biçim ve anlam bakımından değişikliklere uğrar. Her toplum, içinde yaşadığı çağda, konuşulan ve

yazılan dile katkılar yapar. Toplumun yaşadığı kültürel, siyasal ve sosyal olaylar ile ilişkide bulunduğu diğer toplumlar, dilin gelişiminde ve değişiminde etkili olur.” (Başçetinçelik, 2007).

Yabancı dil eğitimi vermeden önce anadil eğitiminin en etkin ve iyi şekilde verilmesi gerekmektedir. Anadilini iyi bilen ve kullanan kişiler diğer yabancı dilleri de daha iyi kullanabilme yeteneği kazanır. İşeri’ye göre; “Yabancı dil öğrenmek isteniyorsa, öncelikle anadilinin dilbilgisi kurallarını baştan sona gözden geçirmek gerekmektedir. Duygu ve düşüncelerimizi başkalarına aktarabilmemiz, okuduğumuzu anlayıp anlatabilmemiz ve (dil bir düşünce aracı olduğuna göre) doğru düşünmemiz dili kullanma yetimize bağlıdır. Dili kullanma yetisinin edimi de dilbilgisinin temel yasalarını öğrenmekle gerçekleşecektir, zira dil sözcük dağarcığından ve bu sözcüklerin nasıl bir araya getirileceğine dair kurallardan oluşan bir dizgedir. Bir dil pek çok sözcüğün ve kuralın bir araya gelmesiyle örülmüş bir ağ, karmaşık toplumsal bir olgudur. Kendi anadilini iyi kullanan bir kişi başka bir dili öğrenmesi kuşkusuz kendi ana dilini bilmeyen birisine göre daha kolaydır. Bunda kişinin yaşı, öğrenim düzeyi, ortamı ve çevresinin de önemli ölçüde etkisi olduğu görülmektedir.” (İşeri, 1996). Bütün dillerde isim, fiil, sıfat, zarf gibi işlevleri olan kelimeler vardır. Anadilindeki kelimelerin işlevini iyi bilmeyen birinin yabancı bir dili öğrenirken zorluk çekmesi yadsınamaz.

Yabancı dil öğretimi, ana dilden farklı yapı, kavram ve dil bilgisi kuralları olan başka bir dilin öğretilmesi sürecidir. Sadece kendi anadilimizi kullanmak, diğer dilleri kullananların duygu, düşünce, yaşam ve kültürlerini anlamamıza olanak sağlamadığından diğer dilleri, kültürleri öğrenme gereksinimini ortaya çıkarmıştır ve dil aynı zamanda farklı dilleri öğrenmenin de bir aracı haline gelmiştir. Bu durum bir kaynakta şöyle yer almaktadır; “...Yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra iletişim araçlarının gittikçe artan bir hızla gelişmesi, milletler arasındaki siyaset, ekonomi ve turizm alanlarındaki alışverişlerin yoğunlaşması yabancı dilin geniş kitlelere yayılması konusundaki gerekliliği daha belirgin hale getirmiş; yabancı dil öğrenimine olan isteği artırmıştır. Çok kısa bir sürede yabancı dil bir amaç değil, bir araç haline gelmiş, özellikle de kişilerin sadece bir yabancı dil bilmeleri değil, herhangi bir alanda bilgi

sahibi olanların yabancı dille de donatılmış olmaları onları aranan kişiler haline getirmiştir.” (Sünel, 1989).

Kullandığımız ve kullanılan dillerin öğretimi de bilimsel bir boyut kazanmıştır ve dünyadaki hemen hemen tüm eğitim kurumlarında yabancı dil öğretimine yönelik müfredatlar uygulanmaktadır. “Yabancı dil öğretimi disiplinler arası bir uygulamadır. Yabancı dil öğretiminin planlanması, uygulanması, ölçme ve değerlendirilmesi eğitiminin, dil ve dili oluşturan öğelerin tanımlanması, dilin bireysel ve toplumsal kullanımı, dil öğrenimi-edinimi dilbilimin çalışma alanında yer alır.” (Şahin, 2007).

Yabancı dilde eğitim çok eski tarihlerden beri yapılmaktadır. Türkiye’de de eğitim tarihi boyunca yabancı dille eğitim yapılmış ve çeşitli düzenlemeler, değişimler sonucunda bugünkü duruma gelinmiştir. Tarihsel süreçte ülkemizin geçirdiği değişimler ve gelişmeler eğitimde farklı dillerin öğretilmesine, buna uygun nitelikte okulların açılmasına, bu okullarda öğretimi gerçekleştirecek kalifiye elemanların yetiştirilmesine ve farklı dillerin daha etkin şekilde öğretilmesine yönelik metotların geliştirilmesine dönük yoğun çaba sarf edilmiştir.

Yabancı dil eğitimi için ülkeler belirli programlar hazırlamakta, hedefler belirlemekte ve bu hedeflerin amaca ulaşmasında gayret göstermektedir. “Yaklaşık iki asırdır Türkiye’de yabancı dil öğretimi konusunda uğraş verilmektedir. Zaman zaman değişik eğitim politikalarının da etkisiyle, farklı yabancı dil öğretim yolları izlenmiştir. Ancak ortaöğretimden başlayarak yükseköğretimin sonuna kadar devam eden yabancı dil öğretiminden geçen öğrenci, ne yazık ki, hedeflenen düzeyde yabancı dili bilememektedir.” (Çelebi, 2006). Bunun çeşitli sebepleri vardır. Öğretim metotlarındaki birtakım yanlışlıklar, öğretim materyalinin çok uygun olmaması, yabancı dil öğretmen açığının farklı alanlardan ve kısa süreli kurslarla karşılanması buna sebep olarak gösterilebilir.

Cumhuriyet öncesinde ve Cumhuriyet Döneminde eğitim sistemimizde, ülkenin içinde bulunduğu şartlara göre belirli yabancı dillerin öğretilmesi yoluna gidilmiştir. “Tarihsel olarak ele alındığında, Türkiye’de eğitim tarihinde yabancı dilin özellikle batı dillerinin XIX. yüzyılın başlarında belirginleştiği görülmektedir. Bu tarihlerde Osmanlı aydınları Batı’nın üstünlüğünü daha çok duyumsamaya başlamış ve batı dillerinin öğretilmesini uygun görmüştür. Batı dillerine yönelişin nedeni ise, o zamana kadar egemen olan Arapça’nın düşünsel alanda gücünü koruyamamasıdır.” (Özdemir, E. A., 2006).

1773’ten önce Osmanlı İmparatorluğu’nda Arapça ve Farsça dilleri etkili olmuş, Arapça özellikle bilim dili olarak görülmesi vesilesiyle medreselerde eğitim dili olarak yer almıştır. Ülkemizde batılı diller içerisinde öğretimi ilk defa yapılmaya başlanan dil Fransızca olmuştur ve ilk defa 1773 tarihinden itibaren askeri okullarda öğretimi yapılmıştır. Böylece 1923 yılına kadar Arapça ve Farsça’nın yanında Fransızca, İngilizce ve Almanca eğitimi de verilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu savaştığı devletler karşısında yenilgiler alınca ve bunun sonucu olarak toprak kaybına uğrayınca yenileşme ve reform yapma ihtiyacı duyar. 1773 tarihinden itibaren yenileşme hareketlerinde ve reformlarda batılı ülkeler örnek alınır. Tanzimat Dönemi ise batılılaşmanın yoğunluk kazandığı dönemdir. “1839’da Tanzimat’ın ilan edilmesi ve orduda Nizam-ı Cedid hareketinin başlaması Osmanlı Türkiye’sinde ilk batılılaşma ve çağdaşlaşma hareketi olarak değerlendirilmektedir. Eğitim alanındaki batılılaşma ve çağdaşlaşma da bu devrede başlamıştır. Türkiye’de batılılaşma hareketi askeri okullarda uygulanan eğitimle başlarken, yabancı dil öğretiminin okul programlarına girmesi de ilk kez bu okullarda olmuştur. Fransızca batı dillerinin ilki olarak öğretilmeye başlanmıştır. Tanzimat Döneminde yabancı dil öğretiminin orta dereceli okul programında yer alması, bugünkü liselerin çekirdeğini oluşturan Sultanilerin açılmasıyla başlamıştır. 1 Eylül 1868 tarihinde Galatasaray Sultanisi’nin açılması, Türkiye’de yabancı dil öğretimi açısından bir dönüm noktası olmuştur. Çünkü Galatasaray Lisesi orta öğretim düzeyinde yabancı dille öğretim yapan ilk devlet okuludur.” (Çevik, 2006). Böylelikle Tanzimat Dönemi, batılılaşmanın sivil kurumlarda yoğunluk kazandığı ve bu kurumlara yerleştiği dönem olarak bilinmektedir.

Ülkemizde yönetim şeklinin Cumhuriyet olmasıyla “Cumhuriyet’in ilk yıllarında ulusal eğitim politikamız, asıl hedefimiz olan “çağdaşlaşma” çabaları ile bütünsel bir yön izlemiş, toplumdaki her bireyin öncelikle okuryazar olması ve üretime katılarak kalkınmayı hızlandırması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, “Cumhuriyet aydını nasıl olmalıydı? Kendi uzmanlık alanında iyi yetişmiş, bilimsel düşünen, halkını ve ülkesini seven, toplumdan yana, çalışkan, dürüst insan...” (Sırçacı, 2003).

Cumhuriyet Döneminde eğitim alanında batılaşmaya yönelik yapılan en köklü değişim 3 Mart 1924 tarihinde çıkan Tevhid-i Tedrisat Kanunudur. “Bu kanunla medreseler kapatılmış, yerine bugünkü çağdaş okullar açılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu’nun eğitim kurumlarında uzun yıllar yabancı dil olarak okutulan Arapça ve Farsça bu dönemde kaldırılmış ve yerine batı dillerinden Almanca, Fransızca ve İngilizce konmuştur. Sadece İmam Hatip Liselerinin programlarında Arapça’ya yer verilmiştir.” (Demirel, 1999).

Günümüzde batılı yabancı dil eğitimi anaokulundan başlayıp üniversiteye kadar devam etmektedir. Yabancı dil öğreniminin küçük yaşlardan itibaren öğretilmesi ihtiyacı gelecekte bunun kişinin hayatını olumlu yönde etkileyeceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır. “Erken yaşta yabancı dil öğretimi ülkemizde son yıllarda çok büyük bir önem kazanmaktadır. Dünyamızın küçük bir köy haline dönüştüğü günümüzde dil öğrenme yaşı 5-6 yaşlarına kadar inmektedir. Anadil edinimini kazanmağa başlayan çocuk kritik yaş dönemini geçirmeden yabancı dil eğitimine başlarsa ilerdeki eğitim hayatında da akranlarına göre daha başarılı olmaktadır. Erken çocukluk döneminde kazanılan yabancı dile yönelik bu yatkınlık çocukların bilişsel gelişimine de büyük katkı sağlamaktadır.” (İlter, 2007).

Teknoloji çağımızda bilgisayar öğrenimi kadar yabancı dil öğrenimi de neredeyse olmazsa olmaz haline gelmiştir. Teknolojiye ayak uydurmak ve çağın gerisinde kalmamak için bilgisayar öğrenimi nasıl ki herkes için bir ihtiyaç haline gelmişse yabancı dil bilmek de günümüzde herkes için bir ihtiyaç haline gelmiştir.

“Ülkemizde sekiz yıllık temel eğitim programlarının uygulanmasıyla birlikte, ilköğretimin 4. ve 5. sınıflarında yabancı dil (Almanca, İngilizce, Fransızca) öğretimi de başlatılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma-Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nca yabancı dil dersi için programlar geliştirilmiş ve öğretim materyalleri hazırlanmıştır. Yine Milli Eğitim Bakanlığı'nın Ekim 1997 tarih ve 2481 sayılı Tebliğler Dergisinde, yabancı dil öğretimine 4. ve 5. sınıflarda başlamanın gerekçeleri, dersin genel ve özel amaçları, içerikleri, yöntem ve teknikleri yayınlanmıştır.” (Durukafa, 2007).

Yükseköğretim kurumlarında yabancı dil eğitimi diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi önem teşkil etmektedir. Bu nedenle yüksek öğretim kurulu tarafından yeni düzenlemeler getirilmiştir. Yabancı dille eğitimin yaygınlaştırılmasına yönelik olarak her geçen gün daha çok sayıda hazırlık sınıfı açılmakta, yabancı dille öğretim yapan bölüm sayısı artmakta, yeni açılan üniversitelerden yeterli alt yapıya sahip olanlarda genel olarak yabancı dille eğitim vermeye çalışılmaktadır. Bilimin yaygınlaştırılması ve bilginin paylaşılmasında aracı rol oynayan faktörlerden biridir dil ve bu yüzden yükseköğretim kurumlarında araştırma yapan ve bilime katkı sağlayan akademisyenlerin de yabancı dil bilmeleri zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle de akademik yükselmelerde yabancı dil sınavlarında başarılı olmak gerekmektedir.

Üniversitelerimiz 2004 yılından bu yana Erasmus kapsamında Avrupa ülkelerindeki üniversitelerle yaptıkları ikili anlaşmalar gereği öğrenci ve öğretim elemanı değişimi yapmakta, bu sayede bilgi ve kültür paylaşımı olmakta, Avrupa ülkelerinden birinde kısa süreli de olsa eğitim görme, oradakilerle tanışma düşüncesi yabancı dil öğrenimini olumlu etkilemektedir.

Sadece yükseköğretim kurumlarında değil, devlete bağlı diğer kurumlarda da yabancı dil öğrenimini teşvik etmeye yönelik olarak KPDS sınavı yapılmakta ve belli bir düzeyde puan alanlara aldıkları puana göre dil tazminatı verilmektedir. Bu durum yabancı dil öğrenimine olan talebi artırmakta ve dil öğrenimini olumlu yönde etkilemektedir. Dil öğrenimini olumlu etkileyen diğer bazı faktörler ise yabancı dilde yayınlanan dergi ve gazetelerin artması, internet kullanımının yaygınlaşması ve turizm olarak sıralanabilir.

“Ülkemizde yabancı dil öğretmenleri atamaları 1980’li yıllardan beri Eğitim Fakülteleri’nin Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinden (Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmenlikleri) mezun olan adaylar arasından yapılmaktadır. Ancak, son yıllarda, ailelerin ve öğrencilerin tek bir dile, yani İngilizce’ye eğilimlerinin artmasından dolayı bu atamalar alandaki öğretmen açığını karşılayamamaktadır. Üniversitelerin Edebiyat ya da Fen-Edebiyat Fakülteleri’nin İngiliz ve Amerikan Dili ve Edebiyatı Bölümlerinden mezun ya da İngilizce eğitim yapan ODTÜ, Boğaziçi, Bilkent gibi üniversitelerin her hangi bir bölümünden lisans diploması almış olanlar da İngilizce öğretmenleri olarak atanmışlardır. Ayrıca emekli İngilizce öğretmenleri ders ücreti karşılığında çalışmak üzere yeniden göreve çağırılmış, kendi alanlarına atamaları yapılmayan Almanca ve Fransızca öğretmenliği bölümü mezunları da kısa süreli eğitim programlarından geçirilerek İngilizce öğretmenleri olarak atanmışlarsa da, ne yazık ki bütün bu uğraşlar bu sorunu çözmek için yeterli olmamıştır. Bunların yanı sıra iki yıl önce Eskişehir Anadolu Üniversitesi bünyesinde yer alan Açık Öğretim Fakültesi’nin “uzaktan eğitim” uygulaması kapsamında İngilizce Öğretmenliği programı açılarak Öğrenci Seçme Sınavı’yla öğrenci alınmaya başlanmıştır.” (Eratalay ve Kartal, 2006).

XV. yüzyılda Avrupa’da geliştirilen matbaa ülkemize ancak XVIII. yüzyılda gelmiş, bu da Rönesansı yaşayan Avrupa karşısında Osmanlı İmparatorluğu’nun bilimde geri kalmasına neden olmuştur. “Türkiye’de matbaanın kurulması, ve Avrupa’dan getirilen ders kitaplarının Türkçeye tercümesi, Türk görevli ve öğrencilerinin Batı âlemi ile yakın teması Osmanlı Türklerinin Batı medeniyetine geçmelerine zemin hazırlamıştı.” (Bildirici, 1997). Ülkemizde yabancı dil eğitiminin başlaması Avrupa ülkelerindeki başta askeri alanda olmak üzere bilim ve teknoloji yakalama gayesiyle yapılmıştır. Matbaanın daha erken gelmesi durumunda Avrupa’da ulusal dillerde yazılmış bilimsel çalışmalar çoğaltılıp dağıtılabilir, bilimsel gelişmeler ve teknik ilerlemeler bu sayede hızla takip edilebilir ve kısa süreli yabancı dil eğitiminden sonra Türkçe bilimsel eserler çıkarılabilirdi. Bilimde ve teknikte ileri olan ülkelerin çıkardığı yayınlar diğer ülkeler tarafından takip edilmekte ve genel olarak bilim üreten ülkenin dili yabancı dil öğretiminde tercih edilmektedir.

Yabancı dil öğretiminde en çok şikayet edilen noktalardan biri de okutulan ders kitaplarıdır. Ders kitaplarının ilgi çekici konular içermesi, güncel bilgilerle donatılması, öğrencinin ‘dinleme, konuşma, okuma, yazma’ becerilerini geliştirmeye yönelik aktiviteler içermesi yabancı dil öğretiminin istenilen düzeye gelmesini sağlayacaktır. “Deneyimli Türk yabancı dil öğretmenleri ve yabancı danışmanlardan oluşan komisyonlara yazdırılan bu kitaplar, genelde resmi okulların bir çoğunda okutulmaktadır; ancak yabancı dil öğretim yöntemlerinin, buna bağlı olarak da programların geliştirilmesi, yenilenmesi vb. gibi nedenlerle, yabancı dil ders saatleri diğer okullardan fazla olan Yabancı Dil Ağırlıklı Okullara uygun kitap yazılamamıştır. Bu konudaki gereksinim, Talim ve Terbiye Kurulu’nun onayladığı ve okullarda okutulması uygun görülen ithal kitaplar yoluyla karşılanmaktadır.” (Genç, 2002). Yeni metotlara göre yazılmış ve ithal kitapların içeriğiyle benzeşen kitapların ülkemizde üretilmesi dil öğrenimine olumlu katkıda bulunacaktır.

Bu tez çalışmasıyla ilgili olarak yapılan çalışmalara aşağıda kısaca değinilmiştir.

Kayran’ın (1987), “Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi” adlı tezinde Osmanlı İmparatorluğu’nda batılılaşmanın başladığı Tanzimat Döneminde eğitim kurumlarında yabancı dil eğitiminden, Avrupa ile olan ilişkilerden, yabancı okullar ve azınlık okullarının durumundan bahsedilmektedir ve bunlarla ilgili tarihi belgeler sunulmaktadır. Kayran, batılılaşma ve bir Avrupa lisanı öğrenerek Batıya açılma macerasında Osmanlı hükümetinin şuurlu bir politika takip edememesi yüzünden önü alınamaz bir yabancı kültür etkisinin baş gösterdiğini, bu etkinin yavaş yavaş cemiyet hayatına da girdiğini, her şeye rağmen yabancı dil öğretiminin ortaçağdan kalma maarif sisteminden uzaklaşmanın, modern okullar açmak suretiyle muasır ilmin nimetlerinden istifade etme ihtiyacının ifadesi olduğunu belirtmekte, Osmanlı Maarif Nezaretinin yabancı dil öğretimini ıslah edememesinin en büyük sebebinin öğretmen meselesi olduğunu, önceden Avrupa’dan getirilen öğretmenler ve Avrupa’da tahsil yapmış gençlerin bu ihtiyacı karşılarken sonradan mektep sayısı artınca umumiyetle bir Avrupa dili bilen azınlıklardan öğretmen temin etme yoluna gidildiğini, buna rağmen yabancı dil öğretmeni sıkıntısının her zaman çekildiğini, bunun özellikle taşra okullarında sıkıntı yarattığını, bunun da tek çözümünün öğretmen

okulu açmak olduğunu ancak bu durumun I. Dünya Savaşı ile sekteye uğradığını ifade etmektedir.

Demircan'ın (1988), “Dünden Bugüne Türkiye’de Yabancı Dil” adlı çalışmasında Osmanlı İmparatorluğu Döneminden 1980’li yılların sonuna kadar ülkemizde öğretilen yabancı dillerin ülkemizdeki gelişimi hakkında bilgi verilmiştir. Demirel, bu çalışmasında çok hızlı bir değişim geçirmekte olan Türk toplumunun yabancı dil öğretiminde var olan sorunların dışardan alınan hazır formüllerle çözülemediği, yabancı dil öğretimindeki başarısızlık sebeplerinden bazılarının öğrencinin öğrenmeye zorlanması, istediği yabancı dili seçememesi, sınıfların çok kalabalık olduğu, her öğrencinin yabancı dil öğrenmesine gerek olmayabileceği, o halde isteyen ve gerek duyan öğrencilere öğretilmesi gerektiği, yabancı dil bilen kamu görevlileri ile özel sektörde çalışanların ülkeyi terk etme eğilimi gösterdiği ve böylelikle beyin göçü yaşandığı sonucuna varmıştır.

Sezer (1999), “Misyonerlerin Türkiye’deki Eğitim Faaliyetleri” başlıklı çalışmasında misyonerlerin Osmanlı Döneminde başlayıp Cumhuriyet Döneminde de devam eden faaliyetleri üzerinde durmaktadır. Sezer, misyonerlerin Osmanlı Devleti üzerindeki emellerine yandaş gruplar oluşturduklarını, faaliyetlerinin ancak Cumhuriyet Döneminde denetim altına alındığını, takip ettikleri metotlarla kültürsüzleştirdikleri toplum üzerinde etkili olmaya çalıştıklarını, böylece ortaya çıkan boşluktan yararlanarak kendi din, dil ve kültürlerini yerleştirmek için çaba sarfettiklerini, bunun için en fazla eğitim ve öğretim kurumları ile sağlık kuruluşlarını kullandıklarını, açtıkları bu kurumlarda yürüttükleri çalışmalarla Osmanlı toplumundaki etnik ve dini bakımdan farklılıklar gösteren unsurların bağımsızlık hareketlerine zemin hazırladıklarını, günümüzde de devam eden etkilerinden kurtulabilmek için toplumun her kesiminin gerek eğitim ve öğretim kurumları vasıtasıyla gerekse kitle iletişim araçları yoluyla gerekli bilgilerle aydınlatılması ve söz konusu faaliyetlerin kontrol altında tutulmasında yarar olduğunu ifade etmektedir.

Genç'in (2003), “Türkiye’de Geçmişten Günümüze Almanca Öğretimi” adlı çalışmasında Almanca’nın Osmanlı İmparatorluğu Döneminden günümüze geçirdiği evreler, eğitim kurumlarında öğretilme yoğunluğu, Almanca’ya olan ilginin arttığı dönemler sunulmuştur. Genç, Türkiye’nin geçmişte birçok kez yabancılar tarafından işgal edildiği halde hiçbir zaman bir sömürge ülkesi olmadığı için bir çok sömürge ülkesinde olduğu gibi yabancı dilin anadilin önüne geçmediğini, Almanca öğretiminin Fransızca ve İngilizce öğretimine karşı ön plana çıkarma çabalarının arkasında ekonomik hesapların bulunduğu görüldüğünü, yabancı dil öğrenmenin Avrupa Birliği’ne entegrasyon için gerekli bir araç olarak da görüldüğünü, bunun için Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından çabaların olduğunu, bütün dünyada haberleşme ve iletişim dili olarak kabul gören İngilizce’nin ülkemiz yaygın ve örgün eğitim kurumlarında da öğrenilen birinci yabancı dil olarak üstünlüğünü sürdürdüğünü, Almanca’nın ise günümüzde ikinci yabancı dil olarak yerini aldığını belirtmektedir.

Çelebi (2006), “Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi” çalışmasında Türkiye’de geçmişten bugüne yabancı dil eğitim politikalarını, anadili öğretimi, yabancı dil öğretimi ve yabancı dilde eğitimi incelemiştir. Türkiye’deki anadil öğretimindeki yetersizlikleri, dil kirliliğinin nedenlerini, yabancı dillerin olumsuz etkilerini, yabancı dilde eğitimi, yabancı dile hayranlığı belirtmiştir. Yabancı dil öğretiminin zorunluluk haline geldiğini ve yabancı dilin araç olduğunu savunmuştur.

Çetintaş ve Genç'in (2001), “Eğitim Reformu Sonrası Anadolu Liselerinde Yabancı Dil Öğretimi” adlı çalışmasında ilköğretimde yabancı dil öğrenmeye başlayan bir çok öğrencinin Anadolu Liselerinde bir başka yabancı dil öğrenmeye başlamasıyla henüz edinim ve gelişim sürecinin tamamlanmadığı birinci yabancı dil öğretimin kesintiye uğradığı ortaya konmaktadır.

Özdemir E. S. (2006), “Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler” adlı tezinde eski çağ, orta çağ ve yeni çağdaki dil öğretiminden bahsetmekte, Cumhuriyet öncesinde ve Cumhuriyet Döneminde ülkemizdeki yabancı dil eğitimini ve yabancı dil öğretiminde yeni yönelimleri ele almaktadır. Özdemir, Avrupa Konseyi’nin eğitimle

ilgili olarak aldığı en önemli kararlardan biri olan yaşam boyu öğrenmenin de bilgi toplumuna ve ekonomisine geçişte rehber bir ilke olarak kabul edildiğini, burada Konsey'in, Avrupa Birliğinin kültürel, ekonomik ve sosyal alanlarda Bilgi Çağı'na girdiğinin altını çizdiğini, buradan hareketle, doğal olarak öğrenmenin de, yaşam ve çalışma kalıplarıyla birlikte değiştiğine, bu nedenle de bireylerin bu değişime ayak uydurmasından ziyade bu işleri yapmanın yollarının değişmesi gerektiğini deklare ettiğini belirtmektedir. Bu çalışmada, yeni yönelimlerin araştırılmasında öğrencinin pasif bir şekilde bilgiyi öğretmenden almadığı, bunun yerine kendi çaba ve girişimleriyle, diğer öğrencilerle bizzat etkileşime girerek bilgiyi kendisinin bulduğu, bunun da öğretimi, öğretmen merkezli öğretimden, öğrenci merkezli öğretime getirdiği, öğrencinin bilgiyi yaparak, yaşayarak öğrendiği, yeni yönelimlerin gramer kalıpları yerine dinleme, konuşma, okuma ve yazmadan oluşan dört dil becerisini hedef aldığı sonucuna varıldığı ifade edilmektedir.

Saka (2007), “İngilizce Öğretmenliği Bölümü Müfredat Programlarının Karşılaştırılması” adlı çalışmasında 2006-2007 öğretim yılında yeniden değişen İngilizce öğretmenliği bölümünün müfredatını eski müfredatla karşılaştırmaktadır. Saka, yeni programa eklenen derslerin nitelikli öğretmen yetiştirilmesi yönünde etki yaratabileceğinin düşünüldüğünü, eski programdaki eksikliklerin giderilmeye çalışıldığının görüldüğünü, yeni programda dil öğretimi alanındaki derslerin çeşitliliğinin nitelikli öğretmen yetiştirme açısından ümit verici olduğunu, yeni müfredattan çıkarılan Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi ve Türkçe Tümce Bilgisi ve Anlambilim Derslerinin yabancı dil öğretmenleri için gerekli dersler olduğunu çünkü bir yabancı dil öğretmenin kendi anadilinin özelliklerini de çok iyi bilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Erbay'ın (2002), “Türkçe Sözlük'ün İlk ve Son Baskısındaki Batı Kökenli Kelimelere Dair” adlı çalışmasında Türkçe'ye giren batı dillerine ait kelimelerin durumu, Türkçe Sözlük'ün ilk (1945) ve çalışmanın yapıldığı dönem itibarıyla (1998) son baskısında geçen bu dillere ait kelimelerin sayısı, giriş dönemleri ve giriş şekilleri göz önüne alınarak karşılaştırma yöntemiyle genel bir yargıya ulaştığı anlatılmıştır. Buna göre Türkçe'de en fazla yabancı kelime barındıran batılı dil Fransızca olmakta,

bunun sebebi olarak da Tanzimat Hareketiyle başlayan yenileşme hareketlerinde Fransızca'nın oynadığı etkin rol gösterilmektedir. Erbay bu çalışmasında Türkçe'ye giren kelimeler konusunda kapsamlı ve programlı bir çalışma içine girilmediğini, bu çalışmaların toplumun her kesiminden destek görmediği için tabana inemediğini, bunda Türkçe'ye giren yabancı kelimeye karşılık bulmada geç kalındığının da etkili olduğunu, günden güne Türkçe'ye giren kelime sayısında artış olduğunu, bu durumun batı kökenli kelimeler üzerinde yeni ve acil çalışmalar yapmamızı gerekli kıldığını belirtmektedir.

“Türkiye’de Batı Dillerinin Eğitimi / Cumhuriyet Dönemi” adlı bu araştırma, Cumhuriyet Döneminde ülkemizde eğitimi yoğun şekilde yapılmaya başlayan Fransızca, İngilizce ve Almanca dillerini elle alması, günümüzde yabancı dilin ülkemizdeki durumunu sergilemesi, yabancı dil eğitimi olumlu ve olumsuz etkileyen unsurlara daha farklı bir bakış açısıyla çözümler getirmesi bakımından özgün bir çalışmadır.

Amaç

Bu çalışmanın genel amacı; Türkiye’de etkili olan batılı yabancı dillerden Fransızca, Almanca ve İngilizce’nin tarihsel süreçte özellikle Cumhuriyet Dönemindeki eğitim ve öğretim politikalarının incelenmesi ve değerlendirilmesi, yabancı dil eğitiminde önemli dönüm noktalarını vurgulamak, eğitimdeki değişim ve gelişmeleri neden-sonuç ilişkisiyle belirtmek, bahsedilen bu üç batılı yabancı dilin Türkçe’ye etkilerinden bahsetmek, ilköğretimden yüksek öğretime kadar yabancı dil eğitimi ve öğretimini olumlu ve olumsuz yönde etkileyen faktörleri göz önüne sermektir. Bu çalışmada cevabı aranan sorular şu şekilde sıralanabilir:

- Mektepler öncesi dönemde batılı yabancı dillerin eğitim sistemine geçişi nasıl ve hangi alanlarda olmuştur?
- Cumhuriyet Döneminde batılılaşma yönünde eğitim alanında gerçekleşen yenilikler nelerdir?

- Batılı yabancı dillerin Cumhuriyet'ten günümüze gelişimi nasıl olmuştur?
- Batılı yabancı dille eğitimde karşılaşılan güçlükler nelerdir?
- Batılı yabancı dillerin Türkçe'ye etkileri nelerdir?
- Günümüzde batılı yabancı dille eğitimin vizyonu nedir?

Önem

“Teknolojik gelişmenin, değişimin kültürel değişimin daha ilerisinde olduğu 21. yüzyılda yabancı dil bilmenin, öğrenmenin önemi tartışılmaz. Çağın teknolojisini, bilimini öğrenmek, anlamak, sahiplenmek ve üretmek zorunda olan, Avrupa Birliği üyesi olma hedefinde ve yolundaki Türkiye’de bu durum diğer ülkelerden daha da ciddiyetle ele alınması gereken bir konudur. Artık bir yabancı dilin yeterli olmadığı günümüzde, entelektüel bir meslekleşmeye doğru gidildiği görülmekte olup, bilgisayar ve yabancı dil bilmek çağa yetişmek, onu yakalayabilmek için olmazsa olmaz koşuttur.” (Çelebi, 2006).

Bilim ve teknoloji çağında yabancı dil eğitimi dünyadaki pek çok ülkede olduğu gibi bizde de zaruri hale gelmiştir. Bu çalışmanın önemi, özellikle Cumhuriyet Döneminden itibaren ülkemizde eğitimi verilen yabancı dillerden bahsetmesi, geçirdiği evreleri sunması, günümüzdeki durumunu ortaya koymasındır.

“Ülkemizde gerek anadilimize gerekse yabancı dile gereken önemi vermeliyiz. Çağı yakalamanın, bilimsel dünyada ve değişen dünya koşullarında var olmanın araçlarından birisi ve en önemlisi dildir. Dil toplumsal bir kurum olduğu gibi canlı bir varlıktır da. Bir kişinin, bir toplumun ekinini, yaşam tarzını, düşüncesini en iyi yansıtan bir ayna durumundadır. İletişimin temel aracıdır. Bu nedenle dilimizi iyi öğrenmeli ve doğru kullanmamız gerekmektedir. Yabancı dil öğrenmek sadece o dili konuşmak değil, o dili kullanan toplulukla duygu, düşünce ve ekin alış-verişinde bulunmak demektir.” (İşeri, 1996).

Bu araştırma, yabancı dilin ülkemizde zorunlu hale gelme sebeplerinden yola çıkarak günümüz itibariyle yapılan yabancı dil eğitiminin aksak yönlerini ortaya koyması, yabancı dilin nasıl amaca uygun bir şekilde verilebileceğini, ülkemizdeki bilim ve teknolojinin ilerlemesi halinde yabancı dil eğitiminin zorunlu olmaktan çıkacağını vurgulaması açısından önem taşımaktadır.

Varsayımlar

Türkiye’de Batı Dillerinin Eğitimi, Cumhuriyet Dönemi konulu araştırmada:

- Cumhuriyet Dönemi ülkemizde öğretimi yapılan yabancı dillerden Fransızca, Almanca ve İngilizce’nin etkilerinin araştırılmasının yeterli olduğu varsayılmaktadır.
- İzlenen literatür taraması ve tarihsel araştırmanın konuya ilişkin verilere ulaşmada yeterli olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırma;

- Batılı yabancı dillerden Fransızca, Almanca ve İngilizce ile sınırlıdır.
- Cumhuriyet’tin kuruluşundan günümüze geçen zamanı kapsamaktadır.
- Bu çalışma literatür taraması, değerlendirilmesi ve tarihsel araştırma yöntemi ile sınırlıdır.

Tanımlar

Yabancı Dil: Başka bir millete ait olan dile denir.

Yabancı Dille Eğitim: Bir dersin veya bütün derslerin belirli bir yabancı dille verilmesi, soruların o dilde sorulması, cevapların o dilde verilmesi, ödevlerin ve sınavların o dilde yapılması olarak ifade edilir.

Yabancı Dil Öğretimi: Yabancı dil öğretimi, belli bir amaç için anadil haricinde başka bir millete ait olan dilde yeterlilik kazandırma etkinliklerinin tümü olarak tanımlanır.

Yöntem

Bu araştırma, literatür taraması ve tarihsel araştırma yöntemine dayandırılmıştır. Veri toplama aracı olarak bu konuda geçmişte ve günümüzde yapılan benzer konulu araştırmalar, makaleler, yüksek lisans ve doktora tezlerinden faydalanılmıştır. Ayrıca çeşitli kurumlardan bilgi alınmıştır. Bu araştırmada farklı kaynaklardan elde edilen tablolardan yabancı dil eğitimine dair yorumlar yapılmıştır.

1. TÜRK EĞİTİM TARİHİNDE FARKLI DİLLERİN EĞİTİMİ VE ETKİLERİ

1.1. Dilin İnsan Varoluşundaki Vizyonu ve Yabancı Dillerin Eğitimi

Dil, duygu ve düşüncelerimizin ifadesi, insanlar arasındaki iletişimin anahtarı, hayatımızın bir parçasıdır. Dilin insan var oluşundaki önemiyle ilgili olarak bir kaynakta şöyle denmektedir: “İnsanın dil öğrenme zekası yatay düzlemde bugüne kadar kinetiğe dönüşmüş ve gelecekte dönüşecek bütün dilleri öğrenmeye elverişli kompleks bir özelliğe sahiptir. Üstelik insan proaktif bilinci gereği bütün vizyonu gerçekleştirmek için bütün dilleri öğrenme dürtüsü taşır. Bu bakımdan dilleri anadil-yabancı dil, entelektüel ve entelektüel olmayan dil, güçlü-güçsüz dil şeklinde hiyerarşik sınıflara ayırmak yerine insan var oluşundaki hak ettiği ontolojik değerinin farkında olmak, dilin nihayet yaşamın niteliğini değil niteliğin servisini ilgilendiren bir araç olduğu idrakinde bulunmak ve dilin hangi bilinçlilik düzeyinde yıkıcı bir enerjiye, hangi bilinçlilik düzeyinde yaratıcı bir enerjiye dönüşebileceği farkındalılığına ulaşmak esastır.” (Akgündüz, 2007).

“Dil ile ilgili bir incelemede ilk dikkati çeken şey dillerin çeşitliliği ve birbirlerinden ayrılıklarıdır. Her dilin kendi sınırları içerisinde kuralları olan toplumsal bir varlık olması o sosyal olgunun belirli bir topluluk tarafından oluşturulduğunu göstermektedir. Dil toplum tarafından oluşturulup kullanılıyor, geçmişte var olduğu ve günümüzde de canlılığını koruduğu görüşü benimseniyorsa, dil, kuralları zaman içerisinde belirlenmiş canlı bir varlıktır ve dili konuşan her birey o toplumun içinde yaşayan ve toplumun her türlü değerlerini taşıyan bir kişidir.” (İşeri, 1996). Dünyadaki tüm diller belirli kurallara sahiptir ve bu kurallar sayesinde dil öğretimi yapılabilmektedir. Diller, kurallı olmalarının yanı sıra kurallı olmayan bir takım özelliklere de sahiptir.

“İletişim, insanlar arasında çeşitli ilişkilerin kurulması ve kurulan bu ilişkilerin çeşitli biçimlerde değiştirilerek sürdürülmesidir. Bu etkinlik katılanların karşılıklı olarak birbirlerine gönderdikleri, söyledikleri bildirimlerle gerçekleşir. Bildirileri anlama aracı ise dildir.” (Özdemir, E. A., 2006). Diller, insanların iletişim aracıdır. Duygu ve düşüncelerin sözle veya yazıyla ifade edilmesidir. Her bir dil anlam yüklü kelimelerle ifade edilir. Öyle ki, ana dile çeviri yoluyla geçmiş eserlerin verdiği anlam ve mesajdan memnun olmayan bazı araştırmacılar özgün dilde yapılmış eserlerin verdiği anlamı çok iyi anlayabilmek ve yorumlayabilmek için o dili öğrenme zorunluluğu bile hissetmişlerdir.

“Tarih boyunca insanların değişik amaç ve biçimlerde yabancı dil öğrendikleri bilinmektedir. Bireyin başka bir toplum içinde hayatını sürdürmek zorunda kalması, kendi kültürel değerlerini diğer dilleri konuşan insanlara aktarma isteği veya onların kültürel değerlerini öğrenme merakı ve bunun yanında hem bireysel hem de kurumsal olarak ticaret, siyaset, askerlik, bilim, sanat, çalışma, turizm, eğitim, kültür, haberleşme alanlarında ikili-çoklu olmak üzere türlü ilişkiler kurup yürütebilmeleri için anadillerinden başka dilleri öğrenme gereksinimi duymuşlardır.” (Şahin, 2007). Görülüyor ki başka bir dili öğrenme, insanoğlunun var oluşundan beri devam eden bir olaydır ve çeşitli sebeplerden ötürü insanlar başka dilleri öğrenmektedir. Yabancı dil eğitimi açısından gelişmiş ülkelerle gelişmemiş, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler arasında bir kıyaslama yapılırsa gelişmiş ülkelerde yaşayanların başka dilleri öğrenme ihtiyaçlarının çok fazla olmadığı söylenebilir. O halde dil öğrenimi genel olarak bir zaruretten ortaya çıkmaktadır. “Bir ulus bir yabancı dili öğrenmeyi talep ediyorsa o dili üstün bir bilim ve kültür dili olarak görüyor demektir.” (Özdemir, E. A., 2006).

Yabancı dil öğrenirken, öğrenilen yabancı dilin konuşulduğu ülkede yaşayan insanların yaşam tarzlarına, kültürlerine, bakış açılarına dair bilgiler de öğrenilir. Dolayısıyla bu durum kültürlerin birbirini tanıması ve kaynaşması şeklinde de anlaşılabilir.

Günümüzde de geçmişte olduğu gibi yabancı dil hayatımızın neredeyse her alanına girmiştir. İnternet dünyasında belli bir konuya dair çalışmayla ilgili en fazla kaynağı çoğunlukla diğer dillerde bulmak mümkün olmuştur. Elbette ülkemizde de daha çok çalışarak, bilim ve teknolojiyi daha çok takip ederek ülkemizdeki yabancı dil eğitiminin direnci kırabilir. İngilizce gibi Türkçe de bilim ve teknoloji dünyasında en fazla tercih edilen dillerden biri haline gelebilir.

Hem Cumhuriyet'ten önce hem de Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze kadar ülkemizde farklı dillerden yabancı dil öğretimi yapılmış ve halen yapılmaktadır. Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde ülkemizin içinde bulunduğu sosyo-politik durum itibariyle genel olarak batılı yabancı dillerin öğretimine önem verilmiştir. Yabancı dillerin öğretilmesiyle birlikte o dillerin konuşulduğu ülkelerle olan ilişkilerde ülkemizin çağdaşlaşma yolunda attığı adımlara katkıda bulunduğu düşünülmüştür.

1.2. Cumhuriyet Öncesi Eğitsel Modernleşme ve Batı Dillerinin Eğitimi

Cumhuriyet Öncesi Dönemde yabancı dil eğitimi başta Arapça ve Farsça olmak üzere çeşitli dillerde yapılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu ilim ve fende Rönesans'ı yaşayan Avrupa ülkelerini takip etmediği için Yükselme Döneminde elde ettiği toprakları Duraklama ve Gerileme Döneminde kaybetmeye başlamış, ilimden ve fenden yararlanmak için Fransa gibi ileri ülkelerin dilini öğrenme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu konuda III. Selim, II. Mahmut gibi bazı padişahlar reformlar ve ıslahatlarla çaba göstermiştir.

Cumhuriyet'in kuruluşu ile birlikte batılı eğitim sistemi örnek alınmış, Latin alfabesinin kabul edilmesiyle yabancı dil eğitimi kolaylaştırmak ve yaygınlaştırmak amaçlanmıştır. İlk dönemlerde Fransızca ile birlikte Almanca eğitimi de yaygınlaştırılmaya çalışılmış, daha sonraki dönemlerde ise İngilizce'nin önem kazanmasıyla birlikte ağırlıklı olarak İngilizce eğitimi verilmeye başlanmıştır. Günümüzde de yaygın olarak İngilizce eğitimi verilmektedir.

Cumhuriyet Öncesi Dönem, özellikle Osmanlılar Döneminde batı dünyasıyla iletişimin ilk dönemlerde ticaret yoluyla yoğunluk kazandığı, daha sonra bu etkileşimin eğitime yansıdığı dönemdir.

15. yüzyıla kadar süren Ortaçağ Avrupası'nda kilise yönetiminde etkili olmuş, dine karşı gelenler en sert ve acımasız şekilde cezalandırılmış, Avrupa devletleri Rönesans'a kadar karanlık bir dünyada yaşamıştır. 15. yüzyılda Avrupa'da başlayan Rönesans ile bilim toplumu olma yolunda adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu durum müslüman ülkelerde daha farklıydı. “Müslüman dünya, gayri Müslim dilleri tahsil etmeyi reddetmekte ve bu dillerle yazılmış hiçbir esere ilgi göstermemekte ise de, Müslümanlar, batılılarla kültürel olmayan birçok farklı amaç için iletişimde bulunmak zorundaydılar.” (Lewis, 2000).

15. yüzyılda İtalya'da başlayan, 'yeniden doğuş' anlamına gelen bilim ve keşifler çağı olan Rönesans, diğer Avrupa ülkelerinde de hızla yayılmıştı. O dönemlere kadar Avrupa'da Hristiyanlığın dili olarak Latincenin, Osmanlılarda ve diğer Müslüman ülkelerde ise İslamiyet'in dili olarak Arapça'nın kullanıldığı söylenebilir. Britannica sözlüğünde, orta çağın sonundaki olayların Rönesansla sonuçlanan sosyal, siyasi, düşünsel değişiklikler getirdiğini, bu sonuçlardan birinin de ulusal dillerin ortaya çıkışı olduğu belirtilmektedir (<http://www.britannica.com/eb/article-9063161/Renaissance>). Rönesansla birlikte Avrupa'da ulusal dil bilincinin ortaya çıktığı ve geliştirildiği söylenebilir.

Mektepler Öncesi Dönem olarak kabul edilen 1299–1773 arası dönemde Osmanlı Devleti'nde öğretim başta Arapça olmak üzere yabancı dille yapılmış, Türkçe ise öğretim dili olamamıştır. Bu dönemde Osmanlı Devleti yüzünü doğuya dönmüş, 1773'ten itibaren ise Arapça ve Farsça'nın yanısıra batı dillerinin öğretimine geçilmeye başlanmıştır. “Mektepler öncesi dönemde Arapların en kültürlüleri bile sadece Arapça biliyorlardı. Eğitim görmüş Farisiler, Arapça ve Farsça'yı biliyordu. Eğitim görmüş Türkler ise Arapça, Farsça ve Türkçe'yi biliyordu.” (Lewis, 2000). Böylece Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Arapça daha çok bilim dili olmuşken, Farsça edebiyat dili olmuş, Türkçe de daha çok konuşma dili olarak varlığını sürdürmüştür. Söz konusu

dönemde Arapça'nın bilim dili olması sebebiyle Arapların en kültürlülerinin bile sadece Arapça'yı bilmesi durumu ile bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde veya Britanya'da en kültürlü toplumlar olarak kabul edilen Amerikalıların ve İngilizlerin çoğunun sadece İngilizce'yi bilmesi arasında benzerlik vardır. Bir ülkenin dilinin bilim dili olması o ülke vatandaşlarının bir başka dili öğrenmesini doğal olarak gerektirmemektedir. Bir başka dili öğrenmek genel olarak zorunluluktan kaynaklanmaktadır.

Söz konusu dönemde özellikle Arapça'ya olan bağlılık, Türkçe'nin gelişmesinin önündeki en büyük engel olarak görülebilir. “Dil-düşünce-kültür arasındaki yoğun ve stratejik etkileşim, yabancı dille öğretim tercihine bağlı olarak insanlarda o dil ve kültüre özeni, kendi öz dil ve kültürüne ise yabancılaşmayı netice vermektedir. Bunun en canlı örneği, Türk eğitim tarihinde edebiyat, bilim ve eğitim dili olarak seçilen Arapça'nın yüceltilmesi, buna mukabil Türkçe'nin -övgü sadedinde yapılan değerlendirmelerde bile- şuuraltı etkisiyle yerilmesidir.” (Akgündüz, 1998).

1453'te İstanbul'un fethiyle, Fatih Sultan Mehmet'in engin hoşgörüsünden dolayı azınlıklara dokunulmamış, kendi eğitimlerini diledikleri gibi yapmaları sağlanmıştı.

Kanuni Sultan Süleyman zamanında Fransızlarla olan ilişkiler üst düzeye ulaşmıştı. Bunda Fransa'nın o dönemde güçlü olması, bilim ve teknikte diğer ülkelere göre ilerde olması etkili olmuştur. Öyle ki bu etki her yere yansımıştı. Osmanlı İmparatorluğu'nda azınlık okullarında bile Fransızca öğretilmekteydi. Osmanlı sarayı ve dönemin aydınları bu dile merak duyuyor ve öğreniyorlardı. Fransızlara verilen kapitülasyonlarla birlikte Osmanlı Devleti'nde yabancı okullar açılmış ve sayıları hızla artmıştır.

Kanuni Sultan Süleyman, Fransa ile ilişkilerin geliştirilmesine yönelik olarak önce dostane ilişkilerden dolayı Fransa'ya bazı imtiyazlar vermiş ama daha sonra bu imtiyazlar içişlerine müdahale şeklinde gelişmiştir. Zeki Arıkan'ın çalışmasında “1535 yılında Fransızlarla bir ahidname yapıldığı, bu ahidnamenin Fransa tarihine kapitülasyon ismiyle geçtiği Osmanlı İmparatorluğu 'nda yerleşen Fransızlara din

hürriyeti verildikten başka Fransız konsoloslarına da bazı hakimlik hakları verildiği belirtilmektedir.” (Arıkan, 2005).

Ülkemizde yabancı dil eğitiminin ilk defa Osmanlılarda misyonerlerle başladığını söyleyebiliriz. “1583 Kasımının sekizinci günü beş kişilik bir grup hâlinde Osmanlı ülkesine ayak basan Cezvit misyonerleri aynı yılın 18 Kasımında St. Benoit Manastır ve Kilisesi’ne yerleştirilmişlerdir. Yerleşir yerleşmez yaptıkları ilk işlerden biri ise burada hemen bir okul açmak olmuştur.” (Hülagü, 2001). Osmanlılarda açılan ilk yabancı okulun bu olduğu düşünülmektedir.

Avrupa ülkeleri, 16. yüzyıldan itibaren ulusal dillerini kullanmaya başlarken bu durum bizde yaklaşık üç yüz yıl gecikmeli olarak meydana gelmiştir ve farklı türden okullaşma ve müfredatlarla eğitimde genel olarak çok fazla gelişme sağlanamamıştır. “Yabancı dille öğretim ulusal devletler kurulmaya başladıktan sonra Avrupa’da ortadan kalkmış, çok-dille yönetimi benimseyen Osmanlı İmparatorluğu’nda ise XIX. Yüzyıla kadar devam etmiş, ondan sonra ise öğretim anadilde (mekteplerde) ve yabancı dillerde (medreselerde ve yabancı okullarında) olmak üzere ikiye ayrılmıştır.” (Demircan, 1988).

Geçmişten günümüze azınlıkların Avrupa devletleri ile sürekli etkileşimi olmuştur. Azınlıklar özellikle Osmanlı Döneminde birçok alanda etkili olmuşlar, etkileşimde Osmanlılar ile Avrupa Devletleri arasında aracı konumuna gelmişlerdir. Bernard Lewis’e göre XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’ndaki azınlıklar batılı toplumların Türkiye’deki düzenli ticaret ve diplomatik aktivitelerinin etkisini emen ve böylece Türkleri onlarla doğrudan temastan ve kirlilikten koruyan bir minder işlevi görüyordu (Lewis, 1965). Bu dönemde Batı’ya bakış, günümüz bakış açısından tamamıyla farklıydı. Henüz tam anlamıyla gelişmemiş Batı’ya karşı küçümseyici değer yargıları vardı. Batı’ya karşı takınılan bu durum, Osmanlı’nın gerilemeye başlaması, Avrupa’nın ise bilim ve teknikte ilerlemesiyle değişmiştir. Osmanlı Devleti Gerileme Dönemi, Osmanlı tarihinde 1699’daki Karlofça Antlaşması’ndan başlayarak, 1792’deki Yaş Antlaşması’na kadar geçen süredir. Bu dönemde yapılan yeniliklerde Avrupa ülkeleri örnek alınmıştır.

Osmanlı Devleti'ndeki azınlık okulları, kendi belirledikleri bir eğitim-öğretim programı uyguluyordu. Avrupa ülkeleriyle sürekli etkileşim halindeydiler. Osmanlı Devleti'nde o dönemde din ağırlıklı verilen dersler göz önünde tutulduğunda bu okulların daha çok doğa ve bilimsel ders içeriği ile kaliteli bir eğitim verdikleri yadsınamaz. Ders programlarında yabancı dil ağırlıklıydı. Ürekli, Fatih Sultan Mehmet'in 1453'te İstanbul'u fethettiğinde üç farklı önemli topluluk ile karşılaştığını, bunların Ortodoks Kilisesi, Ermeni Gregoryan Kilisesi mensupları ve Yahudiler olduğunu, bu toplulukların kendi dillerini konuştuğunu, kendilerine ait dini ve eğitim kurumları ile kültürlerini korumakta serbest olduğunu belirtmektedir (**Ürekli, 2002**). Daha sonraları zararlı faaliyetlerde buldukları düşünülen azınlık okullarının faaliyetlerine 3 Mart 1924'teki Tevhid-i Tedrisat ile son verilmiştir.

Batı dillerinin ülkemize girmesindeki en büyük iletişim aracının tercüme olduğu söylenebilir. Gerileme Döneminde Osmanlı İmparatorluğu batı ülkelerinin bilimi ve tekniğinden faydalanmak amacıyla batı dillerine ilgi göstermeye başlamış ve bunun bir sonucu olarak da tercümanlık gelişmiştir. "XIX. yüzyıl ortalarına varıldığında, bir Avrupa dilini bilmek, hükümet hizmetinde bir kariyer elde etmeyi arzulayan genç Müslümanlar için vazgeçilmez bir nitelik haline gelmiş, tercüme bürosu ise terfi ve iktidar bulvarlarından biri olarak ordu ve sarayın yanında yerini almış bulunuyordu." (**Lewis, 2000**). Böylece, daha önceleri talep görmeyen Avrupa dillerine, başta Fransızca'ya ve diğer dillere, ilgi duyulmaya başlanmıştır.

19. Yüzyıl'da Avrupa'da Fransa gibi çok güçlü ülkeler olsa da ve bunlar Osmanlı Devleti üzerinde etkili olmaya başlasa da Amerika'nın da Ortadoğu'ya yerleşme çabaları görülmektedir. "Osmanlılarda ilk Protestan Amerikan misyoner okulu da Temmuz 1824'te Beyrut'ta açılmış, bundan sonra yabancı okullar hızla artmıştır." (**Akyüz, 2006**).

Osmanlı padişahları arasında Fransa ile ilişkilerin geliştirilmesinde en fazla rolü oynayan padişahlardan biri de reformlarıyla bilinen II. Mahmut olmuştur. II. Mahmut basın yoluyla da Fransa ile doğrudan iletişim kurma yoluna girmeyi düşünmüş,

böylelikle reform çabalarında Fransa'yı kendi yanına çekmeyi düşünmüştür. “Padişah, reformlarının gerçekleşmesinde siyasi basının gücüne inanmaktadır. Yurtiçinde kamuoyu oluşturmayı hedeflediği gibi, imparatorluktaki reform ve değişimleri batı dünyasına duyurma arzusunu da taşımaktadır. Bunun sonucunda, *Takvim-i Vakayi* 'nin Fransızca versiyonu *Le Moniteur Ottoman* yayımlanır.”

(Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, http://www.obarsiv.com/dokumantasyon/gazetevedergiler/verel_yabanci_basin.html).

Avrupa ülkeleri ile ilişkilerin geliştirilmesinde Osmanlı Devleti'nin amacı Avrupalılardan geri kalmak istememesidir ve böylelikle Avrupalıların savaş bilgisi ve tekniğinden geri kalmamak için yenileşme hareketlerine ordudan başlamıştır. “Reformcu sultan ve paşalar tarafından batılı tarzda askeri okulların kurulması ve buna paralel olarak genç sivillerin modern diplomasi hizmeti için eğitime başlanması, Müslüman toplumda yeni bir unsurun zuhuruna, batılı bir dile, genellikle Fransızca'ya aşına, batı medeniyetlerinin bazı cephelerinin tahsili ile mesleki açıdan ilgili olan ve daha iyi yollara götürecek öğretmenler ve rehberler olmaları sebebi ile batılı Hristiyan uzmanlara saygı duymayı öğrenmiş bulunan bir genç subaylar ve memurlar sınıfının doğmasına yol açtı.” (Lewis, 2000).

Osmanlı Döneminden bu yana ordunun ister yabancı dil konusunda olsun, ister eğitimle ilgili diğer alanlarda olsun eğitime katkısı dikkate değerdir. Yabancı dil eğitiminin askeri okullarda başlaması bunun en güzel örneğidir. “Türkiye’de ordunun Türk Eğitiminin gelişmesinde daima ilerici bir rol oynama geleneğinin kurulması şerefi II. Mahmut’a ve onun yetiştirdiği genç subaylara aittir. Yine belki de subaylar 1835’de ilk maarif raporunun hazırlanmasına sebep olmuşlardır. Bu rapor, gayet kesin bir dille geniş ilköğretim temeli üzerine dayandırılmadan ne ekonomik ne eğitimsel reformun gerçekleşmeyeceğini söylüyor.” (Kirby, 1962).

Fransızca, ülkemizde öğretilen ilk batı dili olarak son derece etkili olmuştur. “Fransızca'nın yükselişi on sekizinci yüzyılda askeri eğitim okullarında Fransızca konuşan subayların istihdam edilmeye başlamasıyla başlamıştır; on sekizinci yüzyıl

sonları ve on dokuzuncu yüzyıl başlarında Fransa'nın imparatorluğun içişlerine müdahalesini artırması, Fransızca'nın konumunu sağlamlaştırdı.” (Lewis, 2000). Fransızca'nın etkisi Amerika'nın İkinci Dünya Savaşı'nın kaderini belirlediği Normandiya çıkarması sonucu güç olarak hızla yükseldiği ve böylece dünyaya İngilizceyi yaymaya başladığı 1945 yılına kadar etkili biçimde devam etmiştir.

1789 Fransız İhtilali, getirdiği Milliyetçilik akımı ile her ne kadar Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Sırplar, Yunanlılar gibi ulusların bağımsızlık amacıyla Osmanlı'ya karşı savaşın Osmanlı İmparatorluğu'nun toprak kaybına sebep olmuşsa da III. Selim, II. Mahmut gibi padişahların sosyal, siyasal ve ekonomik reformlarla yenileşme yolundaki çabalarında da aktif rol oynamıştır. Fransız İhtilali sonucu kilise baskısı altında yaşamını sürdüren halkın yeni bir döneme girmesi ile Osmanlı İmparatorluğu'nda padişahların medresenin etkisini azaltıp halkın dini taassup altında kalmasını engelleme çabası arasında benzer bir ilişki görülebilir. “1789'daki Fransız İhtilali'nin Müslüman Türklere yeni fikirlerin geçişinin olduğu önemli dönem, III. Selim'in askeri reformlarının başladığı ve tahtan indirildiği 1792–1807 tarihleriydi. Bu yıllar boyunca Fransız Devrimi'nin kendisi halen devam ederken ilk önemli fikir akımları imparatorluğa girmiş ve bu da sadece Türkiye'nin değil aynı zamanda tüm İslam dünyasının bakışını, düşüncesini ve kendine bakış açısını değiştirmiştir.” (Lewis, 1965).

Osmanlı Devleti, Cumhuriyet Dönemine kadar Batı'daki gelişmeleri yakından takip etmek ve o gelişmelerden faydalanmak amacıyla Avrupa ülkelerine heyetler, öğrenciler göndermiştir. Fransa gibi güçlü bir ülkenin sosyal yapısına duyulan ilgiden dolayı özellikle askeri öğrencilerin eğitimi üzerinde itinayla durulmuş, ilk olarak Fransa'ya öğrenci gönderilmesi suretiyle deneyimli, bilgili ve kültürlü eleman yetiştirme yoluna gidilmiştir. Kayıran; Avrupa'da öğrenim yapmak üzere ilk defa Sultan III. Selim zamanında Fransa'ya, daha sonraları ise İngiltere'ye, Viyana ve Berlin gibi şehirlere öğrenci gönderildiğini belirtmiştir (Kayıran, 1987).

Yenileşme hareketinin en önemli aşamalarından biri eğitimde yapılan yeniliklerdir. Zira bu alanda yapılacak reformlarla ülkedeki bilgi seviyesinin, eğitilmiş ve bilgili kişi sayısının artırılması düşünülmüştür. Bunlardan biri, eğitimin temel basamağıyla ilgili olan ilköğretim reformudur. “İlköğretim zorunluluğu ile ilgili bir girişim eğitimde ilk yenileşme dönemine rastlar. Bu, II. Mahmut’un 1824’te yayınladığı Islahat Fermanı’dır. Daha önceki dönemlerde de okuma yazmanın gereği üzerinde duran fermanlar çıkarılmışsa da, 1824 fermanı bu konuyu geniş olarak ele aldığı için zorunluluğu getiren ilk belge kabul edilmektedir. Tüm ülkeyi kapsar biçimde ilköğretim zorunluluğunun getirilmesi ise Tanzimat Dönemine rastlar.” (Akyüz, 2006). Bu karar, Osmanlı Devleti’nde okuma yazma oranının Avrupa devletlerine göre çok düşük olduğu bir dönemde uygulamaya konulması açısından son derece önemli bir karardır. Günümüzdeki 8 yıllık zorunlu eğitimin temeli böylece II. Mahmut’un 1824 yılındaki fermanıyla atılmış olur.

II. Mahmut’un reformları eğitimde sadece ilköğretimle sınırlı kalmamıştır. Bu reformlar tüm eğitim-öğretim kurumlarını kapsayacak şekilde genişlemiştir. Akyüz’e göre; “II. Mahmut (1808–1839) Döneminin son on beş yılında, yabancılarla ilişkiler ve Avrupa usullerine yönelmeler her geçen gün önem kazanmaya başlamıştır. Bu şekilde, ‘zamanın zorlaması’ sonucu, Batı’nın yeni bilimlerini öğrenmiş memurlara ve bilgili insanlara ihtiyaç artmıştı. Bunların yetiştirilmesi için, Padişahın emri ile Tıbbiye ve Enderun’dan seçilerek 150 müslüman çocuğun Avrupa’ya öğrenime gönderilmesine karar verilmiştir. Ancak, bu teşebbüs, o sıralarda halkın gözüne ‘pek çirkin’ görünmüş, hükümet de halktan çekinerek bunlardan değil, Harbiye ve Mühendishane’den öğrenci göndermiştir (1829-1830 yılları).” (Akyüz, 2006). Öğrencilerin tıbbiye ve Enderun’dan gönderilmesine halkın tepki koyması, saray ve sivil kurumlarının tümüyle Batı’nın etkisi altına girebileceği ihtimalinden çekinmeleri olarak açıklanabilir. Okur-yazar oranının düşük olduğu bir dönemde batı ülkelerine öğrenci gönderilmesinin ülke çıkarına olacağı yönünde halkı ikna etmek kolay olmamıştır. Avrupa’ya gönderilen öğrenciler, döndüklerinde, getirdikleri bilgi ve teknik sayesinde yetiştirdikleri öğrencilerle Osmanlı Devleti’ne faydalı olmuşlardır.

“Osmanlı Devletinde 1776’lardan itibaren Batı örneğine göre askeri okullar ve Tanzimat (1839) yıllarından itibaren de yine batılı sivil öğretimden ilham alınarak Rüşdiye, İdadi, Sultani gibi ortaöğretim ve İptidai gibi ilköğretim kurumları açılmaya başlanmış, Darülfünun kurulmuştur.” (Akyüz, 2006). Tanzimat Döneminde eğitimde yapılan reformlar geniş çaplı reformlar olması açısından önemlidir. Farklı seviyelerden okulların açılması resmi eğitimin alt kademedden üst kademeye doğru şekillendiğini göstermektedir.

1773 yılı yenileşme hareketlerinin başladığı bir dönem olması açısından son derece önemlidir. Bu dönem, askeri okullara yabancı dil girişinin olduğu dönemdir. “Batı dillerinin öğretimi 1773’te Mühendishane-i Bahr-i Hümayun ile 1795’te Berr-i Hümayun adlı iki askeri teknik okulun açılarak ders programlarına Fransızca’nın yabancı dil olarak konduğunu görüyoruz. Diğer yandan 1839 yılında II. Mahmut Döneminde öğretime açılan Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane’de tıp öğretimi Fransızca yapılıyordu. Ayrıca 1869 yılında Mekteb-i Mülkiye’de Fransızca ders programına girdi.” (Turan, 2000).

Osmanlı Döneminde eğitim kurumlarında öğretilen yabancı dil sürekli aynı kalmamış, etkili olan ülkenin dili öğretilecek şekilde yabancı dil öğretiminde bir takım değişikliklere gidilmiştir. Bunun yanı sıra, batı ülkeleri Osmanlı İmparatorluğu’nda etkinliklerini arttırmak amacıyla önemli yerlerde okullar açmışlardır. Farklı ülkeler neredeyse aralarında rekabet edercesine kendi okullarını açma yoluna gitmişler, okul sayılarını arttırmışlardır. “1793 yılında açılmış olan Kara Mühendis (topçu) Okulu’nda önceleri Fransızca okutuluyordu, sonradan bu alanda Almanların daha ileri gittikleri görülerek, yabancı dil olarak Almanca’ya dönülmüştür. 1839 yılında açılan Baytar Mektebi’nde Almanca öğretim yapılmış, 1869 yılında yapılan idadi programlarında yabancı dil olarak Almanca da yer almıştır. 1877 yılında açılan dil okulunda (Mekteb-i Elsine), 1908’den sonra mekteplerde öteki yabancı dillerle birlikte Almanca da öğretilmiştir. 1894 tarihli Zühtü Paşa belgesinde yer almayan, ancak Anadolu’nun önemli merkezlerindeki Amerikan, Fransız, İngiliz okulları yanında (örneğin Harput’ta) Alman okullarının da açıldığı anlaşılmaktadır.” (Demircan, 1988).

Dünyada belirli dönemlerde belirli ülkeler güçlenmekte ve dolayısıyla en önemli unsurlardan biri olarak kabul edilen dil gibi kültürel etkilerini de diğer ülkelere yaymaktadırlar. Böyle dönemlerde söz konusu ülkenin konuştuğu dilin etkisinden kaçmak neredeyse imkansızdır. Ülkemize yabancı dil öğretiminin başlamasında tamamıyla bir ihtiyaç söz konusudur. Osmanlı padişahları, teknik açıdan güçlenmiş batılı ordulara karşı eski tarzdaki savaşlarıyla güç kaybediyordu. Batı'nın bilim ve tekniğinden yararlanmak zorunlu hale gelmişti. Osmanlı yöneticileri bu sebeple yabancı dilin kendisini bir amaç olarak değil de araç olarak görmüşlerdir. II. Mahmut'un 1838'de bir tıp okulunun (tıbbiye) açılışında öğrencilere hitaben yaptığı konuşmada: "Bilimsel tıp öğreniminizi Fransızca yapacaksınız... size Fransızca öğrettiğimizdeki amacım size Fransız diliyle eğitim yaptırmak değildir; size yavaş yavaş bilimsel tıbbi öğretmek ve onu dilimize kazandırmaktır... o halde öğretmenlerinizden tıp bilgisini edinmek için sıkı çalışın ve onu tedrici olarak Türkçe'ye adapte etmek ve bu bilgiye dilimizde geçerlilik kazandırmak için gayret gösterin." (Lewis, 2000).

Ülkemizde yabancı dil eğitimiyle ilgili kaynaklar incelendiğinde Mustafa Kemal Atatürk ile II. Mahmut'un bu alanda yaptıkları reform anlayışı arasındaki ortak yönler göze çarpmaktadır. Her iki liderin ortak noktası, ülkenin geleceği için Avrupa'nın bilimi ve tekniğinden faydalanmak, bilinçli ve kültürlü insanlar yetiştirmek ve böylece ülkenin parlak bir geleceğe sahip olmasını sağlamaktır. "Bir gün Türk yazarları, pedagoji ve psikoloji meselelerine zihinlerini saplamaktan kurtulup II. Mahmut'un reformlarıyla Atatürk reformları arasındaki benzerliklere baktıkları zaman her ikisinin de Batı'nın özünü değil yüzünü taklit etme eğiliminden kurtulma çabasındaki önemini takdir edeceklerdir." (Kirby, 1962).

Günümüzde evrensel dil niteliği kazanmış İngilizce, o dönemde henüz etkili değildir. İngilizlerle yakınlaşmanın olduğu ilk dönemlerde bile Fransızca etkisini sürdürmüştür. Bununla ilgili olarak şöyle bir olay meydana gelir: "İstanbul'un Britanya elçisi, 1809 yılında Conning'e, Türklerle yapılan antlaşmayı Fransızca olarak kaleme almak zorunda kalış nedenini şöyle açıklar: "Müzakereler İstanbul'da yapılsaydı bile, Bab-ı Ali tarafından istihdam edilmiş olup da bu kadar önemli bir belgeye Türk tam yetkilisinin imzasını atma sorumluluğunu üstlenecek ölçüde İngiliz diline vakıf hiçbir

tercüman bulamazdım.” (Lewis, 2000). Bu olay bize Fransızca'nın Osmanlı Devleti üzerinde son derece etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Britanya elçisinin Türklerle yapılan antlaşmada İngilizce'nin değil de Fransızca'nın kullanılması zorunluluğu, söz konusu tarihe kadar Türklerin bu Anglo-Sakson diliyle doğrudan ilişki kurmadığını, o dili öğrenme ihtiyacı duymadığını göstermektedir.

Misyonerlerin açtıkları okullar Osmanlı Devleti'ndeki sembolleri durumundaydı. Kendi aralarında savaşan ülkelerden galip gelen ülke, yenilen ülkenin Osmanlı Devleti'ndeki okul veya okullarının kapatılmasını bile Osmanlı Devleti'ne telkin edebiliyordu. Söz konusu ülkeler başka ülkelerde açtıkları okullarda kendi devletlerinin çıkarlarına hizmet eden misyonerler kullanmaktan geri kalmamışlardır. O dönemde açılan okulların pek çoğunda misyonerler aktif rol almışlardır. “Osmanlı topraklarına gelen ilk misyonerler Katoliklerdir. Fransız olan bu misyonerler İstanbul'daki yabancı ve azınlıkların eğitimi ile ilgilenmek üzere 16. yüzyılın sonlarına doğru bölgeye gelirler ve dini kurumlarının yanında okullarını da kurarlar. Bunlar arasında 1863'te İstanbul'da Cyrus Hamlin isimli bir misyonerin açtığı Robert Kolej anılmaya değerdir.” (Sezer, 1999).

XIX. Yüzyılın başından beri Osmanlı İmparatorluğu dağılma sürecine girmiş, pek çok Avrupa ülkesine kapitülasyon verilmiştir. Bu ülkeler de siyasi ve ekonomik çıkarları gereği yabancı okullara eğitim hizmetini sağlamak için maddi yardımda bulunmuşlardır. “Yabancıların özel okul açma girişimleri, Tanzimat'ın ilanı ile Islahat Fermanı'ndan sonra hız kazandı. Mesela, 1863'te Robert Koleji'nin açılışından sonra Fransızlar, İngilizler, Amerikalılar, Almanlar, İtalyanlar kendi dilleriyle öğretim yapan okullar açtılar.” (Turan, 2000).

Açıldıkları dönemde kendi ülkesinin ulusal dilinde eğitim veren ve istedikleri gibi bir program uygulayan bu okulların denetimi zamanla Osmanlı Devleti'ne geçmiştir. Bu denetim, Cumhuriyet Döneminde belli bir standarda kavuşmuştur. “Ülkemizde batılılaşma hareketinin başlangıcı sayılan Tanzimat Döneminde yabancı dil öğretiminin orta dereceli okulların ders programlarında yer aldığı Sultanilerin açılmasıyla başlamış bulunmaktadır. 1868'de Galatasaray Sultanisi'nin açılması ve

öğretimini yabancı dille yapması bakımından önem taşımaktadır. Çünkü Galatasaray Lisesi, orta öğretim düzeyinde yabancı dille (Fransızca) öğretim yapan ilk devlet lisesidir.” (Turan, 2000). Kurulduğu günden bu yana adından sürekli söz ettiren okullardan biri olan Galatasaray Lisesi, eski ismiyle Galatasaray Sultanisi, pek çok Fransız öğretmeniyle bugün de kaliteli eğitim vermeye devam etmektedir.

Galatasaray Sultanisi'nin yanı sıra söz konusu dönemde Osmanlı Devleti'nde diğer ülkelerin açtıkları okullar da olmuştur. 1860'lı yılların sonuna doğru Almanya ile olan ilişkilerde yoğunluk başlar ve bunların eğitim sistemine etkileri de yeni okulların açılmasıyla görülür. “İstanbul'da Galatasaray Sultanisi ile aynı yılda (1868) kurulan Alman Lisesi'nin, iki ülke arasındaki eğitim ilişkilerinin başlangıç sebeplerinden biri olarak kabul edilmesi ve bugün de işlevini etkin bir şekilde sürdürmesi bakımından önemli bir yeri vardır.” (Turan, 2000).

Osmanlı Devleti'nde hem devlete ait hem de özel durumdaki ilk ve ortaöğretimde yenilik ve gelişmeler olurken bugünkü üniversite düzeyinde eğitim veren Darülfünun 1863'de kurulur. “Darülfünun'da, 1870, 1874 ve 1900 yıllarında bazı yenilikler yapılmıştır. Darülfünun 1874 yılında üçüncü kez olarak, müstakil nizamname hükümleri dışında Darülfünun-ı Sultanî adı altında Galatasaray Sultanîsi içerisinde Hristiyan bir müdür ve batılı öğretmenlerin eliyle, müdürlüğüne Sava Paşa tayin edilerek açılmıştır. 1874 yılında tekrar açılan bu okulda öğretim dili Fransızca olarak kabul edilmiştir.” (Yılmaz, 2001). Bugünkü üniversite düzeyinde eğitim veren Darülfünun'da da yabancı dil eğitime önem verilmiştir. 1863 yılından Cumhuriyet'in kurulduğu 1923 yılına kadar başarısızlık, amaca ulaşamama gibi sebeplerden dolayı değişik dönemlerde kapanmış ve yenilenecek şekilde tekrar açılmış olduğu anlaşılıyor. Kurulduğu ilk yıllarda öğretim dilinin Fransızca olması, Fransızcanın söz konusu dönemde son derece etkili bir olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonraki dönemde de Fransızca, daha önceden olduğu gibi en etkin dil olarak hüküm sürerken, İngilizce ve Almanca dilleri de etkilerini hissettirip müfredatımızda yer almıştır. “Eğitimde dil alanında 1908 İnkılabı'ndan sonra okullarda yabancı dil öğretimine önem verilerek, önce Fransızca bütün okullarda mecburi ders olarak kabul

edilirken, İngilizce ve Almanca gibi bir yabancı dilin de, seçmeli ders olarak öğretilmesi benimsendi.” (Turan, 2000).

“1910 (1326) yılında Sultani adlı liselerin öğretim programları incelendiğinde, Arabi, Farisi derslerinin yanı sıra her sınıfta haftada 3 saatlik Fransızca dersinin verildiği, Fransızca dışında Almanca veya İngilizcenin de haftada 2 saat zorunlu seçmeli yabancı dil olarak okutulduğu görülmektedir. Bu durum, Almancanın 1910 yılında liselerin ikinci devresi öğretim programlarında ikinci yabancı dil ve seçmeli konumda yer aldığını göstermektedir.” (Genç, 2003).

Türk-Alman ilişkileri, II. Abdülhamit Döneminde hız kazanmıştır. Bağdat Demiryolu Projesi Abdülhamit Döneminde Almanlarla yakın işbirliğinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. “1898 yılı Ekim’inde Alman İmparatoru II. Wilhelm, ailesi ile birlikte İstanbul-Kudüs yolculuğuna çıktı. İkinci defadır ki Osmanlı ülkesini ziyaret ediyordu ve bu gezi gerek bir gövde gösterisi olarak, gerekse sağladığı sonuçlar bakımından Osmanlı İmparatorluğu’nda Almanya’nın nüfuzunu arttıran tarihi bir dönüm noktası sayılır.” (Ortaylı, 1981).

Almanya ile yakınlaşma ve siyasi ilişkilerde yoğunluğun sağlanması sonucu Osmanlı ordusu bundan etkilenir. “1910 yılında Türk subaylarının çoğu Almanya’da okumaktaydı. Almanya’ya, Almanların seçtiği, Alman hayranı kimseler gönderilmişti. 1912 yılında orduda 24 Alman subayı vardı. Yüzlerce Türk subayı Prusya’da eğitim görmüştü.” (Demircan, 1988). Osmanlı Devleti gibi bir ülkeyi diğer ülkelere karşı çıkarları gereği kullanmak isteyen Almanya, askeri konularda Osmanlı’ya yardım etmekten ve askerleri eğitmek üzere subay göndermekten çekinmemiştir.

Almanya ile olan yakın ilişki neticesinde Osmanlı Devleti’ne üst düzey subaylar, heyetler halinde gelmeye başlamıştır. Bunlar siyasi gelişmeler neticesinde meydana gelmiştir. Örneğin; “1912 Balkan bozgununun önemli bir sonucu da, Osmanlı kumandanlarının tekrar Alman genelkurmayından ıslahat için heyetler istemesidir.” (Ortaylı, 1981).

Almanca, I. Dünya Savaşı'nda Britanya, Fransa, İtalya, Çarlık Rusyası gibi ülkeler karşısında Almanya yanında savaşa giren Osmanlı Devleti'nin yenilmesinden sonra etkisini çok fazla göstermemiştir. Savaşların yapılan yabancı dil eğitimine doğrudan etki ettiği görülmektedir. "I. Dünya Savaşına Almanya'nın yanında giren Osmanlı Devleti, savaş başlarken ülkede bulunan karşı Devletlerin (İngiltere, Fransa, Rusya, sonra İtalya) okullarını kapatmış, Almanya'dan eğitimciler ve uzmanlar getirterek Osmanlı eğitimini geliştirmeye çalışmıştır. Sultanilere (Lise) Almanca dersleri konmuş, Fransızca öğretim yapan ancak Osmanlı Devletinin resmi okulu olan Galatasaray Lisesi'ne karşılık, Almanca öğretim yapan bir lise oluşturulmaya çalışılmıştır." (Akyüz, 2006). Almanya'nın I. Dünya Savaşı sonunda yenilmesiyle bu durum geçici bir süre de olsa ülkede Almanca eğitiminin aksamasına sebep olmuştur. Daha sonraki yıllarda Almanlarla yapılan askeri ve siyasi işbirliğinden dolayı ülkemizde Almanca önem kazanmaya başlamış, etkisini göstermeye başlamıştır. Savaş süresince eğitim aksarken yabancı okulların pek çoğunda da Osmanlılar'ı yıkmaya ve parçalamaya yönelik aktiviteler gözlenir. Özellikle savaş döneminde ülkede zararlı faaliyetlerde buldukları ve dış güçlerle işbirliği yaptıkları düşünülen yabancı okullar için tek çözüm kapatılmaları olarak görülür. "Hakimiyet-i Milliye gazetesinin yazdığına göre Mart 1921'de Anadolu'daki tüm yabancı okullar kapatılmıştır." (Akyüz, 2006).

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda savaştığı devletlerden biri olan Fransa ile ilişkilerde eskisi gibi çok yakın ilişkiler gözlemlenmez. Böylece birçok eğitim kurumunda Fransızca olarak belirlenen yabancı dil, yerini kısmen o dönemde müteffik Almanya'nın dili olan Almanca'ya bırakır. "Cumhuriyet Döneminden bir yıl önceki Orta mektep müfredatı ile 1924 yılındaki liselerin ikinci devre ders programına bakıldığında Fransızca yerine 'Lisanı ecnebi' veya 'Ecnebi lisanı' yer almaktadır. Bu durum, Fransızca yerine Almanca veya İngilizce'nin okutulduğunu göstermektedir (Yücel, 1994). Bu uygulama ile okullarda zorunlu yabancı dil olarak okutulan Fransızca etkisini kaybetmeye başlamıştır.

Cumhuriyet Dönemine kadar ülkemizdeki farklı eğitim uygulamalarından dolayı dil öğretimi genel olarak sağlam bir temele oturtulamamıştır. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde "ortaöğretimde haftada 12 saat dolaylarında yabancı dil öğretimi

yapıldığından, zamanın yarısı değilse bile beşte ikisinin yabancı dil (Arapça, Farsça, Fransızca, ikinci yabancı dil ve bir azınlık dili) öğrenimine ayrıldığı söylenebilir.” **(Demircan, 1988)**. Yabancı dil öğretiminde öğretilen dillerin çeşitli ve farklı özellikler taşıması öğrencinin yabancı dil öğrenmesinde sorun yaşamasına sebep olmuş, bu sebeple arzu edilen hedeflere ulaşamamıştır.

Devlete bağlı eğitim kurumlarının yanı sıra ülkemizde özel okullar da açılmıştır. “Tanzimat devrinde azınlık ve özel yabancı liselerin açılmasına karşın Türkler de 1864 yılında ilk özel Türk okulunu açma girişimlerine başlamışlardır. İstanbul’un ilk özel lisesi olan Darüşşafaka, bugün adını Türk Okutma Kurumu’na çevirmiş olan Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye tarafından açılmış ve 15 Haziran 1873 yılında derslere başlamıştır. Özellikle o dönemde matematik ve fen dersleriyle Fransızca derslerinde diğer İdadi ve Sultanilerden daha kuvvetli mezun vermekle şöhret kazanmıştır.” **(Demir, <http://www.ingilish.com/hd6.htm>)**. 3 Mart 1924’te kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Yasası ile ülkedeki her türden eğitim-öğretim kurumuna belli bir standart getirilmiştir. Osmanlı Devleti’nin kendi içinde bile farklı özellik taşıyan mektepler ile medreselerin yanı sıra yabancı okulların tek bir kontrol mekanizmasına bağlanması isabetli olmuş, bu okullar ülkenin hedeflediği ortak amaçlar doğrultusunda eğitim hizmeti vermeye başlamışlardır.

2. TÜRKİYE’DE BATI DİLLERİNİN EĞİTİMİ / Cumhuriyet Dönemi

2.1. Türkiye’de Batı Dilleri Eğitiminin Doğurucu ve Sınırlayıcı Nedenleri

Toplumsal ihtiyaçlardan kaynaklanan yabancı dil öğreniminin gelişmesinde etkili pek çok faktör vardır. Bunlardan önemli görülen bazı önemli öğeler aşağıda sıralanmıştır.

2.1.1. Tevhid-i Tedrisat’ın Yabancı Dil Öğrenimi Açısından Önemi

Öğretimde Birlik anlamına gelen bu düzenlemeyle çok uzun zamandır ülkede gerçekleştirilmemiş bir eğitim birliği oluşturmaya doğru adım atılmıştır. “1924 yılında çıkarılan 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile Türkiye’deki bütün ilim ve öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmıştır. Bu okullar düzenlemelerde Şer’iye (Din) ve Evkaf (Vakıflar) Bakanlıkları, özel vakıflarca yönetilen tüm medrese ve okullar, keza Milli Savunma ve Sağlık Bakanlıklarına bağlı okullar olarak açıklığa kavuşturulmuştur. Alınan hükümlerle medreseler, cemaat mektepleri ve yabancı okullar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanarak ona karşı sorumlu tutulmuşlardır.” (Sözer, 2005). Mektepler, medreseler, yabancı okullar gibi üç farklı sistemin uygulandığı bir ülkede doğal olarak farklı bireyler yetişeceği için bu durumun ülkenin milli politikasına ters düşmesi kaçınılmazdı. Eğitim sisteminin bir düzene oturtulması, merkezi bir noktadan denetlenmesi gerekiyordu. Medreseler günün koşullarına uygun bir eğitim vermiyordu. Temelde dini eğitim verdiği için öğrencileri hayata hazırlayacak, bilim ve tekniği takip etmesini sağlayacak üretici bir kişi olmasını engelliyordu. Öğrencinin deney, gezi, gözlem, inceleme yapmasına olanak veren dersler bulunmuyordu. Kaliteli bir toplum, çağdaş bir toplum oluşturmak amacıyla eğitimin en alt kademededen en üst kademeye yapılması gerekiyordu. Bu uygulamanın başlatıldığı 1924 yılına kadar Arapça ve Farsça ülkemizde egemen olan yabancı dillerdi. Tevhid-i Tedrisat’tan sonra yabancı dil olarak Fransızca, İngilizce ve Almanca ön plana çıkacaktır. Gelişen Avrupa ülkelerini ve Amerika’yı dillerini öğrenerek takip etmek ve böylece onlardan faydalanmanın ülke çıkarına olacağı düşünülmüştür.

2.1.2. Bilim ve Teknik Dili Olarak Yabancı Dil

İçinde bulunduğumuz çağ bilim ve teknoloji çağıdır. Bilim ve teknoloji baş döndürücü bir hızda gelişmekte, hayatımızın hemen hemen her alanına girmiş bulunmaktadır. Bilim ve teknikte ileri olmayan ülkelerin veya bilime ve tekniğe önem vermeyen ülkelerin hızla gerilediği, pek çok açıdan diğer ülkelerin etkisi altına girdikleri bilinmektedir. Gelişmiş toplumların yeniliklerini yakalamak, öğrenmek ve hayatımıza geçirebilmek için o toplumların dillerini bilmek zorunlu hale gelmiştir. Geçmişte de bunun örneğini Osmanlılar'da görmekteyiz. Osmanlı Devleti, yenileşme hareketlerinde ve reform çabalarında Batı'yı örnek almıştır ve bunu yaparken de zamanın ihtiyaçlarına göre belirli bir ülkenin dilini öğretme mecburiyeti hissetmiştir. Bu durum günümüzde halen devam etmekte, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda ve yükseköğretim kurumlarında yaygın olarak İngilizce dilinin öğretilmesi ile devam etmektedir.

Geçmişten günümüze dünyamızda belirli dönemlerde belirli medeniyetler diğerlerine göre bilim ve teknikte ileri gitmiştir. Diğer medeniyetler de doğal olarak ileri düzeydeki medeniyetleri takip etmiş, onlardan geri kalmamaya çalışmıştır. Bu konuda ileri olan toplumlardan ve medeniyetlerden yararlanmanın ve onlardan geri kalmamanın başlıca yollarından biri o toplumun dilini öğrenip o dildeki kaynakları araştırmak ve güncel gelişmeleri o dilde takip etmek olarak görülmüştür. Bugün itibariyle dünyadaki bilim adamlarının birçoğunu kendi bünyesinde barındıran ve böylelikle insanlığı tehdit eden farklı hastalıklara çareler bulan ve bununla ilgili araştırmalar yapan, insan yaşamını kolaylaştırmak için yeni icatlar ve buluşlar üreten, dünyanın en son ve en hızlı teknolojisine sahip diyebileceğimiz Amerika Birleşik Devletleri'nin konuştuğu İngilizce dili günümüzde dünyanın pek çok yerinde etkili bir dil olmuş ve bu dil dünyadaki ülkelerin pek çoğunda okutulan birinci yabancı dil olmuştur. Diğer dünya ülkeleri gibi çağın gerisinde kalmamak için bu dili öğrenmek ve öğretmek zaruri hale gelmiştir.

2.1.3. KPDS Dil Tazminatı / ÜDS

Günümüzde devlet memurlarının yabancı dil bilgisini ölçen ve devlet memurlarına aldıkları puana göre belli bir miktar tazminat vererek yabancı dil öğrenmelerini teşvik eden Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı'nın (KPDS) tarihi aslında çok eskiye gitmektedir. “II. Mahmut Döneminde merkezi idare reform sürecinden geçerken, devlet memurlarına da Fransızca bilme zorunluluğu getirilir. Böylelikle modernleşme süreci Fransa'dan ithal edildiğinden, Fransızca da modernleşme dili olarak Osmanlı'da kurumsallaşır.”

(Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, http://www.obarsiv.com/dokumantasyon/gazetevedergiler/verel_yabanci_basin.html). Tıpkı eskiden olduğu gibi günümüzde de yabancı dil öğrenmeyi teşvik etmenin sebebi modern yapıya sahip bir devlet teşkilatı oluşturmaktır.

“KPDS Sınavı 1939'dan beri yapılmaktadır. Bu sınavlar ilk dönemler Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca dillerinden açılmıştı. Sınavlarda yabancı dilden Türkçe'ye, Türkçe'den yabancı dile çeviri yaptırılmakta, çeviride başarılı olanlar sözlü sınava alınmaktaydılar. Sınavı geçenlere, aldıkları puana göre ek ödenek verilmektedir.” (Demircan, 1988). Sınav sistemiyle memurların yabancı dil bilgilerinin tespit edilmeye başlandığı 1939 yılından bu yana memurlar içerisinde yabancı dil bilen kişi sayısı artmıştır. “Mayıs ve Kasım ayları olmak üzere yılda iki kez yapılan bu sınav, günümüzde İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinden test şeklinde, diğer dillerde ise test hazırlanamadığında çeviri şeklinde yapılmaktadır. 100 soru üzerinden değerlendirme yapılmakta, A, B veya C düzeyinde puan alan devlet memurlarına dil tazminatı verilmektedir. 90-100 arasında puan alanlar A seviyesi, 80-89 arasında puan alanlar B seviyesi, 70-79 arasında puan alanlar C seviyesi, 60-69 arasında puan alanlar D seviyesi, 50-59 arasında puan alanlar ise E seviyesi olarak değerlendirilmektedir.” (T.C. Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2006, www.osym.gov.tr). Alınan başarılı dil puanı karşılığında devlet memurlarına verilen yabancı dil tazminatının miktarı artırılırsa memurlar tam anlamıyla yabancı dile yönelecek, o dildeki yayınları rahatlıkla takip edebilecek ve böylece topluma daha çok faydalı olabileceklerdir.

Ülkemizde temel amacı memurların yabancı dil bilgisini ölçmek olan KPDS sınavı yanında ÜDS sınavı da yapılmaktadır. ÜDS ile ilgili olarak ÖSYM'nin resmi sayfasında Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavının (ÜDS) 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 24. ve 65. maddeleri gereğince hazırlanarak 1 Eylül 2000 tarih ve 24157 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Doçentlik Sınav Yönetmeliği" uyarınca doçent adaylarının gireceği merkezi bir sınav olduğu, bu sınava doktora ve sanatta yeterlik çalışmasına başvuracak adayların da gireceği, ayrıca, ÜDS sonuçları, yüksek lisans programlarına giriş için de kullanılabileceğinden, lisans programı mezunları ile lisans programlarının son sınıfında veya son sınıftan bir önceki sınıfta okuyan öğrencilerin de bu sınava girebileceği belirtilmektedir. Bu sınav Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler bölümleri olarak üç alanda yapılmaktadır. KPDS'de sorulan 100 yabancı dil sorusuna karşılık ÜDS'deki soru sayısı 80'dir. KPDS'de pek çok dilden sınav yapılmasına karşılık, ÜDS'de İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinden sınav yapılmaktadır. Her iki sınav da yılda iki kez yapılmaktadır.

2.1.4. Socrates / Yaşam Boyu Öğrenme

Avrupa Komisyonu'nun ilk defa 1995'te başlattığı Socrates Programı eğitim alanını kapsamaktadır ve 2007 yılına kadar sürmüştür. 2007 yılının başından itibaren başlayıp 2013 yılını sonuna kadar devam edecek olan ve "Yaşam Boyu Öğrenme Programı" adıyla anılmaya başlayan Socrates Programı'nın dört alt birimi olan 'Comenius' ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki eğitimle, 'Erasmus' yüksek öğretim boyutundaki eğitimle, 'Leonardo Da Vinci' mesleki eğitimle ve 'Grundtvig' yetişkin eğitimle ilgili programlardır ve toplumun her kesimine hitap etmektedir. Avrupa Birliği'ne üye ve aday ülkelerin vatandaşları arasında karşılıklı eğitim yoluyla bilgi ve deneyimlerin paylaşılması, kültürlerin birbirlerini tanımaları, daha kaliteli toplumlar ve bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Comenius Programı okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim boyutuyla ilgili olan okul eğitimidir. Bu programda öğrenci ve öğretmen değişimiyle okullardaki eğitim kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır. Erasmus Programı, Avrupa Birliği ve Avrupa Birliği'ne aday olan ülkelerin üniversite veya kolej düzeyindeki yüksek öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerinin ve çalışan öğretim elemanlarının değişimlerini

kapsayan bir programdır. Öğretim elemanları bu değişimden kısa süreli faydalanırken, öğrenciler üç aydan bir yıla kadar gittiği üniversitede kalabilmektedir. “Organizasyon ve içeriği Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin sorumluluğunda olan Leonardo da Vinci programı ile AB'ye üye ve aday ülkelerin mesleki eğitime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen bir programdır. Yetişkin eğitiminin ülkeden ülkeye değiştiği ve farklı durumlarının olduğu bilinmektedir. Grundtvig eyleminde temel amaç öğrenmeye arzulu her bir bireyin bu talebini gerçekleştirecek yolların geliştirilmesini sağlamaktır. Yetişkinlere eğitim hizmeti sunan her türlü kamu kurumu ile sivil toplum kuruluşlarında hizmet veren yönetici ve eğitimciler, mesleki bilgilerini artırmak amacıyla yurtdışında hizmet içi kurs, konferans, seminer ile yerleştirme ve gözlem gibi çeşitli eğitim faaliyetlerine katılabilirler.” (T.C. **Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığı, www.ua.gov.tr**).

Türkiye, 2004 yılında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına katılmıştır. Ülkemizde son zamanlarda açılan üniversiteler dışındaki hemen hemen tüm üniversitelerin, öğrenci ve öğretim elemanı değişimini sağlamak üzere temel belge niteliğindeki ‘Erasmus University Charter’ı (Erasmus Üniversite Beyannamesi) vardır. Esasen Avrupa Birliği üye ülkeleri ve Birliğe aday ülkeler arasında gerçekleştirilen bu program Türkiye'nin dahil olduğu yıl olan 2004'ten çok önce başlamış ve Avrupa Birliği ülkelerinin kendi içinde günümüzde yüzbinlerce öğrenci değişimi yapılmıştır. Başka ülkeleri görme, başka kültürleri tanıma imkanı veren bu program, öğrencilerin yoğun olarak tercih ettiği bir programdır. Bu programda da gözde olan üniversiteler yoğun olarak tercih edilmektedir. Üniversitenin bilinen bir üniversite olması veya bulunduğu şehrin diğer ülkelere bilinen bir şehir olması daha çok tercih edilmesini sağlamaktadır. ‘Yaşam Boyu Öğrenme Programı’ olarak adlandırılan bu program, daha önce genel olarak ‘Socrates’ olarak adlandırılan programın devamı şeklindedir.

Yaşam Boyu Öğrenme Programı'nın üniversiteler ile ilgili bölümü Erasmus programıdır. “1987 yılında 3.000 genç, macera sever öğrenciyle başlatılan Erasmus programı, katılımcı 31 ülkenin kendi arasında, yurtdışındaki anlaşmalı bir üniversitede belli bir eğitim dönemini gerçekleştirme fırsatını sunar. Son yirmi yılda bu program, 2012 yılına kadar 3 milyon öğrenciye ulaşması beklenen hem katılımcı sayısında hem

de sunulan aktivitelerin kalitesi ve çeşitliliği açısından sürekli bir artış görmüştür.”
(Europa Education and Training, http://ec.europa.eu/education/index_en.html).

Bu dönem süresince ülkemizdeki üniversitelerin mümkün olduğunca fazla sayıda değişim yapması, öğrencilerin Avrupa ülkelerine yakınlaşması, daha cesaretli bir şekilde gelecekteki eğitimlerine dair karar almalarına sunacağı katkı gibi sebeplerle ülkemizdeki eğitimin kalitesinin de artmasına vesile olacaktır. ‘Hayat Boyu Öğrenme Programı’ ilgi çekiciliği sayesinde öğrencilerin ve ilgili tüm bireylerin yabancı dil öğrenimine daha çok bağlanmasına ve Avrupa ülkelerine gidenler için yabancı dil bilgilerini ilerletmelerine katkıda bulunmaktadır.

2.1.5. Yabancı Dilde Gazete, Dergi

Yabancı dil öğrenimini en fazla etkileyen unsurlardan biri de yabancı dildeki gazete ve dergilerdir. İçerdiği güncel bilgiler sebebiyle bu kaynaklar sürekli ilgi çekmekte, ilgi çektiği için de yabancı dil öğreniminin hızlı olmasını sağlamaktadır. Ülkemizde gazete bayilerinde rahatlıkla İngilizce, Almanca ve Fransızca’dan yayın yapan gazete ve dergileri bulmak mümkündür. New York Times, Washington Post gibi Amerikan, Der Spiegel, Die Welt gibi Alman, Le Monde, Libération gibi Fransız gazeteleri online ve güncellenmiş halde okumak mümkündür artık.

2.1.6. İnternet

Günümüzde neredeyse her eve giren internet ile hayat kolaylaşmış, pek çok şey eskiye göre çok daha kısa bir zaman dilimi içerisinde yapılabilmektedir. İnternet, kullanım ücretinin düşürülmesi ve daha hızlı bağlantı imkanı ile cazip hale gelmiş bir iletişim aracıdır. Bu yönüyle yediden yetmişe herkes bundan faydalanmaktadır.

İnternette en çok faydalanılan konulardan biri de şüphesiz dil öğrenimidir. Systran ve Babylon gibi pek çok online çeviri programı sayesinde neredeyse iyiye yakın çeviri elde edilebilmektedir. Uzmanların yoğun çalışmaları sayesinde artık birçok dil çiftinden anlaşılır düzeyde çeviri elde etmek mümkün hale gelmiştir. İstenildiği zaman online sözlüklerden anlamı bilinmeyen kelimenin karşılığı tek bir tıklamayla hemen

elde edilebilmektedir. İnternet üzerinden roman bile okumak mümkün hale gelmiştir. Başta İngilizce olmak üzere Almanca ve Fransızca dillerinden birçok dilde öğrenim materyaline ve kaynağa ulaşmak mümkün hale gelmiştir. İnteraktif dil öğrenimiyle yabancı dil öğrenimi ayağımızın altına gelmiş bulunmaktadır. Evlerimize, işyerlerimize giren internet, doğru kullanılması durumunda dil öğreniminde çok faydalı olabilir. İnternet ortamında yabancı dil öğrenimine yönelik birçok site mevcuttur. “Bu sitelerde yabancı dil öğrencilerinin okuma, anlama ve konuşma yeteneklerini geliştirecek dersler olup, her dersin sonunda yapılacak olan sınavlar ise tam bir okul havası estirmektedir.” (Yönten, 2005). Dünyayı evimize taşıyan internet ile yabancı kanalları seyretmek, yabancı radyo yayınlarını dinlemek imkanına kavuşmuş bulunmaktayız.

İnternet üzerinden aşırıya kaçmamak koşuluyla yabancı kanallarda yapılacak sohbet dil öğrenimini pozitif etkileyecektir. Örneğin sohbet kanalında bir İngiliz, Alman veya Fransız ile kurulan iletişim, karşılıklı düşünce paylaşımını içerdiği için dil öğrenen kişi açısından yeni kelimeler, deyimler veya ifadeler öğrenmek, nerede hangi kelimeyi kullanacağını bilmek imkanını yaratır.

2.1.7. Turizm

Turizm, ülkelerin kalkınmalarında rol oynayan en önemli unsurlardan biridir. Turizmin olduğu yerlerde işler canlanır, işsizlik azalır, sosyal yaşam aktif hale gelir. Ülkelerin bacasız sanayisi olan turizm yabancı dil öğreniminde son derece etkili bir unsurdur. Her yıl ülkemize milyonlarca Alman, İngiliz ve Fransız turist gelmektedir. Gelen turistlere hizmet sunan bireylerin onlarla iletişim kurabilmeleri için yabancı dil öğrenme ihtiyacı doğmakta, bu kişiler söz konusu dile çalışmaya başlamakta ve kısa sürede o dili öğrenebilmektedir. Turizmin dil öğrenmede son derece büyük bir katkısı vardır. Kişiler, yaşayarak öğrendikleri için yabancı dili çok kısa bir zamanda öğrenebilmektedirler. Dil öğrenimi resmi kurumlarda birçok kişiye göre öğrenilmesi zorunlu görüldüğü için sıkıcı gelebilir. Hatta yabancı dili öğrenmekten belli bir zaman sonra vazgeçilebilir. Turizmde bu durum daha farklıdır. Turistik bir beldeye giden kişi, oradakilerin yabancılarla konuştuğunu görünce dil öğreniminin iletişim kurmada gerçek bir ihtiyaç olduğunu anlamaktadır. Dili bilmemesini kendisinde büyük bir eksiklik

olarak görür. Turizm ortamında farklı ülkelerden insanlarla tanışmak, kültürlerini tanımak, onlarla arkadaşlık kurmak son derece zevkli ve çekicidir. Okullarda yıllarca çalışıp yabancı dilde kendisini ifade edemeyen pek çok kişiye karşılık turistik beldelerde çalışmaya başlayan ve kısa sürede yabancı dil öğrenen bir çok kişi vardır. Turizm, bu yönüyle yabancı dili öğrenmeyi hızlandırmaktadır.

Ülkemizde yabancı dil öğretimi geçmişten günümüze kadar pek çok etki altında, farklı metotlarla verilmeye çalışılmış ancak, kullanılan batılı yabancı dillerin öğretimi istenilen düzeyde ve verimlilikte olmamıştır. Bu yabancı dillerin kullanılmasını ve gelişimini etkileyen birçok faktör olmakla birlikte başlıcaları aşağıda verilmeye çalışılmıştır. Bu faktörlerin göz önünde tutulması ve günümüzde mevcut olumsuz etkenleri en aza indirebilmemiz ülkemizdeki yabancı dil eğitiminin verimliliğini artıracaktır.

2.1.8. Matbaanın Geç Gelmesi

Bilginin en çabuk, en ucuz ve en hızlı şekilde yayılmasını sağlayan matbaa, ülkelerin gelişimine katkıda bulunan en büyük buluşlardan biridir. “Matbaanın ilk kez kullanılması Uzakdoğu’da başlamıştır. Bilinen ilk baskı 8. yüzyılda Japonya’da yapılmıştır. İmparatoriçe Shotoko, Budizm’in kutsal metinlerini Sanskrit dilinde Çin alfabesiyle bastırmıştır.” **(Vikipedi Özgür Ansiklopedi, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Matbaa>).** Bu, matbaa tekniğinin ilk defa Japonya’da ortaya çıktığını ortaya koymaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu, Avrupa’dan başta askeri alanda olmak üzere birçok yenilik almış ve bunlardan faydalanma yoluna gitmiştir. “Askeri alan dışında Avrupa’dan alınan en önemli teknik yenilik, şüphesiz matbaaydı. Bir bakıma bu, Türkler tarafından yüzyıllarca biliniyordu. XIV. yüzyılda Perslerin Moğol hükümdarları Çin modellerinin açık taklidi olarak kağıt para basıp yaymışlardı ve ondan daha önce de Çin sınırındaki Türk halkları, Orta Doğu’da yaygın olan tahta matbaanın bir biçiminden faydalanmışlardı. Ama bunların tümü uzun süre unutulmuştu ve diğer Orta Doğulu Müslüman halkları gibi Osmanlı Türkleri’nin de matbaadan, Avrupa’dan getirilene

kadar haberleri yoktu.” (Lewis, 1965). Matbaanın ilk defa XIV. yüzyılda Çin sınırına yakın yerlerde yaşayan Türkler tarafından bugünkü demir haliyle değil de ilk basit biçimi olan tahta haliyle kullanıldığı anlaşılıyor. Söz konusu dönemden itibaren matbaanın geliştirilmiş olması durumunda bilimde Avrupa'nın önünde olmak kaçınılmaz olabilirdi.

Kökleri Orta Doğu ve Orta Asya'ya dayanan matbaa tekniği daha sonra Avrupa'ya gider ve 1447'de Alman Johann Gutenberg matbaayı resmen icat eder. Matbaa, icadından kısa zaman sonra hızla Avrupa'nın diğer kentlerine yayılır ve birçok eser kısa zamanda basılarak halkın bilgiye rahatlıkla ulaşması sağlanır.

Akyüz, Uygurların matbaa tekniğini bulmuşlarsa da, sonraları bunun geliştirilmediğini, matbaanın 1727'de Osmanlı Döneminde Avrupa'dan alındığını, ilk kez Yahudilerin, 1492'de İspanya'daki zulümden kaçarak sığındıkları zaman beraberlerinde matbaayı İstanbul'a getirdiklerini belirtmektedir (Akyüz, 2006). Matbaa ülkemize ilk kez Yahudiler vasıtasıyla girmiştir ama bunun o zaman Osmanlılar tarafından pek bilinmediği veya bundan faydalanma yoluna gidilmediği anlaşılıyor. Söz konusu dönemde İstanbul'daki hattatçıların sayısının fazla olması ve dolayısıyla matbaanın mesleklerini ortadan kaldıracağını düşünmeleri, halkın da Hristiyan dünyasından bir icadı kabul etmeme gibi sebeplerden ötürü matbaanın ülkemize Avrupa'dan yaklaşık üç yüz yıl geç geldiği düşünülmektedir. Ülkemize girişi ilk defa 1492'de olmuş ve azınlıklar tarafından kullanılmıştır. Azınlıkların bu durumu kısa zamanda bilgi konusunda kendilerini Osmanlılardan önce geliştirmelerine sebep olmuştur. 1727 tarihinde Macar asıllı İbrahim Müteferrika matbaayı devlet için İstanbul'a getirir.

Osmanlılara “matbaa Avrupa'dan, özellikle Leiden ve Paris'ten getirildi. İlk kitap Şubat 1729'da çıktı. 1742'de matbaa kapandığında çoğu Türkçe olan tarih, coğrafya ve dil ile ilgili on yedi kitap basılmıştı. Bunların içinde Fransızca basılmış bir Türkçe gramer kitabı, Mehmet Sait Çelebi'nin 1721'de Fransa'daki elçiliği hakkında anlattığı bir kitap ve İbrahim Müteferrika'nın, Avrupa Devletleri tarafından uygulanan taktikler bilimiyle ilgili kısa bir inceleme yazısı bulunmaktadır. 1784'te matbaa yeniden

açıldı ve o zamandan beri Türkiye’de matbaanın gelişimi hızlı olmuştur.” (Lewis, 1965). Görüldüğü gibi matbaanın gelişimiyle basılan ilk kitaplar bilimsel kitaplar olmuşlardır. Matbaanın yaklaşık üç yüz yıl Osmanlı’ya geç gelmesi, bilimsel gelişmelerin istenen hızda takip edilmesini engellemiştir. Matbaanın ülkemize geç gelmesi, batılı ülkeler karşısında geri kalan Osmanlı Devleti’nin 1773’te batılı tarzda yenilikleri hayata geçirmesini zorunlu hale getirdiğini ortaya koyuyor. Ülkemizde yabancı dil eğitiminin geç başlamasında ya da Avrupa ülkeleri karşısındaki gerilemeden dolayı yabancı dil eğitiminin zorunlu hale gelmesinde matbaanın üç yüz yıl gibi bir süreden sonra ülkemize gelmesi sebep olarak görülebilir. Bu kaybedilen süre olmasaydı, Osmanlı Devleti bilimde ve teknikte matbaadan dolayı çok erken bir dönemde gelişme gösterebilir ve batılı ülkelerin dillerini eğitim kurumlarımızda okutmak zorunda kalmayabilirdi. Hatta ülkemizde öğretilen yabancı diller yerine Türkçe dili dünyada en fazla talep gören dillerden biri olabilirdi.

2.1.9. Ders Kitaplarının Güncellenememesi

Ülkemizde devlet okullarında yabancı dil eğitiminde okutulan kitapların yenilenmediğine dair bazı eleştiriler olmaktadır. Son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda okutulan kitaplarda eskiye göre daha çok seçenek var gibi görünüyor. Çok uzun süre okutulup yeni bilgilerle donatılmayan, güncel bilgilerle öğrencilerin ilgisini çekemeyecek kitapların çok faydalı olamayacağı şüphesizdir.

Cumhuriyet Döneminde ülkemizde İngilizce, Almanca ve Fransızca olmak üzere başlıca üç dilden kitaplar yayımlanmıştır ve okutulmuştur.

“1966 yılında düşünülüp 1971 yılında yayınlanmaya başlanan ‘An English Course for Turks’ adlı ortaöğretim ders kitapları ile işitsel-dilsel yöntem bir ölçüde uygulanmaya başlanmıştır. ‘An English Course for Turks’ kitabı, tümüyle öteki ders kitaplarının yerini alarak, ancak 1981 yılında bütün devlet ortaokul ve liselerinde tek ders kitabı durumuna getirilmiştir.” (Demircan, 1988). Uzun yıllardan beri kullanılan bu kitaptaki bilgiler güncelliğini yitirmiş, öğrencilerin İngilizce’ye olan ilgisini yitirmelerine sebep olmuş gibi görünüyordu. Çünkü öğrencilerin yabancı dile olan

ilgisini çeken en önemli öğelerden biri de ders kitabındaki bilgilerin güncellenmiş olmasıdır. Yaklaşık 40 yıl önce yazılmış bir kitabın günümüzdeki yabancı dil öğretim metotlarına ters düşme ihtimali son derece yüksektir.

‘An English Course for Turks’ adlı kitabın 2005–2006 Eğitim-Öğretim Yılı dahil olmak üzere çok uzun bir süre okutulduğunu, daha sonra bu kitap yerine ‘New Bridge to Success’ adlı kitabın okutulmaya başlandığını görmekteyiz (**Tebliğler Dergisi Mayıs 2005, Sayı 2572**).

“2000’li yıllarda (2005–2006 öğretim yılı dahil) okullarda okutulması uygun bulunan ve Tebliğler Dergisi’nde yayımlanan ders kitapları listesi incelendiğinde, ilköğretim altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfların birinci yabancı dil olarak Almanca dersleri için 90’lı yıllarda yazılan ‘Lern mit uns 1, 2 ve 3; liselerin birinci sınıfında ‘Lern mit uns 4’, ikinci ve üçüncü sınıflarında 70’li yıllarda yazılan ‘Texte und Situationen’ adlı ders kitaplarının adına rastlanılmaktadır” (**Genç, 2003**). 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında Fransızca dersleri için lise 1’de ‘Je Voyage En Français 4’, lise 2’de ‘Je Parle Français 5’ ve lise 3’te ‘Je Parle Français 6’ kitabının okutulduğu belirlenmiştir (**M.E.B. Tebliğler Dergisi, Mayıs 2005, sayı 2572**).

Milli Eğitim Bakanlığı her yıl, genelde Mayıs ve Haziran aylarında olmak üzere Eylül ayında başlayacak yeni eğitim-öğretim yılı için okullarda okutulacak kitapları Tebliğler Dergisi’nde belirtmektedir. Bu dergide belirtilen kitaplar dışında kitap okutulmamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2007–2008 Eğitim-Öğretim Yılında okullarda İngilizce, Almanca ve Fransızca dil öğretiminde aşağıdaki kitapların okutulması uygun bulunmuştur.

İlköğretim 4. sınıf: İlköğretim İngilizce Time For English Grade 4

- “ İlköğretim İngilizce Texture English 4
- “ İlköğretim İngilizce Trip 1 4
- “ İlköğretim Almanca Hallo, Kinder ! 4–5
- “ İlköğretim Fransızca 4 Bonjour Le Français

İlköğretim 5. sınıf: İlköğretim İngilizce Time For English Grade 5

- “ İlköğretim Almanca Hallo, Kinder ! 4-5
- “ İlköğretim Fransızca 5 Bonjour Le Français

İlköğretim 6. sınıf: İlköğretim Quick Step 6 (İngilizce)

- “ İlköğretim İngilizce English Today 6
- “ İlköğretim İngilizce Build Up Your English For Grade 6
- “ İlköğretim Fransızca 6 Je Voyage En Français
- “ Lern Mit Uns 1 İlköğretim Almanca 6

İlköğretim 7. sınıf: İlköğretim İngilizce Let's Speak English 7

- “ İlköğretim İngilizce Build Up Your English For Grade 7
- “ İlköğretim Fransızca 7 Je Voyage En Français
- “ Lern Mit Uns 2 İlköğretim Almanca 7

İlköğretim 8. sınıf: İlköğretim İngilizce Let's Speak English 8

- “ İlköğretim İngilizce 8 Spotlight on English 3
- “ İlköğretim English Today 8
- “ İlköğretim Fransızca 8 Je Voyage En Français
- “ Lern Mit Uns 3 İlköğretim Almanca 8

Talim ve Terbiye Kurulu'nun 04.06.2007 tarih ve 111 sayılı kararı gereği İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda zorunlu yabancı dil haftada 3'er saat, 6., 7. ve 8. sınıflarda 4'er saat, seçmeli ders olarak da 4., 5., 6., 7., ve 8. sınıflarda haftada 2 saat olarak belirlenmiştir (**M.E.B. Tebliğler Dergisi, Haziran 2007, sayı 2597**).

Klasik liselerin 9. sınıfları için: İngilizce New Bridge to Success For 9th Grade Elementary, 10. sınıfları için: İngilizce New Bridge to Success For 10th Grade Pre-Intermediate, 11. sınıfları için: New Bridge to Success For 11th Grade Intermediate (**M.E.B. Tebliğler Dergisi, Mayıs 2007, sayı 2596**).

Anadolu Liseleri, Fen Liseleri ve Yabancı Dil Ağırlıklı Liselerde okutulması zorunlu kitaplar aşağıdaki gibidir:

Hazırlık Sınıfı: İngilizce 1 New Bridge to Success, İngilizce 2 New Bridge to Success

9. Sınıf: New Bridge To Success 3 Intermediate

10. Sınıf: New Bridge to Success 4 Upper Intermediate

11. Sınıf: New Bridge To Success 5 Advanced

Hazırlık sınıfı 2. yabancı dil Almanca için Anadolu Liselerinin Hazırlık sınıflarında “Hazırlık Sınıfı 2. Yabancı Dil Almanca Hier Sind Wir! A1” kitabının tamamının okutulması gerektiği belirlenmiştir. Hazırlık sınıfını okuyan öğrencilerin 9. sınıfta ikinci yabancı dil Almanca için A1+ kitabını okumaları gerekmektedir (**M.E.B. Tebliğler Dergisi, Mayıs 2007, sayı 2596**).

İkinci yabancı dil İngilizce için SAIL 10 kitabının, ikinci yabancı dil Fransızca için ise SALUT kitabının okutulması karara bağlanmıştır (**M.E.B. Tebliğler Dergisi, Haziran 2007, sayı 2597**).

Milli Eğitim Bakanlığı, yabancı dil öğrenim kitaplarının ülkemizde büyük bir sektör haline geldiğini görüp bu kitaplar yerine okullarımızda Türk yazarlarca hazırlanan kitapların okutulması gerektiğini düşünmüş ve çıkardığı kitapların yabancı dil öğrenim kitapları karşısında öğrenciye çok daha ucuza gelmesini sağlamıştır. Ancak, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okutulması uygun bulunan yabancı dil kitaplarında her ne kadar içerik ve kalite yönünden ilerleme sağlanmışsa da yabancı yayınevlerinin ve yazarlarının çıkardığı kitapların içerdikleri güncel ve ilgi çekici bilgiler, konuların sunuş şekli, yabancı dil öğretimine uygunluk gibi özelliklerinden dolayı öğrencilere daha ilgi çekici geldikleri düşünülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Komisyonu ile dil öğretimi alanında uzman olan yabancı uzmanların birlikte çalışarak titizlikle ve bilgileri sürekli güncelleyerek hazırlayacakları kitapların daha fazla yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

2.1.10. Öğretmen İhtiyacının Farklı Alanlardan Karşılanması

Ülkemizde yabancı dil öğretmen ihtiyacı sadece eğitim fakültelerinin yabancı diller bölümünden değil aynı zamanda mütercim-tercümanlık, İngiliz, Alman, Fransız Dili ve Edebiyatları gibi bölümlerden de sağlanmıştır. Özellikle 1997 yılına kadar eğitim fakültesi mezunu olmayıp da diğer dil bölümlerinden mezun olanlar da yabancı dil öğretmeni olabilmışlerdir. Bu durum beraberinde birtakım sorunları da getirmiştir. Bugün itibariyle alanı olmadığı halde okullarda çalışan pek çok öğretmen vardır. Yabancı dil öğretmeni olacak kişi, üniversite yıllarında yabancı dilin farklı seviyelerde öğretimine dair değişik teknikler öğrenir. Öğretmenlik uygulaması gibi derslerle de gerçek hayata dair bunun uygulanmasına şahit olur ve öğretmenlik mesleğine kendini hazırlar. Öğretmen ihtiyacı sebebiyle sadece eğitim fakültelerinden değil de diğer alanlardan da mezun olanların dil öğretmeni olarak atanmalarından dolayı ülkemizde yabancı dil öğretiminin çok başarılı sonuçlar vermediği söylenebilir.

Küçük yaşlarda alınan eğitim son derece önemlidir. Buna yönelik olarak öğretmen yetiştirmek amacıyla üniversitelerimizde sınıf öğretmenliği bölümleri mevcuttur. “M.E.B., 1990'larda öğretmen açığını kapatmak için, mezuniyet alanlarına bakmaksızın çok sayıda genci sınıf öğretmeni olarak atamıştır. Sadece 1998 yılında, eğitim fakültesi mezunları dışında 41 bin öğretmen atanmıştır.” (Başkan, 2001). Mezuniyet alanı dışındaki bir alanda öğretmen olarak çalışanlar çok verimli olamamıştır. Branşı olmadığı halde ilköğretimlerde görev yapan on binlerce öğretmen, küçük çocuklara yabancı dilin önemini çok fazla aşıl原因amamıştır. “Sınıf Öğretmenliği Bölümü mezunlarının ihtiyacı karşılaması nedeniyle 2001–2002 eğitim-öğretim yılı başından itibaren Sınıf Öğretmenliği Sertifika Programı uygulamasına son verilmiştir.” (Atakul, 2007). Bu uygulamayla alanı haricinde mezun olanların sınıf öğretmeni olması durdurulmuştur.

1997–1998 eğitim-öğretim yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda sadece Eğitim Fakültesi mezunları görevlendirilmeye başlanmıştır. Fransızca ve Almanca'ya çok talep olmadığı için ve okullarda öğretilme oranı İngilizce'ye göre düşük olduklarından Fransızca ve Almanca bölümü mezunları kadro açılmadığı için

atanamamakta, İngilizce bölümü mezunları ise ihtiyaçtan dolayı kadro açıldığı için rahat bir şekilde atanabilmektedirler. İlgili branştan öğretmen açığını gidermek amacıyla sertifika programıyla kısa zamanda öğretmen açığını kapatma yoluna gidilmiştir. “Üniversitelerin ilgili Eğitim Fakültelerinde sadece İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programı sürdürülmektedir. Bu programa İngilizce öğretim yapan tüm lisans mezunları ile İngilizce öğretmenliğine kaynak olan bölümlerin mezunları başvurabilmektedir.” (Atakul, 2007).

2.2. Türkiye’de Batı Dilleri Eğitiminin Güncel Profili

Dil bilmek, bir ülke için dünya üzerindeki diğer ülkeleri bilmek, öğrenmek ve onlarla bütünleşmek demektir. Gelişme yolunda ilerleyen ülkemiz dünya üzerinde söz sahibi olma çabasıdadır. Gelişmiş ülkelerle iletişimin anahtarı da dil bilmektir. Pek çok alanda yabancı dil öğrenimi bir ihtiyaç haline geldiği için gün geçtikçe ülkemizde yabancı dil öğrenimine olan istek artmaktadır. Daha önceleri yabancı dil bilen kişi sayısı son derece az iken günümüzde bu sayı geçmişe göre büyük ölçüde artmıştır. Ülkemizde yabancı dil eğitimi anasınıfından başlayarak her seviyeden eğitim-öğretim kurumunda verilmektedir. Yabancı dil eğitimi konusunda deneyimli, köklü liseler ile üniversitelerin gün geçtikçe sayısı artan yabancı dil bölümleri bu yönde yoğun eğitim vermektedirler.

2.2.1. Farklı Eğitim Kademelerinde Batı Dilleri Eğitimi

3 Mart 1924’te Tevhid-i Tedrisat ile birlikte diğer derslerin yanı sıra yabancı dil derslerinin öğretilmesi denetim altına alınmıştır. Cumhuriyet’in ilk yıllarında ülkemizdeki eğitimin kalitesinin yükseltilmesi yönünde bir takım çabalar göze çarpar. Batılı eğitim sistemi örnek alınmış, yurtdışından yabancı uzmanlar getirilmiş ve bunlar eğitim sistemimizle ilgili raporlar yazıp bu doğrultuda projeler geliştirmişlerdir.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında da Türk-Alman ilişkileri devam eder. Bu ilişkilerin iyiye gitmesi Darülfünun’daki eğitime de doğrudan etki etmiştir. “Darülfünun programına Alman edebiyatı dersi 1924 yılında konmuştur.” (Demircan, 1988).

Böylelikle Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde daha sonradan İstanbul Üniversitesi adıyla anılacak bu yükseköğretim kurumu Almanca diliyle tanışmıştır.

1928 yılında yeni Türk alfabesi kabul edilmiştir. Arap alfabesi yerine pek çok Avrupa ülkesinde kullanılan Latin alfabesinin kabul edilmesi ile gelişmiş ülkelerdeki bilim ve tekniği kolaylıkla takip edebilmek, dolayısıyla yabancı dil eğitimini kolaylaştırmak düşünülmüştür.

Osmanlı Devleti üzerinde derin etkiler bırakan Fransızca'dan sonra Almanca ve İngilizce de etkili olmuştur. "İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yabancı dil olarak İngilizce'nin ön plana çıkması Almanca öğretimini yavaşlatmıştır. Hatta üniversitelerde İngilizce ile eğitim öğretim gündeme gelmiştir. 50'li yıllarda kurulan Orta Doğu Teknik Üniversitesi, bu akımın öncüsü olmuş; Türkiye, ilk kez bu şekilde İngilizce eğitim öğretimle tanışmıştır. 40'lı yıllarda yaygın bir biçimde okutulan Fransızca bile, 60'lı yıllarda yerini İngilizce'ye bırakmıştır." (**Genç, 2003**). İngilizce böylelikle ülkede en fazla talep gören dil haline gelmek üzere hızla yükselişe geçmiştir.

Yabancı dil eğitimine verilen önem ortaöğretimdeki uygulamalarla da kendini göstermiştir. "Toplumsal gelişmelerin, farklı nitelikte okulların açılmasını gündeme getirmesi ile genel liselere ek olarak Maarif Kolejleri kurulmuştur. Bu kolejlerin ilki, 1932 yılında İngilizce öğretime başlayan Yenişehir Lisesidir. 1955/56 yılında İstanbul, İzmir, Eskişehir, Diyarbakır, Konya ve Samsun'da İngilizce öğretim yapan "Maarif Koleji" adı altında okullar açılmıştır. Maarif Kolejlerinin yeterli toplumsal beğeniyi sağlamalarıyla; Milli Eğitim Bakanlığı'nın 09.03.1974 gün ve 11108 sayılı genelgesiyle bu kolejler lise sayılmış ve 01.12.1975 gün ve 11459 sayılı genelgesiyle de Anadolu Lisesi adını almıştır." (**Çetintaş ve Genç, 2001**). Anadolu liseleri, özellikle verdiği kaliteli yabancı dil eğitimiyle en fazla talep gören lise türlerinden biri olmuştur. Öğretmenlerin burada çalışabilmeleri için başka okullarda en az üç yıl çalışmış olmaları, girdikleri merkezi sınavdan yeterli puanı almaları ve mülakat sınavında başarılı olmaları esas alınmaktadır. Buradan mezun olan öğrencilerin birçoğu üniversitelerde istedikleri bölümü kazanmışlardır. Son yıllarda ülkemizde neredeyse her ilçede Anadolu Lisesi'nin

açılması, hatta bazılarında öğretmen açığı hissedilmesi, Anadolu Liselerinin eskisi kadar gözde olmamalarına sebep olmuştur.

Zamanla ülkemizde öğretilen başlıca dil durumundaki Fransızca da etkilenir. Fransızca tercih edilirliliğini İngilizce karşısında kaybetmeye başlar. Almanca dili de gelişen şartlara göre talep görmeye başlar. Ama İngilizce'ye olan ilgi Almanca'dan çok daha fazla olur. "50'li yılların sonunda başlayan ve 31 Ekim 1961 tarihinde Türkiye-Almanya arasında imzalanan ikili antlaşma sonrasında, 1961–1973 tarihleri arasında birçok Türk, işçi olarak Almanya'ya gitmiş; orada çalışma ve yerleşme durumunda kalmıştır. Bu dönemde, İngilizce ve Fransızca öğrenen öğrenciler arasında saptanan sayısal değişiklik ilginçtir. Fransızca öğrenen öğrenci sayısında gerileme (%38,4) söz konusu iken, İngilizce öğrenen öğrenci sayısında bir artış (%53) ortaya çıkmıştır. İngilizce'nin yararına olan bu durum, Almanca yararına gelişmemiştir. Buna karşın Almanca öğrenenlerin sayılarında (%8,6) geçmiş yıllara göre bir artış söz konusudur." (Genç, 2003).

Bu arada yabancı dil eğitimine olan ilgi yayıncıların da iştahını kabartır. "Türkiye'de öğrenci artışlarından dolayı yabancı dil pazarlaması oldukça çekici bir iş alanı durumuna gelmişti. 1970 yılından sonra yabancı yayıncılık şirket temsilcileri, sık sık Türkiye'ye gelerek, kurumları dolaşmakta ve yeni yayınları tanıtır pazarlamaktaydılar. Yabancı yayıncılar karşısına çıkacak Türk yayıncı henüz bulunmamaktaydı. Bilinçli bir seçime yarayacak bilgiden yoksun olan alıcı, kitapevinin tanıtmasına göre seçimini yapmaktaydı." (Demircan, 1988). Bugün dahi pek çok yabancı yayın evi, kendi aralarındaki rekabetten dolayı piyasaya yeni kitaplar sürmekte, hatta bu kitapları satılan ülkedeki kültüre uygun hale getirip satışlarını artırmayı ve böylece okutulan yabancı kitaplar konusunda söz sahibi olmaya çalışmaktadırlar. Günümüzde de Milli Eğitim Bakanlığı Komisyonlarınca yabancı dil öğretimine yönelik istenilen düzeyde kaliteli kitaplar oluşturulamamaktadır. Örneğin; ülkemizde liselerde çok uzun yıllardır okutulan ve içindeki bilgileri güncellenmemiş ve artık günümüz öğretim metotlarına çok da uymayan 'A New English Course for Turks' adlı kitaba alternatif olarak son yıllarda Türk yazarlar tarafından çıkarılan 'New Bridge to Success' adlı kitap da yabancı dil öğretiminde çok fazla tercih edilen bir kitap olamamıştır.

İngilizlerin tüm ayrıntıları dikkate alarak uzman kadrolarıyla çıkardıkları kitapların daha çok tercih edildiği düşünülmektedir.

Tablo 1: Yabancı Dil Dersi Görenlerin Toplam Sayıları (Orta Öğretim) (Demircan, 1988)

Yıllar	Almanca	Fransızca	İngilizce	Arapça
1950-51	5.612	79.208	48.434	---
1960-61	30.504	155.824	217.926	4.548
1970-71	116.124	293.057	840.848	49.308
1980-81	303.734	322.245	1.540.138	216.864
1985-86	364.882	292.415	1.552.189	

Yukarıdaki sayısal verilerden anlaşıldığı gibi 1950’li yıllardan sonra İngilizce’ye olan talep hızla artmışken Almanca’ya olan talep belli oranda artmış, Fransızca’ya olan talep ise 1980’li yıllara kadar artış göstermişken 1980’lerden sonra düşüşe geçmiştir. 60’lı yıllarda Almanya’nın talebi ile Almanya’ya giden Türkler ve ailelerinin bir kısmı 80’li yıllarda Türkiye’ye geri dönmüştür. Almanca’nın tercih edilen ikinci dil olmasının sebebi Almanya’dan Türkiye’ye gurbetçilerin kesin dönüş yapması, Almanya’nın arzu edilen ülke olarak düşünölmeye başlanması olarak açıklanabilir. Bir zamanlar batı dünyasında bilim ve teknik dili olan Fransızca’nın yerini böylece pek çok buluşun yapıldığı, teknolojinin üretildiği, tıp dünyasındaki ilerlemelerin neredeyse önderi durumuna gelmiş Amerika’nın konuştuğu İngilizce alır. Amerika Birleşik Devletleri, yeni bulunan teknolojik aletlere ve sosyal ihtiyaçlardan dolayı İngilizce’ye sürekli yeni kelimeler eklemiş ve evrensel bir dil olarak İngilizce’nin kullanılmasına çok büyük katkıda bulunmuştur. Günümüzde yabancı dil öğreniminde en çok talep gören batı dillerinin başında İngilizce, daha sonra Almanca ve ardından da Fransızca gelmektedir. Arapça’nın ise söz konusu tarihler arasında özellikle 60’lı yıllardan itibaren yükselişe geçtiği görölmektedir. İmam Hatip okulları sayısındaki artış buna sebep olarak gösterilebilir.

1980'lerden sonra ülkemize Almanya'dan hızlı bir işçi dönüşü yaşanmış, yurda dönen vatandaşlarımız mağdur olmamış, Almanya'da Almanca eğitimi almış gurbetçi çocuklarına Türkiye'deki bazı okullarda da söz konusu dilden eğitim sağlanarak Almanca konusunda da bir iş gücü oluşturulması düşünülmüştür. Ayten Genç, çalışmasında ülkemizde açılan Almanca Anadolu Liselerinin esasen Almanya'dan dönüş yapan yurttaşlar için düşünüldüğünü, 1984'te Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Türkiye'den talep ettiği işgücünü durdurması ve 1984'te Federal Almanya Cumhuriyeti tarafından Almanya'da çalışan ve yaşayan Türk işçi ailelerini özendirme amacıyla Geri Dönüş Yasası (Rückkehrförderungsgesetz) çıkarmasının Almanca Anadolu Liseleri'nin artışı için önemli nedenler arasında olduğunu belirtmiştir (Genç, 2003). 1980'lerden sonra Almanca Anadolu Lisesi sayısındaki artış, yurda dönüşlerin büyük ölçüde tamamlanmasından sonra ve İngilizce'nin gittikçe daha gözde hale gelmesiyle zamanla durmuştur. İngilizce'nin yoğun olarak talep görmesi sadece devlet okullarında veya Anadolu Liseleri'nde yaşanmaz. Bu durum özel okullarda da farklı değildir.

Tablo 2: 2007-2008 Öğretim Yılı Yabancı Dil Okuyan Resmi Ortaöğretim Öğrenci Sayısı (Bu bilgi M.E.B. İstatistik ve Bilgi Sistemleri Dairesi Başkanlığı'ndan alınmıştır.)

YABANCI DİL	Toplam	Erkek	Kız
Almanca	222,308	111,918	110,390
Almanca (Birinci Yabancı Dil)	9,878	5,345	4,533
Arapça	19,016	9,194	9,822
Arapça (Birinci Yabancı Dil)	15,694	7,514	8,180
Fransızca	14,309	7,318	6,991
Fransızca (Birinci Yabancı Dil)	127	90	37
İngilizce	31,349	16,014	15,335
İngilizce (Birinci Yabancı Dil)	2,410,330	1,315,700	1,094,630
İtalyanca	264	168	96
Japonca	371	186	185
Rusça	965	706	259
Genel Toplam	2,724,611	1,474,153	1,250,458

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi günümüzde de İngilizce 1960'lardan bu yana olduğu gibi ortaöğretimde öğrencilerin en çok rağbet ettiği dil durumundadır. Birinci yabancı dil olarak İngilizce gören 2,410,330 öğrenciyi sırasıyla 15,694 öğrenci ile

Arapça, 9,878 öğrenci ile Almanca ve 127 öğrenci ile Fransızca takip etmektedir. Arapça, genel olarak İmam Hatip Liseleri ve İmam Hatip Anadolu Liseleri'nde birinci yabancı dil olarak görüldüğü için bu sıralamada ikinci olarak yer almaktadır. Birinci yabancı dil olarak Fransızca öğrenen öğrenci sayısında önceki dönemlere göre çok büyük bir düşüş görülmektedir. Hem birinci yabancı dil hem de ikinci yabancı dil olarak bir yabancı dil eğitimi alan öğrenci sayısı sıralaması yapılırsa İngilizce birinci sırada, Almanca ikinci sırada, Arapça üçüncü sırada, Fransızca da dördüncü sırada gelmektedir. Arapça öğrenim gören öğrenci sayısının Fransızca öğrenim gören öğrenci sayısından fazla olmasının sebebi 1950'lerden bu yana İmam Hatip Liseleri sayısındaki artışla açıklanabilir. Resmi ortaöğretim kurumlarında İtalyanca'nın yanı sıra Japonca ve Rusça'nın da okutulduğu görülmektedir. Bu durum Japonya ve Rusya ile ülkemiz arasındaki ikili ilişkilerin geliştiği biçiminde yorumlanabilir. Japonca ve Rusça dil eğitimi İstanbul, Ankara, Antalya, Trabzon başta olmak üzere bazı illerde Anadolu Ticaret Meslek Lisesi, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi, Anadolu Teknik Lisesi gibi okullarda yapılmaktadır.

Günümüzde Türkiye'de mevcut tüm eğitim-öğretim kurumlarının yabancı dil dahil eğitim hizmetlerini yürüten ve bunları denetleyen Milli Eğitim Bakanlığı, Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze şu isimleri taşımıştır; "1923'ten 27 Aralık 1935 tarihine kadar "Maarif Vekâleti", 28 Aralık 1935'den 21 Eylül 1941 tarihine kadar "Kültür Bakanlığı", 22 Eylül 1941'den 9 Ekim 1946 tarihine kadar "Maarif Vekilliği", 10 Ekim 1946'dan sonra "Millî Eğitim Bakanlığı", 1950'den sonra "Maarif Vekâleti", 27 Mayıs 1960'tan sonra "Millî Eğitim Bakanlığı", 1983'ten sonra "Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı", 1989'dan sonra "Millî Eğitim Bakanlığı" adıyla çalışmalarını sürdürmektedir." (M.E.B. [www.meb.gov.tr.Stats/ist2001/Bolum2s1](http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum2s1)). Kendisine bağlı birçok birimi olan Milli Eğitim Bakanlığı, yabancı dilin ülkenin dört bir yanına yayılması için her yıl çok sayıda İngilizce öğretmeni atamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, okullardaki yabancı dil eğitiminin kalitesini yükseltmek için çalışmalarını özellikle son yıllarda yoğunlaştırmıştır. "Orta dereceli okullarda yabancı dil öğretiminin geliştirilmesi ve modernleşmesi doğrultusunda 11 Şubat 1972 gün ve 639 sayılı Bakanlık onayı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın Talim ve Terbiye Dairesi'ne bağlı olarak Avrupa Konseyi arasında çalışmalar başlatılmıştır. Bu merkez,

yabancı dil müfredat programlarını (Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretim programları) ve bu programlarda belirtilen amaçları gerçekleştirebilmek için gerekli malzemeyi (ders kitapları) hazırlamıştır.” (Genç, 2003).

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda olduğu gibi yükseköğretim kurumlarında da yabancı dil eğitimine önem verilir. Ülkemizdeki köklü üniversitelerden Ortadoğu Teknik Üniversitesi (1956) ve Boğaziçi Üniversitesi de (1971) kuruluşlarından itibaren verdikleri yabancı dil eğitimiyle yıldan yıla öğrenci sayılarını arttırrır.

Tablo 3: Yabancı Dille Yükseköğretim Yapan Üniversitelerin Öğrencileri (Demircan, 1988)

Yıllar	ODTÜ	Boğaziçi Üniv.
1956-57	67	
1960-61	771	
1970-71	4549	926
1980-81	11711	2530
1985-86	15838	5022
2000-2001	18745	9335
2007-2008	22220	10906

(2000-2001 ve 2007-2008 yıllarına ait bilgiler Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Dekanlığı ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci İşleri Başkanlığı'ndan alınmıştır.)

Ülkemizde bugün adından söz ettiren iki üniversite durumundaki Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversite'nin 60'lı yıllardan itibaren öğrenci sayısı hızla artmıştır. Bugün bile bu iki üniversitenin öğretim dilinin İngilizce olması büyük talep görmelerine neden olmaktadır. Bu üniversitelerdeki öğrenciler bölüm farkı olmaksızın çok iyi bir İngilizce eğitimi almaktadırlar.

“Ülkemizde değişik zamanlarda yasal düzenlemeleri de yapılarak, yabancı dille eğitim yapan okullar kurulmuştur. Bu okulların içinde ilköğretimden başlayarak yükseköğretime kadar bir halka mevcuttur. Türkiye’de kurulan ilk tıp fakültesi olan Mekteb-i Tıbbiye (1839–1870), 1956’dan sonra kurulan ODTÜ, 1957’de Robert Koleji ve daha sonraki adıyla Boğaziçi Üniversitesi, Hacettepe ve Cerrahpaşa gibi bazı tıp fakülteleri, Galatasaray Üniversitesi ve hemen hemen tüm vakıf üniversitelerini bu grupta saymak mümkündür.” (Çelebi, 2006). Hacettepe Üniversitesi günümüzde Tıp Fakültesi’nde biri Türkçe diğeri İngilizce eğitim olmak üzere iki eğitim uygulamaktadır. Üniversite sınavında daha yüksek puan alan öğrenciler İngilizce tıp bölümünü tercih etmektedirler. Adı geçen üniversiteler kuruluşlarından bu yana dil eğitiminde ideal bir kadroya sahip oldukları için her zaman gözde üniversiteler olmuşlardır.

Diğer yüksek öğretim kurumlarında da yabancı dil eğitiminin yapılması teşvik edilir. “1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı ‘Yükseköğretim Kanunu’ ile bütün yükseköğretim kurumları üniversitelere bağlandığından, yasanın 5.i. maddesine göre, yabancı dil ‘zorunlu’ bir ders olarak saptanmakta, 49. maddede ise öğretimi kısmen veya tamamen bir yabancı dille yapan kurumlarda 1 yıla kadar bir yabancı dil ‘hazırlık’ öğretimi öngörülmekte, bu öğretimin sonraki yıllarda da desteklenmesi için gerekli önlemler alınabileceği belirtilmektedir.” (Demircan, 1988). 1981’den bu yana farklı bazı üniversitelerin biyoloji, kimya, fizik gibi farklı alanlarında da hazırlık sınıfları açılmakta, öğrenci hazırlık sınıfını bitirdikten sonra meslek bilgisi derslerini İngilizce görebilmektedir. Hazırlık sınıfı programı uygulayan üniversite sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Ülkemizde 8 yıllık zorunlu eğitime 1997–1998 Eğitim-Öğretim Yılında geçilmiştir. Okur yazar oranı günümüzde bile birçok Avrupa ülkesinin gerisinde kaldığı için ve daha önce ilkokul olarak adlandırılan temel eğitimde verilen bilgilerin öğrenciyi istenildiği gibi eğitmediği, yetişkin bir birey haline geldiğinde bunun sıkıntıları ortaya çıktığı, bir başka deyişle arzu edilen seviyede bir eğitim toplumu oluşturulamadığı için 8 yıllık zorunlu temel eğitim uygulaması başlatılmıştır. İlköğretim I. kademe 4. ve 5. sınıflar ile bunun devamı mahiyetindeki II. kademe 6., 7. ve 8. sınıflarda verilen yabancı dil eğitimiyle öğrencilerin küçük yaştan itibaren dil öğrenmeleri amaçlanmıştır.

Aşağıdaki tablo, geçmişten günümüze ülkemizde öğretilen yabancı dillerin dönemlere göre tablosunu göstermektedir.

Tablo 4: Yabancı Dillerin Öncelik Sırası (Demircan, 1988)

Sıra	1773'ten Önce	1773-1923	1923-1950	1950-1980	1980'den Sonra
1.	Arapça	Arapça	Fransızca	İngilizce	İngilizce
2.	Farsça	Farsça	İngilizce	Fransızca	Almanca
3.	Türkçe	Fransızca	Almanca	Almanca	Fransızca
4.		İngilizce	Arapça	Arapça	Arapça
5.		Almanca		Farsça	Farsça

Görüldüğü gibi Osmanlı Devleti'nin yenileşme hareketlerine giriştiği 1773 tarihinden önce öncelikli olarak Arapça öğretilmekte, sonra Farsça ve ardından Türkçe gelmektedir. O dönemde Arapça'nın bilim dili olması, Farsça'nın edebiyat dili ve Türkçe'nin de daha çok halk arasında konuşulan bir dil olması bu sıralamanın sebebi olarak düşünülmektedir. Yenileşme Döneminden, yani Batı'ya yaklaşma ve batı dillerine önem verildiği 1773 yılından Cumhuriyet'in kurulduğu 1923 yılında kadar olan sürede Fransızca, İngilizce ve Almanca'nın sahneye çıktığını görmekteyiz. Bu dönemde Arapça ve Farsça, okutulan yabancı diller arasında yine öncelikli sıradadır. Cumhuriyet ile birlikte Arapça ve Farsça'nın dil eğitiminde çok faydalı olmadığı düşünülmüş ve hakimiyetlerine son verilir ve batı yabancı dilleri öncelikli hale gelir. 1950'li yıllara kadar Fransızca en etkin yabancı dil olurken bu özelliğini 1950'den sonra İngilizce'ye kaptırır. Bunda Amerika'nın güçlenmesi ve dolayısıyla dili olan İngilizce'yi yayması etkilidir. 1980'e kadar Fransızca ikinci yabancı dil olarak yerini alır. 1980'den sonra İngilizce yine birinci sırada olmaya devam ederken Almanca, Fransızca'nın yerine ikinci dil durumuna geçer. Bunda, Almanya'ya işçi gönderilmesi ve işçilerin yurda dönüşleri etkin rol oynamaktadır. Söz konusu tarihten günümüze kadar İngilizce liderliğini sürdürürken, Almanya'da yaşayan milyonlarca vatandaşımızın bulunması, her yıl ülkemize, özellikle Almanya'dan Antalya dolaylarına çok sayıda turist gelmesi ve iki ülke arasındaki yakın ilişkilerden dolayı Almanca ikinci sırayı almıştır. Günümüzde sadece Ankara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi,

Selçuk Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi'nde Farsça öğretimi ile ilgili bölümler mevcuttur. 1980'den sonra üçüncü sırada öğretilen yabancı dil durumundaki Fransızca'ya olan talep ise gittikçe azalmaktadır.

1950'lerden bu yana Milli Eğitim okullarında genel olarak tercih edilen dil İngilizce olmuştur. Bugün itibariyle ilk ve ortaöğretimde okuyan öğrencilerin neredeyse tamamı birinci yabancı dil olarak İngilizce'yi tercih etmiştir. Birinci yabancı dil olarak Almanca öğrenen öğrencilerin büyük bölümü de Almanca öğretilen Anadolu Liseleri'nde okumaktadırlar.

Maddi durumu daha iyi olan veliler çocuklarını özel okullara göndermeyi tercih etmektedirler. Ülkemizdeki özel yabancı okulların çoğu İstanbul'da bulunmaktadır. Bu okullar verdikleri çok iyi yabancı dil eğitimi sayesinde velilerin çocuklarını göndermek istedikleri okullar olmuşlardır.

Milli Eğitim Bakanlığı, 1997 yılında ortaöğretim kurumlarında ders görülen alanları genişletir. Belirtilen bölümlerdeki yabancı dil ders saatleri şöyledir:

Tablo 5: 1997- Eğitim Reformu Sonrası Liselerde Haftalık Yabancı Dil Ders Saatleri (Genç, 2003)

Alanlar	Yabancı Dil Dersleri	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf
F/S/TM/Sanat/Spor	Zorunlu	4	4	4
	Takviyeli (Seçmeli)	2	2	2
YD	Zorunlu	4	8	8
	Takviyeli (Alan Seçmeli)	2	4	4

Liselerde Fen, Sosyal, Türkçe-Matematik ve yeni açılan Spor alanında 1., 2., ve 3. sınıflarda haftada 4 saat yabancı dilin yanı sıra 2 saat de takviyeli olarak görülebilmektedir. Yabancı dil sınıflarında bu durum 1. sınıfta haftada 4, 2. ve 3. sınıflarda ise haftada 8'er saat olarak göze çarpmaktadır. Takviyeli yabancı dil ise 1. sınıfta 2 saat, 2. ve 3. sınıfta ise 4 saat görünmektedir. Liselerin her alanında yabancı dil eğitimi, bölümün özelliğine göre ders saatleri sayısı belirlenerek yapılmaktadır.

Dil eğitimi yalnızca tek bir yabancı dil ile sınırlı kalmamış, çok dilli Avrupa'ya yetişebilmek amacıyla ikinci yabancı dil eğitimine de önem verilmiştir. Ders saatleri şöyledir:

Tablo 6: 1997 Sonrası Liselerde Haftalık İkinci Yabancı Dil Ders Saatleri (**Genç, 2003**)

Alanlar	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf
Fen/Sos/TM/Sanat ve Spor	2	2	2
Yabancı Dil	2	4	4

2. yabancı dil haftada 2 saat olarak öğretilmektedir. Yabancı dil sınıflarında bu sayı 1. sınıfta 2 saat iken 2. ve 3. sınıflarda haftada 4 saattir.

Resmi Gazete'nin 31 Mayıs 2006 tarihli sayısında "İlköğretimdeki yabancı dil ders programlarının devamı olarak zorunlu birinci ve Kurulca (Talim ve Terbiye Kurulu) uygun görülen okullarda zorunlu ikinci yabancı dil derslerine yer verilir" denilerek zorunlu ikinci yabancı dilin önemine değinilmiştir (**T.C. Resmi Gazete, 31/05/2006**). Ülkemizde zorunlu ikinci yabancı dil öğretimi konusunda alt yapının oluşturulmasıyla her düzeydeki eğitim öğretim kurumunda zorunlu ikinci yabancı dil eğitimi verilebilecektir.

Türkiye'de okullarda okutulan dersler bir dizi aşamadan geçerek müfredata konulmaktadır. Bunda amaç, milli politikaya bağlı kalmak, öğrencilerin temel değerlerinden taviz vermeyerek iyi bir yabancı dil eğitimi almalarını sağlamaktadır. "Ülkemiz ilk ve ortaöğretim okullarında okutulan öğretim plan ve programları, Atatürk

İlkeleri, T.C. Anayasası, Hükümet Programları, Beş Yıllık Kalkınma Planları ve Yıllık Programlar, 179, 208 ve 385 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın teşkilat ve görevlerini belirleyen Kanun Hükmünde Kararnameler, Milli Eğitim Şuraları Kararları, Talim ve Terbiye Kurulu Kararları gibi temel unsurlara bağlı kalınarak hazırlanılmaktadır.” (Genç, 2003).

Günümüzde okullarda öğretilen yabancı diller içerisinde İngilizce tartışmasız bir şekilde en önde gitmektedir. Tüm dünyada evrensel dil haline gelmiş İngilizce'nin önemini birçok dünya ülkesi kabul etmiş ve vatandaşlarına küçük yaştan itibaren İngilizce eğitim olanağı vermektedir. Bu durum Türkiye'de de çok farklı değildir. Günümüzde okulların nerdeyse tümünde birinci yabancı dil olarak İngilizce öğretilmektedir.

Esasen 1921 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün Ankara'da yaptığı Maarif Kongresi'nin devamı mahiyetinde 1939 tarihinden beri Milli Eğitim Şuraları toplanmakta ve bu şuralarda Milli Eğitim Sistemimiz gözden geçirilmekte, yeni kararlar alınmaktadır. 2006 yılında düzenlenen 17. Şura'da ülkemizdeki yabancı dil öğretimine dair şu kararlar alınmıştır:

- Küreselleşme ve AB sürecinde yabancı dil öğretimine önem verilmeli, hızlandırılmış dil öğretim merkezleri, web destekli öğrenme ortamları aracılığıyla bireylerin en az bir yabancı dili öğrenmeleri sağlanmalıdır.
- Yabancı dil öğretim yöntemlerinin daha etkin ve verimli hale gelmesi sağlanmalıdır. Ayrıca tüm kamu personelinin yabancı dil öğrenmesi için ülkemizin değişik bölgelerinde yabancı dil öğretim merkezleri açılmalıdır.
- Sanal hareketlilikte teknoloji ve bilgi iletişimini sağlamak için, tüm okulların kendilerine ait web sitesi (Türkçe ve diğer yabancı resmî dillerde) hazırlanmalıdır.

Öğretmenler, yabancı dille iletişim becerilerini artırabilmeleri açısından desteklenmelidir (M.E.B., 2006, 17. Milli Eğitim Şurası).

17. Şura kararlarının uygulanması, ülkemizde yabancı dil bilen kişi sayısını artıracak, dolayısıyla Avrupa ülkeleriyle iletişim büyük ölçüde artacaktır. Tüm kamu personelinin yabancı dil öğrenmesine yönelik olarak ülkemizde farklı yerlerde yabancı dil merkezlerinin açılması devlet memurlarının, sadece yapması gereken işi yapan klasik memur anlayışından sıyrılıp Avrupa ülkeleriyle iç içe olan, yenilikçi, yaratıcı ve girişken bireyler olmasını sağlayacak ve böylece ülkede çok iyi işleyen bir sistemin oluşmasında katkıda bulunacaklardır.

2.2.1.1. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Veren Başlıca Liseler

Galatasaray Lisesi ve Galatasaray Üniversitesi (Galata Sarayı Ocağı, Galata Sarayı Medresesi, Mekteb-i Sultani): Galata Sarayı Humayun Mektebi adıyla da bilinen bu kurum enderuna (saray mektebi) üst düzeyde eğitimi görevli yetiştirirdi. O yıllarda enderun, Osmanlı sarayında padişahın günlük yaşamını geçirdiği, sarayın eğitim birimlerinin, kütüphanenin, hazine odasının yer aldığı büyük bahçe içine kurulu bir komplekstir. Burada, başta padişah olmak üzere, saraydaki diğer görevlilerin danışabileceği, birçok alanda bilgi sahibi kişiler hizmet vermekteydi. Bu kişilerin eğitimi ise 15. yüzyıl sonundan (1481) 18. yüzyıl (1715) başlarına kadar işlevini sürdüren Galata Sarayı Ocağı'nda veriliyordu. Gün geçtikçe önemi ve işlevi artan kurum, Osmanlı'da batılılaşma döneminin ve Tanzimat uygulamalarının bir sembolü olur. 1924 yılında kurum, Galatasaray Lisesi adıyla ve Cumhuriyet devrimlerine uygun olarak eğitime başlar. 1975'de ise kurum, Anadolu Lisesi konumuna getirilir ve eğitim 8 yıl olur. Son olarak, 14 Nisan 1992 yılında Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterand ile 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal arasında imzalanan protokolle ilkökul ve üniversite eğitimi de kapsayan Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu (GEÖK) hayata geçirilir (**Galatasaray Lisesi, http://www.gsl.gsu.edu.tr/html_tr/000/000.html**).

Öğretim dili Fransızca olan Galatasaray Lisesi'nin 2007-2008 Eğitim-Öğretim Yılı öğrenci sayısı 693'tür. İngilizce zorunlu yabancı dil olarak okutulmaktadır. Fizik, kimya, biyoloji, felsefe, psikoloji, sosyoloji, matematik, geometri dersleri Fransız hocalar tarafından verilirken, Türk Dili, tarih, coğrafya, İnkılap Tarihi gibi dersler

Türkçe verilmektedir (**Bu bilgiler Galatasaray Lisesi'nin bilgi işleminden ve özel kaleminden alınmıştır**).

Robert Koleji: A.B.D. dışında Amerika tarafından en uzun destek gören ve Osmanlı Devleti bünyesinde "Amerikan tipi" eğitim vermek amacı ile Christopher Rhinelande Robert ve Cyrus Hamlin tarafından 1863'te kurulmuştur. Okul ve kardeş kuruluşu, Amerikan Kız Koleji (1871'de kuruldu), 1971 yılında yüksek eğitim kısmı Türk hükümetine devredilmiş ve Türkiye'nin önde gelen üniversitelerinden Boğaziçi Üniversitesi olarak devam etmiştir. Okulda her iki dilde de eğitim verilmektedir: Matematik ve fen dersleriyle birlikte İngiliz dili ve edebiyatı derslerinin dili İngilizce'dir. Beden eğitimi, bilgisayar, müzik ve sanat dersleri de İngilizce olarak okutulmaktadır. Sosyal Bilgiler/Tarih dersleri ve Türk Dili ve Edebiyatı dersleri de Türkçedir

(Robert College,

<http://portal.robcol.k12.tr/tr/Default.aspx?pgID=1&ST=0>).

Saint Joseph Lisesi: Okul, 1860 yılında Fransa'nın Reims şehrinde Saint Jean-Baptiste de la Salle tarafından temelleri atılmış olan Fransız Rahipleri Cemiyeti'ne ("Frères des Ecoles Chrétiennes") bağlı bir kurumdur. Saint Jean-Baptiste de la Salle tarafından kurulan Frerler Cemiyeti Türkiye'ye ilk olarak 1841'de gelmiş ve İzmir ve İstanbul'da birer okul açmıştır. Halen 7.225 mensubu bulunan cemiyetin 84 ülkede 1800 okulu, 60.000 eğitimsi ve 785.127 öğrencisi bulunmaktadır. Saint Joseph Lisesi 1915 - 1919 yılları arasında 1. Dünya Savaşı sebebiyle kapatılır, İstanbul Yüksek Eğitim Enstitüsü olarak kullanılır, bu yüzden 1915–1919 yılları arasında hiç mezun veremez. Kuruluşundan bugüne kadar okulda öğrenim gören öğrencilerin sayısını kesin olarak tespit etmek olanaksızdır, çünkü 1. Dünya Savaşı esnasında okul boşaltıldığından 1920'den önceki evrak kaybolmuştur. Ancak 1922'den bu yana kayıt tutulabilmiştir. Okulun, 1921 yılında 50., 1971'de 100., 1996'da 125. kuruluş yıldönümü kutlanmış. Okulun öğrenci sayısı zaman içinde 30–40'tan başlayarak 1000'e kadar çıkmış. Yabancı ilkokulların kapatılması ve bu okulların geleceği hakkındaki tereddütler ile birçok öğrenci Türk liselerine geçmeye başlamış ve öğrenci sayısı 750'ye düşmüş ve bu civarda devam etmektedir (**İstanbul Özel Saint-Joseph Fransız Lisesi, http://www.sj.k12.tr/html/tarihce/tarihce_tr.html**).

Özel Alman Lisesi: 1868 yılında 'İsviçre ve Alman Okulu' olarak İstanbul'da kurulmuştur. Öğrenciler bir yıl Hazırlık sınıfından sonra dört yıl lise eğitimi almaktadırlar (**İstanbul Özel Alman Lisesi, [http://www.ds-istanbul.de/tuerkisch/main tr.htm](http://www.ds-istanbul.de/tuerkisch/main_tr.htm)**).

Okulun 2007–2008 Eğitim ve öğretim yılındaki öğrenci mevcudu 731'dir. Okulda Almanca haricinde zorunlu olarak ikinci yabancı dil İngilizce okutulmaktadır. Tüm fen dersleri ve yabancı dil dersleri Almanca olarak okutulmakta, diğer dersler olan tarih, coğrafya, Türk Dili ve Edebiyatı, Din, T.C. İnkılap Tarihi dersleri Türkçe olarak okutulmaktadır. Özel Alman Lisesi'nin ilk açıldığı tarihteki öğrenci mevcudu ile ilgili bilgi verilememektedir (**Bu bilgi, İstanbul Özel Alman Lisesi Sekreterliği'nden, sekreterlik@ds-istanbul.de, alınmıştır**).

TED Ankara Koleji: Türkiye'nin ilk Özel Türk Okulu olan TED Ankara Koleji, Türk Maarif Cemiyeti (Türk Eğitim Derneği) açılışından hemen sonra 1930–1931 öğretim yılında öğretime açtığı anaokulu ile öğretim çalışmalarına başlamıştır. 1931–1932 öğretim yılında ise, Milli Eğitim Bakanlığının 11.11.1931 tarih ve 4616–89 sayılı onayı ile "Ankara İlkokulu" olarak İlkokul 1. sınıfını açmıştır. 1931–1932 öğretim yılında anaokulunda 54, ilkokul 1. sınıfta ise 35 öğrenci bulunmaktaydı. İngilizce öğretimini plânlamak üzere Miss Parker görevlendirilmiştir. 1935 yılında anaokulu kapatılarak ilkokul ve ortaokula daha geniş yer olanağı sağlanmış, daha sonra da lise bölümü açılmıştır. 1949 yılı okulun gelişim süreci içinde ayrı bir önem taşımaktadır. O yıl Fen Bilgisi derslerinin İngilizce okutulması kabul edilmiş ve 1951–1952 öğretim yılında hazırlık sınıfları açılarak İngilizce öğretimine başlanmıştır. 2003–2004 öğretim yılında Anaokulu tekrar açılmıştır. TED Ankara Koleji'nin 6000 civarında öğrencisi bulunmaktadır (**Ted Ankara Koleji, <http://www.tedankara.k12.tr/okulumuz/ana1.asp?ID=kurulus>**).

2.2.1.2. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Veren Üniversiteler ve Yabancı Dil Bölümleri

2007 tarihi itibariyle ülkemizde 64’ü devlet üniversitesi, 30’u vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 94 üniversitemiz mevcuttur. Bunlar içerisinde Atılım, Bahçeşehir, Beykent, Bilkent, Boğaziçi, Çağ, Çankaya, Doğuş, Işık, İzmir Ekonomi, Koç, Maltepe, Sabancı, ODTÜ, Yeditepe gibi üniversitelerde eğitim İngilizce yapılmaktadır. Galatasaray Üniversitesi’nde ise öğretim Fransızca’dır. Ülkemizdeki üniversite sayısı gün geçtikçe artmakta, buna paralel olarak üniversitelerimizde yeni yabancı dil bölümleri açılmakta ve şartları uygun olan üniversitelerde eğitim İngilizce yapılmaktadır.

Türkiye’de dil puanıyla öğrenci kabul eden üniversitelerin Fransızca, İngilizce ve Almanca Öğretmenliği Bölümleri ile bu dillerden eğitimi verilen mütercim-tercümanlık, dil ve edebiyat gibi bölümlere sahip üniversiteler de aşağıda gösterilmiştir. Bu üniversitelerin bazılarında işletme, fizik, kimya, biyoloji, matematik, bilgisayar mühendisliği, elektrik-elektronik mühendisliği, inşaat mühendisliği, makine mühendisliği, uluslar arası ilişkiler, tıp, kamu yönetimi gibi bölümlerde öğretim İngilizce, Almanca veya Fransızca ile yapılabilmektedir.

Tablo 7: Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Veren Üniversiteler ve Yabancı Dil Bölümleri (Bu bilgi T.C Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi 2007–2008 ÖSYM kılavuzundan derlenmiştir www.osym.gov.tr).

<u>A</u>	<u>A</u>	<u>A</u>
<p>Abant İzzet Baysal Üniversitesi - Bolu <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği</p>	<p>Anadolu Üniversitesi - Eskişehir <u>Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği <u>Açıköğretim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği (Adana) İngilizce Öğretmenliği (Ankara) İngilizce Öğretmenliği (Balıkesir) İngilizce Öğretmenliği (Edirne) İngilizce Öğretmenliği (Erzurum) İngilizce Öğretmenliği (Eskişehir) İngilizce Öğretmenliği (İzmir) İngilizce Öğretmenliği (Konya)</p>	<p>Ankara Üniversitesi Ankara <u>Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Fransız Dili ve Edebiyatı İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Atatürk Üniversitesi – Erzurum <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı Fransız Dili ve Edebiyatı İngiliz Dili ve Edebiyatı <u>Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği</p>
<p>Adnan Menderes Üniversitesi - Aydın <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Fransız Dili ve Edebiyatı</p>		
<p>Akdeniz Üniversitesi - Antalya <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği</p>		
<p>Atılım Üniversitesi - Ankara (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)</p>		

<p style="text-align: center;"><u>B</u></p> <p>Bahçeşehir Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Amerikan Kültürü ve Edebiyatı</p> <p>Balıkesir Üniversitesi – Balıkesir <u>Necatibey Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği</p> <p>Başkent Üniversitesi – Ankara (Vakıf Ü.) <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Amerikan Kültürü ve Edebiyatı</p> <p>Beykent Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı <u>Yabancı Diller Yüksekokulu</u> Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)</p>	<p style="text-align: center;"><u>B</u></p> <p>Bilkent Üniversitesi – Ankara (Vakıf Ü.) <u>İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi</u> Amerikan Kültürü ve Edebiyatı İngiliz Dili ve Edebiyatı <u>Uygulamalı Yabancı Diller Yüksekokulu</u> Mütercim-Tercümanlık (İngilizce-Fransızca-Türkçe)</p> <p>Boğaziçi Üniversitesi – İstanbul <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Çeviribilim İngiliz Dili ve Edebiyatı</p>	<p style="text-align: center;"><u>C</u></p> <p>Celal Bayar Üniversitesi – Manisa <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Cumhuriyet Üniversitesi – Sivas <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı Fransız Dili ve Edebiyatı İngiliz Dili ve Edebiyatı</p>
--	---	--

<u>Ç</u>	<u>D</u>	<u>E</u>
<p>Çağ Üniversitesi – Mersin (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı İngilizce Öğretmenliği</p> <p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi – Çanakkale <u>Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği <u>Fen ve Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Çankaya Üniversitesi – Ankara (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)</p> <p>Çukurova Üniversitesi – Adana <u>Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği</p>	<p>Dicle Üniversitesi – Diyarbakır <u>Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği</p> <p>Doğuş Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Dokuz Eylül Üniversitesi – İzmir <u>Buca Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Mütercim-Tercümanlık (Türkçe-Almanca-İngilizce)</p> <p>Dumlupınar Üniversitesi – Kütahya <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p>	<p>Ege Üniversitesi – İzmir <u>Edebiyat Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı Amerikan Kültürü ve Edebiyatı İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Erciyes Üniversitesi – Kayseri <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Eskişehir Osmangazi Üniversitesi – Eskişehir <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Karşılaştırmalı Edebiyat</p>

<u>F</u>	<u>G</u>	<u>H</u>
<p>Fatih Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Amerikan Kültürü ve Edebiyatı İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Fırat Üniversitesi – Elazığ <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı</p>	<p>Galatasaray Üniversitesi – İstanbul <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Fransız Dili ve Edebiyatı</p> <p>Gazi Üniversitesi – Ankara <u>Gazi Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği</p> <p>Gaziantep Üniversitesi – Gaziantep <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p>	<p>Hacettepe Üniversitesi – Ankara <u>Edebiyat Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Fransız Dili ve Edebiyatı İngiliz Dil Bilimi İngiliz Dili ve Edebiyatı Mütercim-Tercümanlık (Almanca) Mütercim-Tercümanlık (Fransızca) Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) <u>Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği</p> <p>Haliç Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)</p>

<p style="text-align: center;"><u>İ</u></p> <p>İnönü Üniversitesi – Malatya <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği</p> <p>İstanbul Üniversitesi – İstanbul <u>Edebiyat Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Fransız Dili ve Edebiyatı İngiliz Dili ve Edebiyatı Mütercim-Tercümanlık (Almanca) Mütercim-Tercümanlık (Fransızca) Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) <u>Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği</p>	<p style="text-align: center;"><u>İ</u></p> <p>İstanbul Bilgi Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Karşılaştırmalı Edebiyat</p> <p>İstanbul Kültür Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>İzmir Ekonomi Üniversitesi – İzmir (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)</p>	<p style="text-align: center;"><u>K</u></p> <p>Kadir Has Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Amerikan Kültürü ve Edebiyatı</p> <p>Kafkas Üniversitesi – Kars <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Fransız Dili ve Edebiyatı İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Karadeniz Teknik Üniversitesi – Trabzon <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Kırıkkale Üniversitesi – Kırıkkale <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Mütercim-Tercümanlık (Fransızca)</p> <p>Kocaeli Üniversitesi – Kocaeli <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p>
---	---	--

<p style="text-align: center;"><u>K</u></p> <p>Koç Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Karşılaştırmalı Edebiyat</p>	<p style="text-align: center;"><u>M</u></p> <p>Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi – Burdur <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği</p>	<p style="text-align: center;"><u>O</u></p> <p>Okan Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Mütercim-Tercümanlık (Almanca) Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)</p>
<p style="text-align: center;"><u>M</u></p> <p>Maltepe Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği</p>	<p>Mersin Üniversitesi - Mersin <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dil Bilimi Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Mütercim-Tercümanlık (Fransızca)</p>	<p>Ondokuz Mayıs Üniversitesi – Samsun <u>Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği</p>
<p>Marmara Üniversitesi – İstanbul <u>Atatürk Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı <u>Yabancı Diller Yüksekokulu</u> Mütercim-Tercümanlık (Almanca) Mütercim-Tercümanlık (Fransızca) Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)</p>	<p>Muğla Üniversitesi – Muğla <u>Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği</p> <p>Mustafa Kemal Üniversitesi – Hatay <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği</p>	<p>Orta Doğu Teknik Üniversitesi – Ankara <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği <u>Kuzey Kıbrıs Kampusu</u> İngilizce Öğretmenliği</p>

<u>P</u>	<u>S</u>	<u>T</u>
<p>Pamukkale Üniversitesi – Denizli <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p>	<p>Sakarya Üniversitesi – Sakarya <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı Mütercim-Tercümanlık (Almanca)</p> <p>Selçuk Üniversitesi – Konya <u>Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Alman Dili ve Edebiyatı Fransız Dili ve Edebiyatı İngiliz Dili ve Edebiyatı</p> <p>Süleyman Demirel Üniversitesi – Isparta <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı</p>	<p>Trakya Üniversitesi – Edirne <u>Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği <u>Yabancı Diller</u> <u>Yüksekokulu</u> Mütercim-Tercümanlık (Almanca) Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)</p>

<u>U</u>	<u>Y</u>	<u>Y</u>
Ufuk Üniversitesi – Ankara (Vakıf Ü.) <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği	Yaşar Üniversitesi – İzmir (Vakıf Ü.) <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı	Yüzüncü Yıl Üniversitesi – Van <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı
Uludağ Üniversitesi – Bursa <u>Eğitim Fakültesi</u> Almanca Öğretmenliği Fransızca Öğretmenliği İngilizce Öğretmenliği	Yeditepe Üniversitesi – İstanbul (Vakıf Ü.) <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> İngiliz Dili ve Edebiyatı <u>Yabancı Diller</u> <u>Yüksekokulu</u> Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Yıldız Teknik Üniversitesi – İstanbul <u>Eğitim Fakültesi</u> İngilizce Öğretmenliği <u>Fen-Edebiyat Fakültesi</u> Mütercim-Tercümanlık (Fransızca)	

Yukarıda bahsi geçen bölümlere öğrenciler ÖSYM tarafından yapılan merkezi sınav ile üniversitelerce belirtilen kontenjana göre yerleşmektedirler. “Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi 1974 yılında üniversiteye giriş sınavlarının merkezi yapılması ihtiyacı üzerine kurulan ve 1982 yılında çıkan Yükseköğretim Kanunu ile çeşitli

aşamalarda ve çok geniş kitlelere sınav yaparak faaliyetlerini sürdüren bir kurumdur.”
(T.C. Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2006 ÖSYM Faaliyet Raporu). Bugün itibariyle verilen mezun sayısının fazla olması ve öğrencilerin iş bulma imkanı eskiden olduğu gibi iyi olmadığı için öğrenciler KPSS Sınavına girmekte, Milli Eğitim Bakanlığı’nın açtığı kadrolara KPSS puanı yüksek olandan başlanarak işe yerleştirmeler yapılmaktadır.

“Cumhuriyet Döneminde, 1960’lı yıllara gelinceye kadar lise mezunları az olduğundan pek çok fakülte, kendisine başvuran bu mezunları sınavsız kabul etmiştir.”
(T.C. Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2006 ÖSYM Faaliyet Raporu). 1960’lı yıllardan sonra ülkenin dört bir yanında açılan liselerle mezun sayısı artmış, bunun sonucunda üniversitelerin ilgili bölümlerine öğrenci alımında sınavlar uygulanmış ve daha sonra bu sınavlar merkezi olarak yapılmaya başlanmıştır.

Günümüzde üniversitelerin eğitim fakültelerinin ders müfredatında birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Yükseköğretim Yürütme Kurulu’nun 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma süreci başlatılmış ve bu çerçevede 1998–1999 eğitim-öğretim yılından itibaren yeniden düzenlenen öğretmen yetiştirme programları uygulamaya konmuştur. YÖK’ün Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlar Hakkında Açıklama’sında 1998’den beri devam eden uygulamaların gözden geçirildiği, programlarda gerekli güncellemelerin yapıldığı, 5–11 Mart 2006 tarihleri arasında 7 gün süreli “Eğitim Fakülteleri Program Geliştirme Çalıştayı” düzenlenerek yeni öğretmen yetiştirme program taslakları hazırlandığı ifade edilmektedir. Üniversitelerin eğitim fakültelerinin yabancı diller bölümü için de geçerli olan bu yeni program %50–60 alan bilgisi ve becerileri, %25–30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %15–20 genel kültür derslerini içermektedir
(Yükseköğretim Kurulu, www.yok.gov.tr).

Bununla ilgili olarak F. Özlem Saka, İngilizce bölümü için yeni programla eski programı karşılaştırmıştır. “Eski program ve yeni programdaki ders oranları karşılaştırıldığında bazı alanlara daha fazla ağırlık verildiği, bu alanlardaki ders oranlarının artırıldığı görülmüştür. Özellikle dil öğretimi alanındaki derslerin çeşitliliği nitelikli öğretmen yetiştirme açısından ümit vericidir. Ders içerikleri daha yoğun hale getirilmiş öğretmen adaylarının genel kültür ve mesleki bilgi alanlarında da farklı disiplinlerden oluşan derslerle ilerideki meslek yaşantılarına hazır hale getirilmeleri planlanmıştır.” (SAKA, 2007). Yeni programla ortak amaca yönelik bir eğitim programı takip edilmesi, böylelikle öğretmen adaylarını iyi ve donanımlı bir şekilde yetiştirerek gelecek nesillerin iyi bir eğitimle yetiştirilmeleri amaçlanmıştır.

YÖK Genel Kurulu’nun 22.12.2006 tarihli toplantısında KPDS ve ÜDS sınavlarından alınan puanların, uluslar arası düzeyde yapılan İngilizce sınavlarına eşdeğerliği aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

Tablo 8: KPDS, ÜDS, TOEFL, IELTS Eşdeğerlilik Tablosu (Yükseköğretim Kurulu, www.yok.gov.tr)

KPDS	ÜDS	TOEFL			IELTS
		İnternet Tabanlı	Bilgisayar Tabanlı	Yazılı	
50	50	53	153	477	5,5
80	80	100	250	600	6,5

TOEFL ve IELTS sınavları uluslar arası alanda geçerliliği olan, bu sınavlara giren kişilerin dinlediğini anlama, konuşabilme, yazabilme, okuduğunu anlama gibi dilde temel olan dört beceriyi ölçen bir sınav sistemine sahiptir. KPDS ve ÜDS sınavları çoktan seçmeli sınavlar olup bunlar genel olarak kişinin yabancı dildeki okuduğunu anlama bilgisini ve dilbilgisini ölçmeye yönelik sınavlardır. Yukarıdaki tabloda, dildeki tek bir beceriyi ölçen KPDS ve ÜDS sınavında alınan puanların dört beceriyi ölçen TOEFL ve IELTS sınavlarında alınan puanlara eşdeğerliği gösterilmiştir. KPDS’den 80 alan bir kişinin TOEFL sınavının en son biçimi olan internet tabanlı sınavından, dildeki

dört beceriye sahip değilse ve bunları iyi kullanamıyorsa, 100 alması kolay değildir. Bu iki sınav içerik itibariyle farklı olduğu için eşdeğerliklerinin yapılması doğru düşünülmemektedir. Bugün itibariyle özellikle üniversitelerimizde yabancı dilden yüksek puan aldığı halde o dili konuşamayan, o dilden rahatlıkla yazı yazamayan pek çok kişi vardır. Yurtdışında düzenlenen kongreler, sempozyumlar gibi bilimsel faaliyetlere katılan birçok akademik personel, kendini ifade etmede güçlük çekmektedir. Dil bilmek demek, o dilde kişinin gündelik konuşmaları, radyo veya televizyon programlarını anlayabilmesi, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmesi ve bunları yazıya dökebilmesi, okuduğunu anlayabilmesi ve yorumlayabilmesi olduğu için YÖK'ün yakın gelecekte KPDS ve ÜDS gibi sınavlar yerine dilde temel olan dört beceriyi ölçmeye yönelik sınav veya sınavlar yapması daha sağlıklı olabilir.

2.2.2. Batı Dilleri Eğitiminde Güncel Yöntemler

Yabancı dil öğretiminde metot, dil öğretiminde izlenmesi gereken yolu ifade eder. Yabancı dil öğretiminde temel amaç öğrenciye dildeki dört beceriyi kazandırmaktır. Bunlar sırasıyla; dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Bu sıralama yeni doğan bir çocuğun anadilini öğrendiğinde geçirdiği evrelerdir. Dil uzmanlarının birçoğu bunu, dil öğrenen her bireyin takip etmesi durumunda yabancı dili rahatlıkla öğrenebileceği bir sıralama olarak görmektedir. Bir yabancı dili gerçek anlamda bilmek; kişinin dinlediği bir radyo, televizyon programını, seyrettiği bir filmi, dinlediği bir konuşmayı, sohbet ettiği birini rahatlıkla anlayabilmesi, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmesi, okuduğunu anlayabilmesi, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla yazabilmesi demektir.

Ülkemizde yabancı dil öğretiminde öğrenciye dört becerinin kazandırılmasında halen genel olarak birtakım sıkıntılar yaşanmaktadır. Öğretim metodunun çok doğru uygulanmamasından kaynaklanan bu durumdan dolayı öğrenciler hedeflenen amaçlar doğrultusunda söz konusu yabancı dili iyi bir şekilde öğrenememektedir.

Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Yabancı dil öğretilirken, eğitim kurumlarında yabancı eserlerden çeviriler yapıldığı için o zamanlar Avrupa’da da yaygın olarak kullanılan ‘dilbilgisi-çeviri’ yönteminin kullanıldığı anlaşılmaktadır.

“Dilbilgisi-çeviri yöntemi yeni değildir. Bir zamanlar bu yönetime, ilk defa olarak klasik diller olan Latince ve Yunanca’nın öğretilmesinde kullanıldığı için ‘Klasik Metot’ deniyordu. XX. yüzyılın başında bu metot, öğrencilere yabancı dil literatürünü okuyup anlamada kolaylık sağlamak için kullanılıyordu. Hedef dilin gramerinin çalışılması yoluyla öğrencilerin kendi anadillerinin grameriyle daha çok aşına olacakları ve bu aşinalığın kendi anadillerini daha iyi konuşmada ve yazmada rahatlık sağlayacağı umuluyordu.” (Freeman, 2003). Bu metot, yabancı dildeki eseri okuyarak yabancı dil öğretimini esas aldığı, dildeki dinleme ve konuşma gibi temel becerilere yer vermediği için çok faydalı görülmeyen bir metottur. Ülkemizde son yıllara kadar yaygın şekilde kullanılmış, dil öğretiminde yabancı ülkelerin çok önceden bıraktığı bir metottur.

Hamit Sünel, XX. yüzyılın ikinci yarısında dilbilgisi çeviri metoduna karşı tepki olarak ‘direct metot’un ortaya çıktığını ifade etmektedir (Sünel, 1989). Bu metot, dilbilgisi-çeviri metodunun aksine isminden de anlaşıldığı gibi öğrencinin ana dilini kullanmadan yabancı dilde iletişimini amaçlamaktadır. Öğrencinin yabancı dilde düşünüp kendisini ifade etmesi hedeflenmektedir.

Ülkemizde yabancı dil öğretiminde okul seviyesine göre değişik dönemlerde farklı teknikler ve metotlar uygulanmaya konmuştur. Uygulanan metotlar açısından birçok kez Avrupa’nın gerisinde kaldığımız söylenebilir. “Öğretim Metodu 70’li yıllarda, ortaokullarda işitsel-konuşsal yönetime dayalı, liselerde ise iletişimsel yaklaşıma dayalı öğretim programları okutulmuştur. 90’lı yıllardan sonra da kademeli olarak programlar arası geçiş yapma durumu devam etmiştir. Bu durum, 1975 yılında devreye giren iletişimsel yaklaşıma dayalı lise programında okullarda okutulmakta olan işitsel-konuşsal yöntemin; 1997 yılında uygulamaya giren kültürlerarası yaklaşıma dayanan lise programında, halen uygulamada olan iletişimsel yaklaşımın verimli olmadığı şeklinde dile getirilmiştir.” (Genç, 2003).

Günümüzde iletişimsel yaklaşım metodu yaygın şekilde kullanılmaktadır. Bu metodun amacı dil öğrenen bireylerin ihtiyaç duydukları zaman etkili biçimde iletişim kurmalarını sağlamaktır. Ülkemizde özellikle Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana yabancı dil öğretiminde zamana ve ihtiyaca göre farklı yöntemler kullanılmıştır. Avrupa'da geliştirilen yöntemlerden geri kalmamız, amaçladığımız metotlara göre hazırladığımız materyallerin yıllarca kullanılıp içindeki bilgilerin güncelleştirilmemesi, bu metotların tüm yabancı dil öğretmenleri tarafından doğru şekilde uygulanmaması gibi sebepler yabancı dil öğretimini olumsuz etkilemektedir.

2.3. Türkiye'de Batı Dilleri Eğitiminin Etkileri

Diller arasında kelime alışverişi tüm diller için geçerli olan bir durumdur. Ama bir dilde var olan kelime yerine yabancı kökenli bir kelimeyi kullanmak o dile zarar vermektedir. Örneğin Türkçe'de 'kablosuz' kelimesi yerine 'wireless' kelimesini kullanmak yadırganacak bir durumdur. Geçmişten günümüze diğer dillerde olduğu gibi Türkçe'ye de diğer dillerden çok sayıda kelime girişi olmuştur. "18. yüzyılda ise Avrupa ile siyasal ilişkilerin yoğunlaşması Avrupa dillerinden dilimize kelime girmesine yol açar. Sait Paşa, *Gazeteci Lisanı* adlı eserinde Batı'dan alınan ilk kelimenin, 1789 savaşıdan (Osmanlı-Avusturya) sonraki barış görüşmelerinde kayda geçirilen "*statuquo*" kelimesinin olduğunu kaydeder." (Erbay, 2002).

Türk Dil Kurumu, Türkçe dilinin tarihsel gelişimini araştıran, Türkçe'nin yabancı diller karşısında ayakta kalması ve zenginleşmesi için çalışmalar yürüten bir kurumdur. Söz konusu kurum, 1930'lu yıllardan bu yana çalışmalarını sürdürmekte ve Türkçe kökenli kelimeler ile yabancı kökenli kelimeleri gösteren sözlükler çıkarmıştır. Fatih Erbay'ın yaptığı araştırmaya göre; Türk Dil Kurumu'nun 'Türkçe Sözlük'ün 1998 yılında yayımlanan baskısında yer alan batı kökenli yabancı kelimelerin sayısı aşağıda verilmiştir:

Fransızca	4551
İngilizce	418
Almanca	79

Aşağıda Türkçe'ye geçen Fransızca, İngilizce ve Almanca kökenli kelimeler verilmekle beraber bu kelimeler etimolojik olarak belirtilen dillere ait olmayabilmektedir. Örneğin; 'pijama' kelimesi Çince bir kelime olmakla birlikte batı dilleri içerisinde yerini almış ve bu kelime Türkçe'ye Fransızca'dan girmiştir. 'Kırvat' kelimesi de Hırvat manasında Fransızca'ya geçmiş olup daha sonra Fransızca'dan Türkçe'ye girmiştir. 'Aktüel' kelimesi gibi bazı kelimeler de hem Fransızca, hem İngilizce hem de Almanca dillerinde bütünüyle aynı anlamda olmasa da kullanılmaktadır. Bütün bunlar diller arasındaki alışverişi göstermekte ve dillerin gelişiminin doğal bir sonucu olarak görülmektedir.

Tabloda verilen kelimelerin Türkçe türetme ekleriyle yapılmış hallerine yer verilmemeye çalışılmıştır. Örneğin; Fransızca'da olduğu gibi kullanılan 'diplomasi' ve 'diplomat' kelimeleri verilmiş ama 'diplomatça' veya 'diplomatlık' kelimeleri verilmemiştir.

2.3.1. Tablo 9: Fransızca'dan Türkçe'ye Giren Başlıca Kelimeler (Püsküllüoğlu, 2004, MEB Ankara, 1995–1996, Türk Dil Kurumu, Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, www.tdk.gov.tr)

Abajur	Alerjik	Animatör	Arkeolog
Abaküs	Alfabe	Anjiyo	Arkeoloji
Ablatif	Alfabetik	Ankesör	Arkeolojik
Abone	Algoritma	Anket	Armatör
Abonman	Alize	Anonim	Armoni
Abrakadabra	Alkalik	Anons	Arozöz
Absürd	Alkol	Anormal	Arsenik
Adaptasyon	Alkolik	Ansiklopedi	Arş ('Yürü' anlamında)
Adapte	Alkolizm	Anten	Arşiv
Adaptör	Alkometre	Antet	Arter
Adisyon	Almanak	Antialerjik	Artezyen
Adrenalin	Alternatif	Antibakteriyel	Artist
Adres	Altrüizm	Antibiyotik	Artistik
Aerodinamik	Alyans	Antidemokratik	Artrit
Aerofobi	Amalgam	Antidepresan	Asansör
Aerosol	Amatör	Antijen	Asetat
Aferizm	Ambalaj	Antihijyenik	Aseton
Afiş	Ambiyans	Antik	Asfalt
Afrodizyak	Amblem	Antikor	Asimetri
Agoni	Ambülans	Antilop	Asimetrik
Agrikültür	Ametal	Antipati	Asimilasyon
Ajan	Amfibi	Antipatik	Asistan
Ajans	Aminoasit	Antiseptik	Asit
Ajitasyon	Amiral	Antitartar	Asosyal
Akademik	Amitoz	Antitoksin	Aspiratör
Akademisyen	Amonyak	Antoloji	Assolist
Akomodasyon	Amonyum	Antre	Astigmat
Akordeon	Amoral	Antrenman	Astrofizik
Akort	Amorti	Antrenör	

Akreditif	Amortisör	Antropoloji	Arkaik
Akseptans	Ampirik	Antrparantez	Astrolog
Aksesuar	Ampul	Anyon	Astroloji
Aksiyom	Ampütasyon	Aort	Astronom
Aksiyon	Anaerobik	Apandis	Astronomi
Akt	Anagram	Apandisit	Astronomik
Aktif	Anakronizm	Apartman	Astronot
Aktivite	Analist	Apartotel	Ataş
Aktivizm	Analiz	Aperitif	Ataşe
Aktör	Analoji	Aplikasyon	Ateist
Aktüalite	Anarşist	Apolitik	Atlantik
Aktüalizm	Anarşizm	Apostrof	Atletik
Aktüel	Andropoz	Ar (Alan ölçü birimi)	Atletizm
Akuzatif	Anekdöt	Arabesk	Atmosfer
Akü	Anemi	Aranjman	Atom
Alakart	Anemik	Aranjör	Atölye
Alarm	Angaje	Arena	Atraksiyon
Albatros	Angajman	Argo	Avangart
Albino	Anglikan	Argüman	Avans
Albüm	Anglosakson	Aritmetik	Avantaj
Alegori	Animasyon	Biftek	Avukat
Bagaj	Barbarizm	Bigami	Branş
Bakalorya	Barfiks	Bijuteri	Briyantın
Balans	Bariyer	Bikini	Broş
Bale	Barkod	Bisiklet	Broşür
Balerin	Baro	Bisküvi	Brüt
Balistik	Barometre	Biyonik	Buji
Balkon	Baron	Biyopsi	Buket
Balon	Basen	Biyosfer	Bukle
Banal	Baskül	Blok	Bulvar
Bandaj	Baterist	Blokaj	Burjuva
Bandrol	Bebe		Burs

Bank	Bej	Bloknot	Butik
Banker	Benzin	Bombardıman	Büfe
Banket	Bere	Bonfile	Bülten
Banlıyö	Beton	Bonservis	Büro
Bant	Biberon	Bordro	Bürokrasi
Baraj	Biblo	Bornoz	
Barbar	Bidon	Botanik	
Ceket			
Daktilo	Demokrat	Dinamik	Diyetisyen
Dam (kadın)	Demoralizasyon	Dinamit	Dizanteri
Dans	Deodorant	Dinozor	Dogma
Dantel	Depar	Diplomasi	Dogmatik
Debi	Departman	Diplomat	Doktor
Debriyaj	Deplasman	Dipnot	Doktora
Dedektör	Depo	Direksiyon	Doktrin
Defans	Depresyon	Direkt	Doküman
Defo	Desen	Direktif	Dokümantasyon
Deformasyon	Despot	Direktör	Dosya
Dejenere	Deşarj	Disiplin	Doz
Deklanşör	Deşifre	Disk	Draje
Deklarasyon	Detay	Diskalifiye	Dramatik
Dekolte	Devalüasyon	Disko	Duayen
Dekont	Dezavantaj	Distribütör	Dublaj
Dekor	Dezenfeksiyon	Diyabet	Duble
Dekorasyon	Dezenfekte	Diyabetik	Dubleks
Delegasyon	Diferansiyel	Diyafraim	Dublör
Delege	Difteri	Diyaliz	Duş
Demagoji	Dijital	Diyalog	Düşes
Demode	Diksiyon	Diyare	
Demokrasi	Diktatör	Diyet	

Efektif	Ekvator	Enflasyon	Esans
Efor	Elektrik	Enformasyon	Eskrim
Egoist	Elektromanyetik	Enfraruj	Esprî
Ekarte	Elektron	Engizisyon	Estetik
Ekinoks	Elektronik	Enjeksiyon	Eşantiyon
Ekip	Elektroskop	Enstitü	Eşarp
Ekipman	Elektrot	Enstrüman	Eşofman
Eko	Eleman	Entegrasyon	Eter
Ekol	Elimine	Entel	Etik
Ekoloji	Elips	Entelektüel	Etiket
Ekonomi	Embriyoloji	Enteresan	Etimoloji
Ekonomik	Emisyon	Enternasyonal	Etnik
Ekonomist	Emperyalist	Envanter	Etnografya
Ekran	Endirekt	Enzim	Etüt
Eksantrik	Endoskop	Epik	Etüv
Ekselans	Endüstri	Ergonomi	
Eksper	Enerji	Eroin	
Ekspertiz	Enfeksiyon	Erozyon	
Fabrikasyon	Feminist	Fiş	Fosfat
Fabrikatör	Feminizm	Fizik	Fosfor
Faks	Fenomen	Fizyoloji	Fosil
Faktör	Fermantasyon	Fizyolojik	Fotoğraf
Fakülte	Fermuar	Fizyonomi	Fotojen
Falez	Figür	Fizyoterapist	Fotomodel
Fanatik	Figüran	Floresan	Fotomontaj
Fanatizm	Fiks	Floş (parlak iplik)	Fön
Fantastik	Fiksiyon	Flu	Fötr
Far	File	Flüorür	Föy
Farmakoloji	Filigran	Flüt	Fragman
Fasikül	Filolog	Fobi	Fraksiyon
Fason	Filoloji	Fon	Fren
Favori	Filozof	Fonetik	Fuar

Fay	Filtre	Fonksiyon	Fular
Fayans	Final	Fonoloji	Füme
Faz	Finalist	Formalite	Füze
Federal	Finansman	Formasyon	Füzyon
Federasyon	Finansör	Formül	
Gaf	Garson	Gitar	Granit
Galaksi	Gastrit	Giyotin	Granül
Galeri	Gastroenteroloji	Gladyatör	Gravür
Galata	Gayzer	Glikoz	Grev
Ganyan	Gazoz	Gliserin	Gri
Garaj	General	Global	Grip
Garanti	Genetik	Gofret	Grup
Garantör	Genotip	Grafik	Gurme
Gardırop	Geometri	Gram	
Garnitür	Gidon	Gramer	
Garnizon	Gişe	Gramofon	
Hal (pazaryeri)	Hemodiyaliz	Hidroloji	Hiyerarşi
Halüsinasyon	Hemoglobin	Hijyen	Homojen
Halter	Hepatit	Hijyenik	Homoseksüel
Hangar	Heterojen	Hiperenflasyon	Hoparlör
Hara	Heteroseksüel	Hipermetrop	Hormon
Harp (çalgi)	Hidrobiyoloji	Hipertansiyon	Hotel
Hektar	Hidroelektrik	Hipotenüs	Hümanist
Helikopter	Hidrofobi	Hipotez	Hümanizm
Helyum	Hidrojen	Histeri	
Hematoloji	Hidroliz	Histoloji	
İdeal	İmitasyon	İridyum	İyon
İdealist	İnformatik	İroni	İyot
İdealizm	İnisiyatif	İronik	İzobar

İdeoloji	İnorganik	İrrasyonel	İzolasyon
İdol	İntegral	İskambil	İzole
İllegal	İntegrasyon	İskelet	İzoterm
İllustrasyon	İntern	İspiyon	İzotop
İllüzyon	İnterpol	İstasyon	
İllüzyonist	İpnotize	İstatistik	
İmaj	İpotek	İsteri	
Jaluzi	Jel	Jeodinamik	Jest
Jambon	Jelatin	Jeofizik	Jeton
Jandarma	Jenerasyon	Jeolog	Jigolo
Janjan	Jeneratör	Jeoloji	Jikle
Jargon	Jenerik	Jeopolitik	Jimnastik
Jartiyer	Jenital	Jeotermal	Jinekolog
Kadran	Kartel	Kolera	Koridor
Kafe	Karton	Kolesterol	Korniş
Kafein	Kartonpiyer	Koli	Kornişon
Kakao	Kartpostal	Kolibasil	Koroner
Kakofoni	Kartuş	Kolon	Korsa
Kaktüs	Kartvizit	Koloni	Kortej
Kalifiye	Kaset	Kolye	Kosinüs
Kaligrafi	Kasis	Koma	Kostüm
Kalite	Kasiyer	Komando	Kozmetik
Kalori	Kask	Komedi	Kozmik
Kalorifer	Kasket	Komedyen	Kozmonot
Kalsiyum	Kast (sınıf)	Komi	Krampon
Kamp	Kaşe	Komik	Kravat
Kamuflaj	Kaşkol	Komiser	Kreasyon
Kamufle	Kaşmer	Komisyon	Kredi
Kamyon	Katafalk	Komite	Krem
Kamyonet	Katalitik	Kompartıman	Krematoryum

Kanal	Kataliz	Komple	Kreş
Kanalizasyon	Katalizör	Kompleks	Kriko
Kanepe	Katalog	Komplike	Kriminal
Kangren	Katarakt	Kompliman	Kriminoloji
Kano	Kategori	Komplo	Kripto
Kanser	Kategorik	Kompozisyon	Kripton
Kanserojen	Katolik	Kompresör	Kristal
Kantin	Katot	Komünikasyon	Kriter
Kaos	Katrilyon	Kondisyon	Kritik
Kaotik	Katyon	Kondüktör	Kriz
Kapasite	Kauçuk	Konfederasyon	Krizantem
Kapital	Kavalye	Konfeksiyon	Kroki
Kapitalist	Kazak	Konferans	Krom
Kapitalizm	Kermes	Konfor	Kromozom
Kapitülasyon	Kilo	Kongre	Kronik
Kapris	Kilogram	Konjonktür	Kruvazör
Kapsül	Kilometre	Konjonktürel	Kulis
Kaput	Kinetik	Konsantrasyon	Kulvar
Kapüşon	Kist	Konsantre	Kupon
Karakter	Klakson	Konsept	Kupür
Karakteristik	Klarnet	Konser	Kur
Karambol	Klas	Konserve	Kurs
Karbon	Klasifikasyon	Konsej	Kursiyer
Karbonat	Klasik	Konsol	Kurye
Karbondioksit	Klasisizm	Konsomatris	Kuşe
Karbonhidrat	Klasman	Konsorsiyum	Kuşet
Karbüratör	Klasör	Kontenjan	Kuvöz
Kardinal	Klavye	Kontör	Kuzen
Kardiyolog	Klima	Kontrat	Kübik
Kardiyoloji	Klinik	Kontratak	Külöt
Kare	Klişe	Kontrol	Kült
Karikatür	Klor	Konvansiyonel	Kültür

Kariyer	Klorofil	Konyak	Kültürel
Karizma	Koalisyon	Kooperatif	Kür
Karizmatik	Kok (kömür)	Koordinasyon	Kürdan
Karnaval	Kokain	Koordinat	Kürtaj
Karne	Kokart	Koordinatör	Küvet
Karo	Kolej	Kordon	
Karoser	Koleksiyon	Korelasyon	
Kart	Kolektif	Koreografi	
Labirent	Levanten	Limuzin	Loca
Laboratuvar	Levye	Link	Lojistik
Laik	Lezbiyen	Linyit	Lojman
Lam	Lezyon	Lipit	Lokal
Lanse	Liberal	Lirik	Lokomotif
Lastik	Libero	Lisans	Losyon
Legal	Lig	Lise	Lösemi
Lejyon	Likit	Liste	Lüks
Leksikoloji	Likör	Literatür	
Lenf	Limit	Lityum	
Magazin	Mekanik	Mikroorganizma	Modernizm
Magnezyum	Mekanize	Mikrop	Modül
Mağaza	Melankoli	Mikroskop	Molekül
Maket	Melankolik	Mililitre	Moleküler
Makyaj	Melodi	Milim	Monarşi
Mamut	Melodram	Milis	Monitör
Manda	Menenjit	Militarizm	Monogami
Manevra	Menopoz	Milyar	Monokrom
Manganez	Mentol	Milyarder	Monolog
Manikür	Menü	Milyon	Monopol
Manipülasyon	Meridyen	Mimik	Monoton
Manken	Merserize	Mineral	Montaj

Mansiyon	Mesaj	Mini	Moral
Manşet	Metafizik	Minibar	Moralman
Mantalite	Metaforik	Minibüs	Morfin
Manto	Metal	Minik	Morfoloji
Manyak	Metalik	Minimal	Morg
Manyetik	Metan	Minimum	Mors (hayvan)
Mareşal	Metelik	Minör	Motamot
Margarin	Meteor	Minyatür	Motel
Markaj	Meteoroloji	Minyon	Motif
Marş	Metil-	Misket	Motivasyon
Masaj	Metodoloji	Mistik	Motor
Maske	Metot	Misyon	Motorin
Maskot	Metraj	Misyoner	Motosiklet
Mat (donuk)	Metre	Mitoloji	Mozaik
Matematik	Metres	Mitralyöz	Mozole
Materyal	Metro	Miyokart	Mönü
Materyalizm	Metropol	Miyop	Muson
Matine	Metropolit	Mizansen	Mutasyon
Mayo	Mezosfer	Mobil	Müze
Mazoşist	Migren	Mobilet	Müzik
Meditasyon	Mika	Model	Müzikal
Medyum	Mikrobik	Modem	Müzisyen
Megafon	Mikrobiyoloji	Modern	
Megaloman	Mikrofon	Modernizasyon	
Naftalin	Neolitik	Nitrat	Noter
Naif	Neptün	Nitrojen	Nöroloji
Narkotik	Neskafe	Noel	Nötr
Narkoz	Net	Nomad	Nötron
Nasyonal	Nevralji	Norm	Numara
Natüralizm	Nevroz	Normal	Nüans
Natürel	Nihilist	Nostalji	Nükleer

Negatif	Nihilizm	Nostaljik	
Nektar	Nikotin	Not	
Obje	Opsiyon	Orkestra	Otokrasi
Objektif	Opsiyonel	Orkide	Otomasyon
Obüs	Optik	Orlon	Otomat
Oje	Optimal	Ornitoloji	Otomatik
Oksijen	Oral	Ortodonti	Otomobil
Oksit	Ordövr	Ortopedi	Otonom
Oktan	Org	Ortopedik	Otonomi
Oligarşi	Organik	Oryantal	Otopsi
Olimpik	Organizasyon	Otantik	Otorite
Olimpiyat	Organizatör	Otel	Otoriter
Ondüle	Organizma	Otobiyografi	Oval
Onkoloji	Orgazm	Otobüs	Ozalit
Ontoloji	Orijin	Otogar	Ozon
Operasyon	Orijinal	Otoklav	
Operatör	Orijinalite	Otokontrol	
Ödem	Ötenazi		
Paket	Patiseri	Podyum	Prensip
Pakt	Patojen	Polarizasyon	Preparat
Palas	Patoloji	Polaroid	Pres
Palet	Patron	Polemik	Prestij
Palmiye	Pavyon	Polen	Prezantabl
Palto	Pedagoji	Poliçe	Prim
Panik	Pediatrici	Polifonik	Primat
Pankart	Pedikür	Poligami	Priz
Pankreas	Pelerin	Poligon	Problem
Pano	Pelikan	Poliklinik	Prodüksiyon
Panoramik	Penaltı	Polimer	Prodüktivite

Pansiyon	Penguen	Polis	Prodüktör
Pansuman	Pense	Polisiye	Profesör
Panter	Penye	Politik	Profesyonel
Pantolon	Pepsin	Politika	Profil
Pantomim	Periskop	Poliyester	Program
Papyon	Periyot	Polyo	Proje
Parabol	Perma	Pomat	Projeksiyon
Paradoks	Peron	Popülarite	Projektör
Paraf	Personel	Popülasyon	Promosyon
Paragraf	Perspektif	Popüler	Prosedür
Paralel	Petrol	Popülist	Prospektüs
Paralize	Peyzaj	Popülizm	Prostat
Parametre	Pigment	Porno	Protein
Paranoyak	Pijama	Pornografik	Protestan
Parantez	Pike	Porselen	Protez
Paraşüt	Pil	Porsiyon	Protokol
Paratoner	Pilot	Portatif	Proton
Paravan	Pilotaj	Portföy	Prototip
Parazit	Pipet	Portmanto	Provizyon
Pardon	Piramit	Portre	Provokasyon
Pardösü	Pist	Postmodern	Provokatör
Parfüm	Piston	Poşet	Psikanaliz
Parfümeri	Pisuar	Pota	Psikiyatri
Parite	Piton (yılan)	Potansiyel	Psikiyatrist
Parke	Piyanist	Potasyum	Psikolog
Parkur	Piyas	Potin (ayakkabı)	Psikoloji
Parodi	Piyon	Potpuri	Psikolojik
Parsel	Plaj	Poz	Psikonevroz
Parti	Plak	Pozisyon	Psikopat
Partikül	Plaket	Pozitif	Psikopatik
Partizan	Plan	Pötübör	Psikoterapi
Pasaj	Planör	Pragmatik	Puan

Pasaport	Plase	Pratik	Puantaj
Pasif	Plasenta	Pratisyen	Pudra
Pastil	Plastik	Prefabrike	Puf
Pastoral	Platform	Prehistorik	Puma
Pastörize	Plato	Prematüre	Püre
Patent	Platonik	Prens	
Patinaj	Plazma	Prenses	
Radikal	Realite	Resepsiyon	Roman
Radyasyon	Realizm	Reseptör	Romantik
Radyatör	Reanimasyon	Resesif	Romantizm
Radyo	Reasürans	Resital	Romatizma
Radyoaktif	Redüksiyon	Rest	Rotasyon
Radyoloji	Reel	Restorasyon	Rozet
Radyum	Reenkarnasyon	Restore	Rölanti
Rafine	Referandum	Reverans	Rölyef
Rafineri	Referans	Revize	Römork
Raket	Refleks	Revizyon	Rönesans
Randevu	Reflektör	Revü	Röportaj
Randıman	Reform	Reyon	Rötar
Rant	Refüj	Rezerv	Rötuş
Rantiye	Regülatör	Rezervasyon	Rövanş
Rapor	Rehabilitasyon	Rezervuar	Ruj
Raportör	Rejim	Rezistans	Rulet
Rasyonalizm	Rejisör	Rimel	Rulo
Rasyonel	Reklam	Risk	Rutin
Reaksiyon	Rektör	Ritim	
Reaktör	Repertuvar	Ritüel	
Realist	Replik	Rol	
Sabotaj	Senarist	Sistematik	Stabilizasyon
Sadist	Senaryo	Site	Stabilize
Safir	Senatör	Sivil	Staj

Saksı	Sendika	Siyanür	Stajyer
Saksafon	Sendikal	Siyonist	Standardizasyon
Salon	Sendrom	Siyonizm	Standardize
Sandalet	Senfoni	Skandal	Stat
Sansasyon	Sentetik	Skolastik	Statik
Sansasyonel	Sentez	Sodyum	Statü
Sansür	Seramik	Sofizm	Statüko
Santigrat	Seremoni	Solaryum	Stenografi
Santim	Seri	Solüsyon	Stepne
Santimetre	Sertifika	Somon (balık)	Stereo
Santral	Serum	Somun (cıvata başı)	Steril
Santrifüj	Servis	Sondaj	Sterilizasyon
Saten	Sezaryen	Sorti	Sterilize
Satirik	Sezon	Sos	Stetoskop
Savana (çayır)	Sifon	Sosis	Stil
Seans	Siklon	Sosyal	Strateji
Sedatif	Silikon	Sosyete	Stratejik
Sedimentasyon	Silindir	Sosyetik	Stüdyo
Segman	Silindirik	Sosyoekonomik	Suare
Sek	Silo	Sosyokültürel	Sumen
Sekreter	Siluet	Sosyolog	Supanglez
Seks	Simetrik	Sosyoloji	Supap
Seksüalite	Simültane	Sosyolojik	Sutyen
Seksüel	Sinema	Sote	Sübjektif
Sektör	Sinerji	Sömestr	Sübvansiyon
Sele	Sinüs	Spastik	Sükse
Selektör	Sinüzit	Spazm	Sülfat
Selülit	Sinyal	Spektroskop	Sülfürik
Selüloz	Sinyalizasyon	Spekülasyon	Süper
Sembol	Siren	Spekülatif	Sürpriz
Sembolik	Sirk	Spekülatör	Sürrealist
Seminer	Sirkülasyon	Sperm	Süspansiyon

Sempatı	Siroz	Spesiyal	
Sempatik	Sismik	Spiral	
Sempatizan	Sismograf	Spontane	
Sempozyum	Sismoloji	Spor (üreme organı)	
Semptom	Sistem	Sportif	
Şampanya	Şarbon	Şema	Şoför
Şampiyon	Şarj	Şezlong	Şok
Şampiyona	Şarjör	Şık	Şoke
Şans	Şarküteri	Şifre	Şose
Şansölye	Şarlatan	Şifreli	Şoven
Şantaj	Şase	Şike	Şovenizm
Şantiye	Şasi	Şimendifer	Şömine
Şantöz	Şato	Şizofren	Şövalye
Şanzıman	Şef	Şofben	
Tabldot	Tentürdiyot	Tirbuşon	Trigonometri
Tablet	Teokrasi	Tiroit	Triko
Tablo	Teokratik	Toksikoloji	Trilyon
Tabu	Teoloji	Toksin	Trilyoner
Tabure	Teori	Tolerans	Tripleks
Takograf	Teorik	Ton	Trompet
Taksi	Teras	Tonaj	Tropik
Taksimetre	Termal	Tonik	Tropikal
Taktik	Termik	Topografya	Troposfer
Talesemi	Terminal	Torpil	Trotuar
Tampon	Terminoloji	Totaliter	Tur
Tansiyon	Termit	Trafik	Turist
Tarot	Termodinamik	Trafo	Turistik
Tartar	Termonükleer	Trajedi	Turizm
Taşeron	Termoplast	Trajik	Turkuaz
Teknik	Termos	Trajikomik	Turne

Teknisyen	Termosifon	Traktör	Turnike
Teknoloji	Termostat	Trampet	Turnusol
Teknolojik	Terör	Tramplen	Turnuva
Tekstil	Terörist	Trans	Tuş
Tektonik	Terörizm	Transfer	Tuval
Tel	Testosteron	Transformasyon	Tuvalet
Teleferik	Tetanos	Transformatör	Tüberküloz
Telefon	Tez	Transit	Tüf
Telekom	Tır	Transparan	Tül
Telekomünikasyon	Tifo	Trapez	Tümör
Telepati	Tifüs	Traverten	Tüp
Telesekreter	Tik	Travesti	Türbin
Teleskop	Tip	Travma	Türbülans
Televizyon	Tipik	Travmatik	Tüyo
Telgraf	Tiraj	Tren	
Tema	Tiran	Tribün	
Ülser	Üniforma	Üniversite	Ütopik
Ültimeatom	Ünite	Üre	
Ültraviyole	Üniter	Üroloji	
Vagon	Varyant	Veto	Viyadük
Vale	Varyasyon	Vikont	Vize
Valiz	Varyete	Viraj	Vizör
Valör	Vazelin	Virgül	Vokal
Vals	Vejetaryen	Virman	Vokalist
Vampir	Vektör	Virüs	Vole
Vandal	Venüs	Viskoz	Volkan
Vantilatör	Versiyon	Vitamin	Volkanik
Vapur	Vestiyer	Vites	Voltaj
Varil	Veteriner	Vitrin	Voltamper
Zikzak	Zoolog	Zooloji	Zootekni

2.3.2. Tablo 10: İngilizce'den Türkçe'ye Giren Başlıca Kelimeler (Püsküllüoğlu, 2004, MEB Ankara, 1995–1996, Türk Dil Kurumu, Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, www.tdk.gov.tr)

Aerobik	Amerikan	Apron	
AIDS	Antifriz	Aysberg	
Balata	Basketbol	Boksör	Buldozer
Banknot	Baypas	Boykot	Bütçe
Bar	Beysbol	Brifing	
Basket	Blöf	Bubi	
Centilmen	Cip	Cokey	
Cin (içki)	Cips		
Çek	Çiklet	Çip	
Dedektif	Destroyer	Disket	Dizayn
Derbi	Dipfriz	Diskjokey	Doping
Egzoz	Ekspres	Eskort	
Faul	Film	Folklor	Forvet
Feribot	Fizibilite	Forklift	Frak
Festival	Flaş	Format	Frikik
Fikstür	Flört	Fors	Futbol
Galon	Gol	Greyfrut	
Gangster	Golf		
Handikap	Hippi	Hol	Hurra
Hard disk	Hit	Holding	

Hentbol	Hobi	Holigan	
Hipermarket	Hokey	Hostes	
İnternet			
Jet	Jilet		
Kafeterya	Kargo	Kokteyl	Krank
Kamera	Kek	Kombi	Kredibilite
Kameraman	Kep	Kontaklens	Kriket
Kamping	Ketçap	Konteyner	Kros (koşu)
Kampus	Klip	Konvoy	Kulüp
Kanyon	Klozet	Korner	
Karat	Koç (teknik adam)	Kort	
Karavan	Kokpit	Kovboy	
Lazer	Lider	Lobi	Lokavt
Lens	Linç	Logo	
Maç	Mayın	Mikroçip	Miting
Marjinal	Medya	Mikrofilm	Mont
Market	Medyatik	Mikser	
Master	Menajer	Mil (ölçü birimi)	
Nakavt	Naylon		
Ofsayt	Oşinografi	Otopark	
Ofset	Otomotiv	Otostop	
Panda	Parttaym	Piknik	Polo
Panel	Pas	Pingpong	Pop
Park	Patent	Plaster	Poster

Parka	Performans	Pleyboy	Printır
Partner	Pikap	Poker	Puding
Radar	Ray	Reyting	Rom (içki)
Rafting	Rekor	Ring	Rot
Ralli	Rekortmen	Rodeo	
Raunt	Repo	Roket	
Sandviç	Slayt	Spiker	Steysin (otomobil)
Santra	Slip	Sponsor	Stok
Santrafor	Slogan	Spor	Stopaj
Seksi	Smaç	Sportmen	Stres
Selfservis	Smokin	Spot	Striptiz
Set	Snekbar	Sprey	Süpermarket
Sit	Soket	Standart	Süpersonik
Skeç	Sonar	Stant	Süperstar
Skor	Soya	Star	
Skorbord	Sörf	Start	
Şampuan	Şerif	Şort	Şovmen
Şarapnel	Şilt	Şov	Şut
Tabloid	Teflon	Tişört	Trolleybüs
Taç (spor)	Tenis	Tolkşov	Turbo
Tank	Test	Tost	Tünel
Tanker	Teyp	Tramvay	
Tayt	Tim	Trend	
Vat	Video	Vinç	Voleybol
Vestern	Videokaset	Viski	Volkmen
Yat			
Zaping	Zum		

2.3.3. Tablo 11: Almanca'dan Türkçe'ye Giren Başlıca Kelimeler (Püsküllüoğlu, 2004, MEB Ankara, 1995–1996, Türk Dil Kurumu, Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, www.tdk.gov.tr)

Bitter			
Doçent			
Element			
Filinta			
Hamburger			
Kramp	Kumpir		
Laborant	Lümpen		
Om (direnc birimi)	Otoban		
Panzer			
Revir			
Şablon	Şalter	Şinitzel	
Tekniker			
Zeplin			

Erbay'a göre Türk Dil Kurumu tarafından 1945 yılında yayınlanan Türkçe sözlüğün ilk baskısında Türkçe'ye giren Fransızca, İngilizce ve Almanca kökenli yabancı kelimelerin toplamı 1227 iken, bu sayı 1998 yılındaki baskıda 5048'dir (**Erbay, 2002**).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Tartışma

Araştırmamızda Türkiye’de batılı dillerin eğitimi üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Dil bilmek, ülkeleri birbirine yakınlaştıran ve kültürlere açılan penceredir. Günlük yaşantımızda pek çok alanda dil bilmek olmazsa olmaz hale gelmiştir. Küresel dünyada gelişmeleri yakalayabilmek, diğer dünya ülkelerinden faydalanmak ve onlara katkıda bulunabilmek için ülkemizde geçmişten bugüne yabancı dil eğitimi yapılmış ve değişik safhalardan geçmiştir. Ülkemizin gerek dünya üzerinde bulunduğu coğrafik konumu gerekse birçok ülke ile ekonomik, siyasal, askeri, kültürel ve eğitimle ilgili ilişkilerinden ötürü yabancı dil zorunlu hale gelmiştir.

Yabancı dil bilmenin önemi üzerine Çevik şöyle demektedir; “Yabancı dil öğretimi tarih boyunca tüm toplumların ilgisini çekmiştir. Günümüzde ise bu ilgi en üst düzeye ulaşmış ve yabancı dil öğretimi büyük bir sektör haline gelmiştir. İçinde bulunduğumuz çağ toplumların iç içe geçtiği, sınırların ortadan kalktığı, teknolojik gelişmelerin inanılmaz boyutlara ulaştığı bir çağdır. Bu gelişmeleri yakalamak şüphesiz tüm toplumların hedefidir. Bunu sağlamanın ilk koşulu da, birçok kişinin kabul ettiği gibi yabancı dil eğitimidir.” (Çevik, 2006).

Yine aynı konuda Genç, şöyle demektedir; “Günümüzde hoşgörünün, barışın sağlanması, yaşatılması ve sürdürülmesi için insanlar, ülkeler arasındaki iletişimin güçlenmesi, "yabancı" olanın aşılması yönünde çaba sarf edilmekte ve bu durum evrensel boyutta yabancı dil öğrenmeye ilgi ve isteğin artmasına neden olmaktadır.” (Genç, 2002).

Tarihi süreçte ülkemizde yaşanan gelişmeler yabancı dil öğretimini doğrudan etkilemiştir. Sadece matbaanın Osmanlı’ya iki yüzyıldan fazla bir süre geç gelmesi bile bunu etkileyen önemli unsurlardan biri olarak görünmektedir. 1727 yılında İbrahim

Müteferrika tarafından ülkemize getirilmişse de 1492’de İspanyol zulmünden kaçıp Osmanlılara sığınan Yahudilerin getirdiği matbaadan yararlanılabilmiş olsaydı iki yüzyıldan fazla yaşanan bir gecikme meydana gelmezdi. Ülkemizde 1729’dan itibaren çıkan ilk kitapların bilimsel kitaplar olması, bunlardan birinin Fransızca yazılmış bir Türkçe gramer kitabının olması dikkat çekicidir. Rönesans’ın Avrupa’da ortaya çıkardığı bilimdeki atılımlar matbaanın erken kullanılması durumunda takip edilebilir, ülkemizde askeri ve eğitim alanındaki yenilikler ve reformlar daha erken gerçekleştirilebilirdi.

Rönesans’la birlikte Avrupa’da bilim ve teknolojiye gelişmelerin yaşanması ve Avrupa’nın etkisinden dolayı Osmanlılar’da da yenileşme ve reform hareketleri gerçekleşmiştir. Rönesans ile birlikte pozitif bilimler ortaya çıkmış, Ortaçağ Avrupası kendi kendini sorgulamıştır. Ayrıca sanatta ve edebiyatta gelişmeler gözlenmiştir. Osmanlılarda Tanzimat demek, batılılaşmanın yaşanmaya başladığı en yoğun dönem demektir. Bu dönemde yabancı dil eğitimi askeri okullarda ve dönemin en etkili dili Fransızca ile başlamıştır.

Çevik, çalışmasında batılı dillerden Fransızca’nın okullarda okutulmasıyla ilgili olarak; “Türkiye’de batılılaşma hareketi askeri okullarda uygulanan eğitimle başlarken, yabancı dil öğretiminin okul programlarına girmesi de ilk kez bu okullarda olmuştur. Fransızca batı dillerinin ilki olarak öğretilmeye başlanmıştır. Eğitimde yenilik girişimleri Fransızcanın eğitim programlarında yer almasıyla başlamış, ancak yabancı dile daha çok tıp öğrenimi alanında gereksinim duyulmuştur. Tıp öğreniminin dışında açılan Mekteb-i Mülkiye’de ise Fransızca dersi, programlara 1863 yılında girmiştir.” ifadesiyle bu durumu belirtmiştir (Çevik, 2006).

Aynı durum Özdemir’in çalışmasında; “Yabancı dil ilk kez, *Mühendishane-i Bahrî-i Hümayun* ve *Mühendishane-i Berrî-i Hümayun* okullarında Fransızca olarak okutulmaya başlanmıştır. Fransızca, Türkiye’de öğretilen yabancı dil olmuştur. Bu durum, o devirde Fransa ile olan yakın ilişkilerimize bağlanabilir. Fransızca’dan sonra İngilizce, ikinci yabancı dil olarak Robert Koleji’nin açılması ile öğretilmeye başlanmıştır.” şeklinde ifade edilmiştir (Özdemir E. A., 2006).

Dil öğretimi konusunda Cumhuriyet öncesi ve sonrasında birçok gelişme yaşanmıştır. Cumhuriyet Döneminden önce verilen Arapça ve Farsça eğitimi yerine, Cumhuriyet Döneminde Fransızca, Almanca ve İngilizce gibi batı dilleri öğretilmeye başlanmıştır. Tevhid-i Tedrisat Yasası ile birlikte eğitim alanında düzenlemeler yapılarak yabancı dil öğrenimi ve öğretimi konusunda köklü değişimler yaşanmıştır.

Ülkemizde Cumhuriyet öncesi okullarda okutulan yabancı dillerin Cumhuriyet'in kuruluşundan sonraki durumunu Başçetinçelik, çalışmasında şöyle belirtmiştir; "15.yüzyılın sonlarından 20.yüzyılın başlarına kadar devam eden dönemde ise, dil eğitimi denince akla Arapça ve Farsça dillerinin eğitimi gelmiş, dilbilgisi kuralları olarak da bu iki dilin kuralları öğretilmiştir. Osmanlı Türkçesi, saray ve çevresindekilerin, aydınların konuşma ve yazı dili olmuş, halk her zaman Türkçe konuşmuştur. Tanzimat Döneminde batıyla ilişkiler sonucunda da Fransızca sözcükler Türkçeye girmiş, fakat bir önceki dönem gibi dilin yapısını zorlamamış, etki sözcük düzeyinde kalmıştır. 2. Dünya savaşından sonra süper güç haline gelen Amerika'nın bilim ve teknoloji alanlarında ilerlemesine paralel olarak kültürel anlamda da gelişmesi, birçok ülke dili ile birlikte Türkçeyi de etkisi altına almıştır." (**Başçetinçelik, 2007**).

Tanzimat Döneminde batılı yabancı dillerin öğretimi ile ilgili Çevik, şöyle demektedir; "Osmanlı İmparatorluğu'nun eğitim kurumlarında uzun yıllar yabancı dil olarak okutulan Arapça ve Farsça bu dönemde kaldırılmış ve yerine batı dillerinden Almanca, Fransızca ve İngilizce konmuştur. Sadece İmam Hatip Liselerinin programlarında Arapçaya yer verilmiştir. Tanzimat'la birlikte ve daha çok Fransa'nın baskılarıyla Fransızca öğretimi öncelik kazanmış, Meşrutiyet Döneminde Almanca, İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen dönemde de İngilizce etkinlik ve güncellik kazanmıştır." (**Çevik, 2006**).

Çelebi, Tevhid-i Tedrisat'ın yabancı dil öğretimi üzerine etkisini şöyle açıklamıştır; "Yabancı ve azınlık okullarındaki başına buyruk ve ülke bütünlüğüne zarar verici çalışmalara son vermek amacıyla, ilk önce Vakıflar Bakanlığı kaldırılarak medreselerin malî bağımsızlığına son verilmiş, daha sonra da "öğretim birliği" yasası

(1924) çıkarılarak, bütün bilim ve eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır. Bu da sadece İmam Hatip Liselerinin programlarında kalan Arapça ve Farsça'nın öğretimine son vermek ve batı dillerinin birinin yabancı dil olarak öğretilmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca din eğitimine son verilen bu yasa ile din eğitimi veren misyoner okulları da kapatılmıştır. Ancak bu tür okulların kapatılması veya yenilerinin açılma izninin olmaması üzerine Cumhuriyet Döneminin ilk yıllarından itibaren özel Türk okulları açılmaya başlamıştır.” (Çelebi, 2006).

Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra ülkemize Avrupa'nın farklı ülkelerinden eğitim uzmanları getirilmiş, eğitim sistemimiz ile ilgili olarak raporlar hazırlanmış ve bu raporlar doğrultusunda birtakım değişiklikler yapma yoluna gidilmiştir. Bunların da istenileni vermediği düşünülmektedir.

Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte batılılaşma yolundaki çalışmalarla ilgili olarak Çelebi bu durumu, “Türkiye’de yabancı dil bilmenin önemi ve zorunluluğu öne sürülerek eğitim yapılanmasında da değişiklikler yapılmıştır. Yabancı dil öğrenmenin yabancı dille öğretimle gerçekleşebileceği düşünülerek, gerek ortaöğretimde gerekse yükseköğretimde yabancı dille öğretim yapan eğitim kurumları açılmıştır.” şeklinde ifade etmektedir (Çelebi, 2006).

Özdemir, yabancı dil eğitimiyle ilgili olarak; “Tanzimat’ın ilanı ve Tanzimat Fermanı’ndan sonra Batı’ya geniş ölçüde açılma döneminde yabancıların özel okul açma girişimleri artmış ve başta Fransız, İngiliz ve Amerikalılar olmak üzere Alman ve İtalyanlar kendi dilleri ile öğretim yapan okullar açmışlardır. Bu okullar devletin denetimi altında öğretimlerine devam etmişlerdir.” demiştir. (Özdemir, E. A., 2006).

Başçetinçelik, ülkemizdeki yabancı dil eğitimini şöyle özetlemiştir: “Ülkemizde yabancı dille eğitim yapan kurumlar 1950’den sonra birbiri ardı sıra açılmıştır. Bu kurumlarda yabancı dille eğitim verilirken, o dilin kültürü de çocuklarımıza verilmiştir. Günümüzde de ilköğretimden üniversiteye kadar pek çok okulda, İngilizce ile eğitim devam etmektedir. Son dönemde İngilizce öğretiminin başlangıcı, ilköğretimin 3. sınıflarına kadar inmiştir. İngilizce eğitim yapan üniversiteler ve okullar,

küreselleşmenin egemen olduğu dünyada, yabancı dil bilmenin gerekliliğini savunarak eğitimlerini İngilizce ile yapmaktadırlar.” (**Başçetinçelik, 2007**).

Sürekli beyin göçü alan Amerika Birleşik Devletleri'nin konuştuğu dil olan İngilizce dünyada bilim dili olarak kabul görmektedir. Ülkemizin geleceği için bu ülkedeki bilimsel yayınları ve güncel bilgileri takip edecek, dil konusunda donanımlı bireyler yetiştirme zorunluluğu hissedilmektedir. Ülkemizde hem devlet memurlarını hem de yüksek öğretim kurumlarındaki akademik personeli yabancı dil öğrenimine teşvik amacıyla KPDS ve ÜDS sınavları yapılmakta, hatta devlet personeli alımında yabancı dil bilenler öncelik kazanmaktadır ve akademik yükselmelerde de dil barajı getirilerek yabancı dil öğrenimi zorunlu hale getirilmiştir.

Bu konuyla ilgili olarak Demircan, çalışmasında devlet memurlarının yabancı dil bilgilerinin ilerletilmesi amacıyla 2656 ve 2659 sayılı yasalara dayandırılarak her yıl (1939-) Mayıs ve Kasım aylarında olmak üzere iki kez ‘devlet yabancı dil sınavı’na girdiklerini ve bu sınavda başarı gösterenlerin durumlarına göre bir üst dereceye terfi edildiklerini, sürekli memur olanlara da para ödülü verildiğini belirtmiştir (**Demircan, 1988**).

Yabancı dil öğretiminin yüksek öğretim kurumlarında yapılması ve akademik yükselmelerde yabancı dil bilmenin ölçüt haline gelmesi ile ilgili olarak Yüksek Öğretim Kurumu'nun 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nda şöyle belirtilmektedir:

- Madde 5, 1) (29.05.1991 tarih ve 3747 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle değişen şekli) Yükseköğretim kurumlarında, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili, yabancı dil zorunlu derslerdendir. Ayrıca, zorunlu olmamak koşuluyla beden eğitimi veya güzel sanat dallarındaki derslerden birisi okutulur. Bütün bu dersler en az iki yarı yıl olarak programlanır ve uygulanır.
- Doçentliğe atanmada; Madde 24/3: (28.06.2000 tarih ve 24093 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4584 sayılı Kanununun 1 inci maddesiyle değişen şekil) Üniversitelerarası Kurulca merkezi sistemle hazırlanacak (sosyal, fen,

sağlık gibi kendi alanlarındaki) bir yabancı dil imtihanını başarmış olmak gereklidir (**Yüksek Öğretim Mevzuatı, 2006**).

Eski adıyla Socrates, yeni adıyla Yaşam Boyu Öğrenme olan Avrupa eğitim programı kapsamında ülkemizden Avrupa ülkelerine çok sayıda öğrenci, öğretmen ve öğretim elemanı gitmekte, Avrupa'dan da Türkiye'ye karşılıklı olarak öğrenci, öğretmen ve öğretim elemanı gelmektedir. Böylelikle ikili ilişkiler geliştirilerek, bilgi paylaşımı olmakta, kültürler birbirini tanımakta ve toplumların gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Yaşam Boyu Öğrenme programının önemini belirtmek için Beycioğlu ve Konan çalışmalarında bu durumu; "Birlik üyesi ülkelerdeki nüfus artış hızındaki azalma ve yetişkinlerin, formal eğitim süreçleri sonrasında, sürekli güncellenen bilgi, teknoloji ve bilgi teknolojilerini takip edebilmeleri bakımından, yaşam boyu öğrenme, eğitim politikalarına doğrudan yansıtılması, açık olarak tanımlanması, desteklenmesi ve uygulama örneklerinin artırılması gereken bir olgudur." şeklinde ifade etmişlerdir (**Beycioğlu ve Konan, 2008**).

Günümüzde ülkemiz küresel dünyadaki gelişmelerin yakın takipçisidir. Bunları yakalayabilmek için yabancı dil günlük yaşantımızın hemen hemen her alanına girmiştir. Son yıllarda basın ve yayında da yabancı dil konusunda gelişmeler görülmektedir. Yabancı dilde basılan dergi ve gazetelerin sayısı günümüzde fazladır ve bunlara ulaşmak artık daha kolaydır. Bu sayede diğer ülkelerdeki güncel gelişmeler daha kolay takip edilmektedir. Ayrıca teknolojinin gelişmesi ve teknolojik ürünlerin yaygın bir şekilde kullanılmasıyla da yabancı dil öğretimi ve öğrenimi kolaylaşmıştır. Örneğin; yabancı dil öğrenimine yardımcı olarak geliştirilen çeviri programları ve elektronik sözlükler oldukça yararlı olmuştur. Bu programların ileride daha da geliştirilecekleri düşünülmektedir.

Yönten, internetin hayatımızda önemli yeri olduğunu, yabancı dil öğrenimi için var olan web siteleriyle yabancı dil öğrenmenin mümkün olduğunu ve internet ortamında yapılan sınavların okul havası verdiğini çalışmasında belirtmektedir (**Yönten, 2005**).

Ülkemizde özellikle ortaöğretimde son yıllara kadar okutulan yabancı dil kitapları uzun yıllar boyunca içerik açısından güncellenmeden okullarda okutulmuştur ve çok zengin olmayan içeriklerinin öğrencilerin ilgisini çekmediği düşünülmektedir. Son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı yazar komisyonlarınca ilköğretim 4. sınıftan itibaren okullarda okutulmak üzere değişik yabancı dil kitapları piyasaya sürülmüştür. Yabancı dilde basılan bu kitapların dört beceriyi (dinleme, konuşma, okuma, yazma) içerecek şekilde aktivitelerle ve materyallerle zenginleştirilmesi öğrenciler açısından şüphesiz çok daha ilgi çekici hale gelecektir.

Bu durumla ilgili olarak Genç, yaptığı çalışmada ilk ve orta öğretimde okuyan öğrencilerin yabancı dil eğitiminde kaynak seçimi için belirli ölçütler olması gerektiğini “Yabancı dil ders kitapları seçimindeki ölçütler, öğretim plan, öğrenciye uygunluk ve öğrenme/öğretme ortamına uygunluk çerçevesinde değerlendirilmelidir.” diyerek ifade etmektedir (**Genç, 2002**).

Yabancı dil öğretiminin Türkçe’ye birçok kelime girişine neden olduğu bilinmektedir. Türkçe’de var olan kelimeler yerine yabancı kökenli kelimeleri tercih etmek çok doğru görünmemektedir. İngilizce kökenli ‘wireless’ kelimesi yerine Türkçe’de ‘kablesiz’ kelimesi, ‘kriter’ kelimesi yerine ‘ölçüt’ kelimesi, ‘anket’ kelimesi yerine ‘sormaca’ kelimesi çok rahatlıkla kullanılabilir. Bunun yanı sıra Türkçe’ye giren bazı kelimeler de yanlış kullanılabilir. Bunlardan biri yaygın şekilde duyduğumuz ‘antiparantez’ ifadesidir. Bunun doğrusu ‘antrparantez’ kelimesidir. ‘Antr’ diye okunan kelime ‘arasında’ anlamını vermekte, ‘anti’ kelimesi ise ‘karşı, zıt’ anlamını vermektedir. ‘Antrparantez’ kelimesi Fransızca’dan Türkçe’ye geçen ve yerleşen pek çok kelimedendir. Gerekli olmadığı halde yabancı kökenli kelimelerin kullanımını desteklemek Türkçe’nin yabancı kelimelerle kuşatılması, yakın

gelecekte gittikçe az sayıda Türkçe kelime kullanılması ve böylece ulusal dilimizin bozulması sonucunu doğurur.

Erbay, yaptığı çalışmada bununla ilgili olarak, “Sözlükler, barındırdığı kelime hazinesi sebebiyle bir milletin aynasıdır. Çünkü bu kelimeler, o milletin hayat tarzı, duyuş düşünüşü ve diğer milletlerle olan etkileşimleri hakkında ipuçları verir. Türk dili de uzun tarihî geçmişinde etkileşimde bulunduğu milletlerle kelime alış verişinde bulunmuştur. Bu kelime alış verişinin en somut şekilde gözlemlendiği eserler, şüphesiz sözlüklerdir. Türkçemize ‘Türkçe Sözlük’ün ilk baskısında giren Batı kökenli yabancı kelimelerin toplamı 3367 iken, bu sayı son baskıda 6107’i bulmuştur. Bu sayılar ve bu sayıların artış oranları, dilimize giren Batı kökenli kelimeler üzerinde yeni ve acil çalışmalar yapmamızı gerekli kılmaktadır.” demiştir (Erbay, 2002).

Son olarak dilin önemi, dilin doğru kullanımı ve bozulmasına karşı korunmasıyla ilgili olarak Sözer, çalışmasında; “Konfüçyüs ‘bir ülkeyi yönetmek için çağrılıysaydın yapacağın ilk iş ne olurdu’ sorusuna şu yanıtı vermiş: Hiç kuşkusuz dili gözden geçirmekle başladım. Dil kusurlu olursa sözcükler düşünceyi iyi anlatamaz; düşünce iyi anlatılamazsa yapılması gerekenler iyi yapılamaz; ödevler gereği gibi yapılamazsa töre ve kültür bozulur; töre ve kültür bozulursa adalet yanlış yola sapar, adalet yoldan çıkarsa şaşkınlık içine düşen yurttaş ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez; işte bunun içindir ki hiçbir şey dil kadar önemli değildir.” ifadesiyle bu durumu özetlemiştir (Sözer, 2005).

Sonuçlar

İnsanlar arasında iletişim aracı olan dil, hem anadili konuşan hem de farklı dilleri konuşan insanlar arasında duygu ve düşüncelerin ifade edilmesini, kültürlerin tanınmasını, yaşam biçimlerine dair fikir edinilmesini, diğer uluslarla yakınlaşmayı sağlamaktadır. Bu çalışmada varılan sonuçlar üç alt başlık halinde sıralanabilir.

- Osmanlı İmparatorluğu Döneminde eğitim alanında ilk batılılaşma hareketleri askeri okullarda yabancı dil öğretimi yapılmasıyla başlamıştır. Ülkemizde ilk açılan yabancı okulların birçoğu misyonerler vasıtasıyla kurulmuş, bu okullar günümüzde de etkili yabancı dil eğitimi veren kurumlar olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Yabancı dil öğretimi ülkemizde çok uzun bir zamandan beri yapılmakta olup, değişik dönemlerde ihtiyaca göre farklı dillerin öğretimi şeklinde devam etmiştir. Ülkemizde özellikle Cumhuriyet'le birlikte batılı yabancı dil öğretimi yaygınlaştırılmıştır ve eğitim sistemimizde bu doğrultuda değişiklikler yapılmıştır. Tevhid-i Tedrisat ile tüm eğitim kurumlarının denetimi devlete bağlanmıştır ve batılı tarzda eğitim veren okullar açılmıştır. Cumhuriyet ile birlikte ülkemizin asıl hedefi olan çağdaş bir ülke yaratmak için gelişmiş ülkelerle yakınlaşmak, bilim ve teknolojilerinden faydalanmak amacıyla yabancı dil öğrenimi zorunlu hale getirilmiştir ve bu zorunluluk günümüzde de devam etmektedir.
- Cumhuriyet Döneminin başında Türkçe'ye giren batı dillerine ait kelimelerin sayısı az iken günümüzde bu sayı artmıştır ve halen Türkçe'ye batı dillerinden kelime girişi olmaktadır. Gerek günlük konuşmalarda gerekse basında ve yayında Türkçe'de var olan kelimeler yerine yabancı kökenli kelimeler kullanılmaktadır. Bu da Türkçe'nin etkisini gösterememesine sebep olmaktadır.
- Ülkemizde yapılan yabancı dil eğitimi için büyük kaynaklar ayrılmaktadır. Ama yabancı dil öğretiminde yine de istenilen sonuçlara ulaşılamamaktadır. Yabancı dil öğretimi için basılan kitaplar yeterince güncellenememekte ve öğrencilerin ilgisini çekecek bilgilerle donatılmamaktadır. Ayrıca, bu kitaplar dil öğreniminde gerekli dört temel beceri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma aktiviteleri açısından yeterli görünmemektedir. Bu durum yabancı dil öğreniminde istenilen başarıyı elde etmeyi güçleştirmektedir. Günümüzde en fazla öğretilen ve tercih edilen dil İngilizce olduğu için her yıl çok sayıda İngilizce öğretmeni ataması yapılmaktadır. Türkiye'de çalışan İngilizce öğretmenlerinin büyük bölümü Eğitim Fakültesi mezunu olmayan öğretmenlerdir ve çoğu, mesleğinin ilk yıllarında olan İngilizce

öğretmenlerinden oluşmaktadır. Sertifika programlarıyla kısa sürede İngilizce öğretmeni olan öğretmenlerin dil öğretiminde bazı yanlış metotlar uyguladıkları, yeni mezun olmuş öğretmenlerin de mesleklerinin daha başındayken yabancı dil öğretiminde kullanılan teknik ve metotları etkili şekilde kullanamadıkları, ayrıca ortaöğretimde, özellikle genel liselerde okuyan öğrencilerin birçoğunun yabancı dil öğrenmenin amacını yeterince bilmediği düşünülmektedir.

Bulunan sonuçlar itibariyle ülkemizde batılı yabancı diller geçmişten günümüze hayatımızın her alanında yer almıştır ve bu dillerin en az birini öğrenmek zorunlu hale gelmiştir. İhtiyaçtan kaynaklanan yabancı dil öğreniminde arzu edilen seviyeye ulaşamadığı görülmektedir. Bu çalışma yabancı dil eğitimindeki önem ve aksaklıkları ortaya koyarak ileride yapılacak çalışma ve uygulamalar için bir kaynak teşkil etmektedir.

Öneriler

- Ülkemizde yabancı dil öğrenme amacının öğrencilere aşılması, bunun sadece formalite bir ders olmadığı, bundaki amacın dünyadaki diğer ülkelerde olduğu gibi bilimsel gelişmeleri, yenilikleri, teknolojiyi, küreselleşmeyi takip etmek olduğu anlatılmalıdır.
- Gerek verilen yabancı dil eğitiminde gerekse diğer derslerde öğrencilerin çok yönlü düşüncelerini, analiz yapabilmelerini sağlayacak, eleştirel düşünce yapılarını geliştirecek müfredatlar uygulanmalıdır.
- Dil öğretiminin öğrencinin seviyesine göre olması ve uygun teknik ve metotlarla yabancı dil eğitiminin verilmesi gerekmektedir. Ülkemizin birçok yerinde, ilköğretimde veya ortaöğretimde, öğrencilere İngilizce temel konular öğretmediği halde onlara seviyelerinin üstünde ödev veren eğitimciler vardır. Ödev vermenin amacı öğrencinin derste gördüğünü pekiştirmek, onu geliştirmek olmalıdır. Yanlış uygulamalarla öğrenci yabancı dil öğrenmekten sıkılmamalı, hatta yabancı dilden nefret etmemelidir.

- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitim kurslarına yabancı dil öğretmenlerinin katılımı teşvik edilmelidir. Böyle kurslara üç yılda bir katılımın zorunlu tutulması yoluyla öğretmenler öğretim teknik ve metotlarını gözden geçirme imkânı bulabilir ve yabancı dil öğretimine dair yeni gelişmelerden haberdar olabilirler.
- Özellikle basın ve yayında kullanılan yabancı kelimelerin birçoğu yerine Türkçe'de var olan kelimelerin kullanımı teşvik edilmelidir ve böylelikle Türkçe'nin yabancı dillerden etkilenmesinin önüne geçilebilir.
- Üniversitelerde akademisyenler için yabancı dilde başarılı olup olunmadığı KPDS ve ÜDS sınavlarıyla belirlenmektedir. Bu sınavlar anlama, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dildeki dört temel beceriyi ölçmemektedir. Sınava giren akademisyenlerin yabancı dildeki başarısı dilbilgisi, sözcük bilgisi ve okuduğunu anlama ile sınırlı tutulmaktadır. İletişimin önem kazandığı dünyamızda yabancı dili anlamak, o dilde konuşabilmek, yazabilmek son derece önem kazanmıştır. Özellikle yurtdışındaki kongrelerde sözlü iletişim akademisyenler açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle YÖK tarafından KPDS ve ÜDS sınavları yerine dildeki dört temel beceriyi ölçen TOEFL gibi sınavların yapılması yabancı dil bilmede ölçüt olarak kabul edilebilir.

BİBLİYOGRAFYA

AKGÜNDÜZ H., 2007. Eğitime Dair Kuramsal ve Tarihsel Çözümler, Diyarbakır

AKGÜNDÜZ H., 1998. Türk Eğitim Tarihi-Yazılar, Diyarbakır s. 117

AKYÜZ Y., 2006. Türk Eğitim Tarihi, Pegema Yayıncılık, Ankara, s. 105, 136, 151, 152, 295, 322, 329

ARIKAN Z., 2005. 1536 Kapitülasyonları ve Cumhuriyet İdeolojisi, Tarih Araştırmaları, Ankara, cilt. 34, sayı. 37

ATAKUL A., 2007. Gazi Eğitim Fakültesinin 1982-2004 Yılları Arasındaki Tarihsel Gelişimi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı, Ankara

BAŞÇETİNÇELİK A., 2007. Dil Toplumun Onurudur, Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırma Merkezi Dil Sorunu Dergisi,

BAŞKAN G. A., 2001. Öğretmelik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Yeniden Yapılanma, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt. 20, s. 16-25

BEYÇİOĞLU K., KONAN N., 2008. Yaşam Boyu Öğrenme ve Avrupa Eğitim Politikaları, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, cilt.7, sayı.24, s. 369-382

BİLDİRİCİ Y. Z., 1997. Türklerde İlim Hayatı, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:2, s.31-40

BRITANNICA SÖZLÜK, <http://www.britannica.com/eb/article-9063161/Renaissance>

ÇANKAYA S., 2007. Dil, Teknoloji ve Mühendis, Elektrik Mühendisleri Odası Dergisi, sayı. 431, s. 5-11

ÇELEBİ M. D., 2006. Türkiye’de Anadili Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 21, s. 285–307

ÇETİNTAŞ B., GENÇ A., 2001. Eğitim Reformu Sonrası Anadolu Liselerinde Yabancı Dil Öğretimi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt. 20, s. 51 – 56

ÇEVİK H., 2006. Çocuklara Yabancı Dil Öğreniminde Drama Tekniğinin Kullanımı, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Adana

DEMİR H., Özel Okullarda Yabancı Dil Öğretiminin Tarihi ve Günümüzdeki Yeri, <http://www.ingilish.com/hd6.htm>

DEMİRCAN Ö., 1988. Dünden Bugüne Türkiye’de Yabancı Dil, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 81, 82, 83, 86, 101, 102, 109, 116, 122, 133, 151, 160

DEMİREL Ö., 1999. İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi, M.E.B. Yayınları, İstanbul

DURUKAFA G., DURUKAFA M. N., 2007. İlköğretimde Yabancı Dil Öğretimi ve Öğretmen Yetiştirme Programı, Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı.7

ERATALAY N., KARTAL E., 2006. Yabancı Dil Öğretmenleri İçin Hizmet İçi Eğitim Uygulamaları ve Fransa Örneği, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı. 2, s. 89–100

ERBAY F., 2002. Türkçe Sözlük’ün İlk ve Son Baskısındaki Batı Kökenli Kelimelere Dair, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi, cilt. 11, s. 129–136

EUROPA EDUCATION and TRAINING, http://ec.europa.eu/education/index_en.html

FREEMAN D. L., 2003. Approaches To English Language Teaching, Oxford University Press, UK, p. 11

GALATASARAY LİSESİ, http://www.gsl.gsu.edu.tr/html_tr/000/000.html

GENÇ A., 2002. İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Ders Kitabı Seçimi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı.22, s. 74–81

GENÇ A., 2003. Türkiye’de Geçmişten Günümüze Almanca Öğretimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 38, 52, 53, 55, 87, 92, 96, 113, 142, 143, 162

HÜLAGÜ M. M., 2001. Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Misyoner, Ermeni, Terör ve Amerika Dörtgeninde Türkiye, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt. 10, s. 57

İLTER B., ER S., 2007. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Üzerine Veli ve Öğretmen Görüşleri, Kastamonu Eğitim Dergisi, cilt. 15, no. 1, s. 21–30

İSTANBUL ÖZEL ALMAN LİSESİ, http://www.ds-istanbul.de/tuerkisch/main_tr.htm

İSTANBUL ÖZEL SAİNT-JOSEPH FRANSIZ LİSESİ, http://www.sj.k12.tr/html/tarihce/tarihce_tr.html

İŞERİ K., 1996. Dilin Kazanımı ve Yabancı Dil Öğretimi, Dil Dergisi, Ankara Yayınları, Sayı:43, s. 21–27

KAYIRAN V., 1987. Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye’de Yabancı Dil Öğretimi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara

KIRBY F., 1962. Türkiye’de Köy Enstitüleri, İmece Yayınları, Rüzgarlı Matbaa, Ankara, s. 13, 15, 16

LEWIS B., 2000. Müslümanların Avrupa'yı Keşfi, Çeviren: İhsan Durdu, Ayışığı Kitapları, İstanbul, s. 50, 80, 86, 96, 97, 98, 99, 100

LEWIS B., 1965. The Emergence of Modern Turkey, Oxford University Press, Amen House, London, p. 50, 51, 55, 62

M.E.B., 2001. 1. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Tarihsel Gelişimine Genel Bir Bakış, www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum2s1

M.E.B., 1995-1996. Örnekleriyle Türkçe Sözlük, Türk Tarih Kurumu Basımevi Ankara, cilt.1, 2, 3, 4,

M.E.B., 2005. Tebliğler Dergisi, Mayıs, sayı 2572

M.E.B., 2006. 17. Milli Eğitim Şurası, <http://ttkb.meb.gov.tr/duyurular/17sura/sura.htm>

M.E.B., 2007. Tebliğler Dergisi, Mayıs, sayı 2596

M.E.B., 2007. Tebliğler Dergisi, Haziran, sayı 2597

ORTAYLI, İ., 1981. İkinci Abdülhamit Döneminde Osmanlı İmparatorluğunda Alman Nüfuzu, A.Ü.S.B.F Yayınları, Ankara, s. 52, 118

OSMANLI BANKASI ARŞİV ve ARAŞTIRMA MERKEZİ, www.obarsiv.com/dokumantasyon/gazetevedergiler

ÖZDEMİR E. A., 2006. Türkiye'de İngilizce Öğreniminin Yaygınlaşmasının Nedenleri, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt. 2, sayı. 1, s. 28–35

ÖZDEMİR E. S., 2006. Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Adana

PINAR İ., ÖZMEN R., 2006. Yükseköğretim Mevzuatı, Seçkin Yayıncılık, Ankara

PÜSKÜLLÜOĞLU A., 2004, Türkçedeki Yabancı Sözcükler Sözlüğü, Arkadaş Yayınevi, Ankara

ROBERT COLLEGE, <http://portal.robcol.k12.tr/tr/Default.aspx?pgID=1&ST=0>

SAKA F. Ö., 2007. İngilizce Öğretmenliği Bölümü Müfredat Programlarının Karşılaştırılması, Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi, Gazi Üniversitesi, Ankara

SEZER, A., 1999. Misyonerlerin Türkiye’deki Eğitim Faaliyetleri Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, s. 169–183

SIRÇACI S., 2003. Türkiye’de Eğitim Politikaları, ODTÜ Atatürkçü Düşünce Topluluğu, Düşün Dergisi, sayı. 12, s. 40–44

SÖZER A. N., 2005. Türk Harflerinin Kabulü ve Tatbiki Hakkında Kanun, Eğitimde Birlik Hakkında Kanun ve Günümüzdeki Durumları, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt. 7, sayı. 2, s. 84–107

SÜNEL H., 1989, Yabancı Dil Öğretiminde Metot Sorunu, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, cilt. 4, s. 137–143

ŞAHİN Y., 2007. Yabancı Dil Öğretiminin Eğitimsel ve Dilbilimsel Temelleri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı. 22, s. 465–470

TED ANKARA KOLEJİ, <http://www.tedankara.k12.tr/okulumuz/ana1.asp?ID=kurulus>

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığı, www.ua.gov.tr

T.C. Resmi Gazete, 31 Mayıs 2006, M.E.B. Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliği

T.C. Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, www.osym.gov.tr

T.C. Yükseköğretim Kurulu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2006. ÖSYM Faaliyet Raporu

TOSUN C., 2005. Dil Zenginliği, Yozlaşma ve Türkçe, Journal of Language and Linguistic Studies, vol. 1, no. 2, p. 136–154

TURAN K., 2000. Türk-Alman Eğitim İlişkilerinin Tarihi Gelişimi, Ayışığı Kitapları, İstanbul, s. 62, 77

TÜRK DİL KURUMU, Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, www.tdk.gov.tr

ÜREKLİ F. 2002. Tanzimat Dönemi Osmanlı Eğitim Sistemi ve Kurumları, Koomoduk İlimder Jurnali, Bişkek, sayı. 3, s. 340–352

VİKİPEDİ ÖZGÜR ANSİKLOPEDİ, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Matbaa>

YILMAZ M. S., 2001. Darülfünun Reformu- Darülfünun'dan İstanbul Üniversitesine Geçiş Süreci (1863-1933), Kastamonu Eğitim Dergisi, cilt.9, sayı.1, s. 245–260

YÖNTEN U., 2005. İnternet ve Toplum, Anı Yayıncılık, Ankara, s. 121

YÜCEL H. A., 1994. Türkiye'de Orta Öğretim, Kültür Bakanlığı Başvuru Eserleri, Milli Kütüphane Basımevi, Ankara, Dizi no:31, s. 164, 165

TABLoların Listesi

Tablo 1: Yabancı Dil Dersi Görenlerin Toplam Sayıları (Orta Öğretim)

Tablo 2: 2007–2008 Öğretim Yılı Yabancı Dil Okuyan Resmi
Ortaöğretim Öğrenci Sayısı

Tablo 3: Yabancı Dille Yükseköğretim Yapan Üniversitelerin Öğrencileri

Tablo 4: Yabancı Dillerin Öncelik Sırası

Tablo 5: 1997- Eğitim Reformu Sonrası Liselerde Haftalık Yabancı Dil Ders Saatleri

Tablo 6: 1997 Sonrası Liselerde Haftalık İkinci Yabancı Dil Ders Saatleri

Tablo 7: Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Veren Üniversiteler ve Yabancı Dil Bölümleri

Tablo 8: KPDS, ÜDS, TOEFL, IELTS Eşdeğerlilik Tablosu

Tablo 9: Fransızca’dan Türkçe’ye Giren Başlıca Kelimeler

Tablo 10: İngilizce’den Türkçe’ye Giren Başlıca Kelimeler

Tablo 11: Almanca’dan Türkçe’ye Giren Başlıca Kelimeler

ÖZGEÇMİŞİM

Adı ve Soyadı : Ecevit BEKLER

Doğum Yeri : Viranşehir

Doğum Tarihi : 16.01.1975

Medeni Durumu : Bekar

Eğitim Durumu :

- İlk, orta ve lise eğitimini Diyarbakır'da tamamladım.
- Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden (1993–1997) mezun oldum.

İş Deneyimi:

- Dicle Üniversitesi Yabancı Diller Araştırma ve Uygulama Merkezi, İngilizce Okutmanlığı 27.02.2008 – Halen görevdeyim.
- Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, İngilizce Araştırma Görevliliği, 08.02.2007 –26.02.2008.
- Dicle Üniversitesi Yabancı Diller Araştırma ve Uygulama Merkezi, İngilizce Okutmanlığı 05.10.2004 – 08.02.2007
- Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü Diyarbakır Rekabet Kurumu Cumhuriyet Fen Lisesi, İngilizce Öğretmenliği, 11.05.2001 – 05.10.2004
- Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Malatya Fatih Lisesi, İngilizce Öğretmenliği, 09.10.2000 – 02.05.2001
- Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Malatya Hekimhan Lisesi, İngilizce Öğretmenliği, 05.11.1997 – 29.09.2000

Bildiriler:

- **TARCAN, A., BEKLER, E., 2007**, İngilizce-Türkçe, Türkçe-İngilizce Makine Çevirisinde Yazılımların Karşılaştırılması, Akademik Bilişim 2007, Kütahya

TUTANAK

Yukarıda sunulan tezde aşırma yahut toplu intihal yapmadığımı, yazdıklarımın tümünden şahsımın sorumlu olduğunu beyan ve taahhüt ederim. 04/07/2008

Ecevit BEKLER

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı / Fransız Dili Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi